

WO I

Onderzoeksgids voor de geschiedenis van
de Eerste Wereldoorlog in Haspengouw

WO I

Onderzoeksgids voor de geschiedenis van
de Eerste Wereldoorlog in Haspengouw

Onderzoeksgids voor de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog in Haspengouw is een uitgave van Erfgoedcel Sint-Truiden, Kazernestraat 13, 3800 Sint-Truiden en Erfgoedcel Tongeren, Maastrichterstraat 10, 3700 Tongeren.

Tekst en onderzoek: Rombout Nijssen en Nathalie Ceunen

Eindredactie: Erfgoedcel Sint-Truiden en Erfgoedcel Tongeren

Druk: Drukkerij Leën

Vormgeving: Drukkerij Leën, Miet Marneffe

Niets in deze uitgave mag op welke wijze dan ook gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en de auteur.

Wettelijk depot: D/2011/11.586/2

Erfgoedcel
Sint-Truiden

Inhoud

5	Voorwoord	52	Mielen-boven-Aalst	90	Aalst
9	Inleiding	52	Montenaken	91	Brustem
14	Adressen van archiefdiensten	53	Muizen	92	Duras
15	Legende & Veel gebruikte afkortingen	54	Niel-bij-Sint-Truiden	93	Engelsmanshoven
17	Haspengouw	54	Vorsen	94	Gelinden
19	Alken	55	Batsheers	95	Gorse
22	Beverst	56	Gutschoven	96	Groot-Gelmen
24	Bilzen	57	Heers	97	Halmaal
28	Eigenbilzen	57	Heks	97	Kerkom
28	Grote-Spouwen	58	Horpmaal	97	Ordingen
29	Hees	59	Klein-Gelmen	98	Runkelen
29	Hoelbeek	59	Mechelen-Bovelingen	99	Sint-Truiden
29	Kleine-Spouwen	62	Mettekoven	102	Velm
30	Martenslinde	62	Opheers	103	Wilderen
31	Mopertingen	62	Rukkelingen-Loon	103	Zepperen
31	Munsterbilzen	63	Vechmaal	105	Berg
32	Rijkhoven	63	Veulen	106	Diets-Heur
32	Rosmeer	65	Herstappe	106	Henis
33	Waltwilder	66	Hoeselt	107	Koninksem
34	Bommershoven	67	Romershoven	107	Lauw
35	Borgloon	68	Schalkhoven	108	Mal
38	Broekom	69	Sint-Huibrechts-Hern	108	Neerrepn
39	Gors-Opleeuw	69	Werm	109	Nerem
39	Gotem	70	Guigoven	109	Overrepn
40	Groot-Loon	71	Kortessem	110	Piringen
41	Hendrieken	72	Vliermaal	110	Riksingen
42	Hoepertingen	72	Vliermaalroot	110	Rutten
43	Jesseren	73	Wintershoven	111	's-Herenelder
43	Kerniel	74	Binderveld	111	Sluizen
45	Kuttehoven	75	Kozen	112	Tongeren
47	Rijkkel	76	Nieuwerkerken	117	Vreren
47	Voort	77	Wijer	117	Widoioe
48	Boekhout	78	Genoelsederen	119	Moelingen
49	Borlo	79	Herderen	120	Remersdaal
49	Buvingen	80	Kanne	120	's-Gravenvoeren
50	Gingelom	81	Membruggen	121	Sint-Martens-Voeren
51	Jeuk	82	Millen	122	Sint-Pieters-Voeren
51	Kortijs	82	Riemst	122	Teuven
		83	Val-Meer	123	Berlingen
		87	Vlijtingen	124	Herten
		88	Vroenhoven	125	Ulbeek
		88	Zichen-Zussen-Bolder	126	Wellen

Voorwoord

Bijna honderd jaar geleden begon de Eerste Wereldoorlog: een moment dat in 2014 wereldwijd zal worden herdacht. Ook in onze steden en gemeenten zullen tentoonstellingen, publicaties en lezingen aan de Groote Oorlog gewijd worden.

Over de Eerste Wereldoorlog in Haspengouw is al veel onderzoek gepubliceerd, maar meestal blijft dit beperkt tot militaire aspecten op basis van bronnen, die in een dorp aanwezig zijn. In deze onderzoeksgids vindt u daarentegen andere, nog te weinig gebruikte bronnen, om het leven tijdens deze periode te documenteren. Hiermee is deze gids een blikverruimer en blikopener. Hij nodigt namelijk uit om de blik te verruimen van de militaire geschiedenis naar de alledaagse geschiedenis van de gewone mens. Bovendien verwijst de gids naar historische bronnen die te lang onaangeroerd bleven.

Zo leidde voedselschaarste tot een centraal gecontroleerde landbouwproductie en markt met opgelegde prijzen, alsook tot officiële weldadigheid. Gemeente- en parochiearchieven, de archieven van de nationale, provinciale en lokale Hulp- en Voedingscomités, maar ook Duitse oorlogsaffiches uit de Eerste Wereldoorlog laten toe om vele aspecten van het alledaagse leven te onderzoeken en te beschrijven.

In bestaand onderzoek is de stroom van vluchtelingen uit Frans- en West-Vlaanderen, die in 1918 en 1919 onderdak en voeding vonden in onze Haspengouwse dorpen, echter onderbelicht. Hetzelfde kunnen we concluderen voor de periode 1914-1918. Om de aanloop en de gevolgen van de Eerste Wereldoorlog te kunnen begrijpen en aan te voelen, zijn juist de jaren 1913 en 1919 erg leerrijk.

5

Deze onderzoeksgids is een gemeenschappelijk initiatief van Erfgoedcel Sint-Truiden en Erfgoedcel Tongeren. Het vooronderzoek en de realisatie lag in de deskundige handen van het Rijksarchief Hasselt. Alle medewerkers van dit project verdienen een woord van dank en lof. Het is immers een voorbeeldig samenwerkingsproject waarbij alle Haspengouwse gemeenten, in het bijzonder alle heem- en geschiedkundige kringen, baat kunnen vinden.

Als beleidsverantwoordelijken hopen wij dat de gids nieuwe inspiratie biedt aan de jarenlang actieve heemkundige. Dankzij de gids en de projectwerking worden verder ook nieuwe groepen vrijwilligers gestimuleerd en ondersteund om vanuit hun persoonlijke interesses het dagelijkse leven in die Eerste Wereldoorlog te onderzoeken en in beeld te brengen.

Erfgoedwerking kan zich niet beperken tot de ‘voltooid verleden tijd’ en moedigt daarom aan om vanuit historische kennis en vanuit het inleven in het verleden meer bewust en meer genuanceerd om te gaan met actuele gebeurtenissen, zoals vredesmissies en vluchtelingenstromen veraf en dichtbij.

PATRICK DEWAELE

burgemeester Tongeren

voorzitter Erfgoedcel Tongeren vzw

ELS SNEIJERS

schepen van erfgoed Sint-Truiden

voorzitter projectvereniging Erfgoed Haspengouw

LUDWIG VANDENHOVE

burgemeester Sint-Truiden

Inleiding

Toen Duitse legers op 4 augustus 1914 België binnen trokken, betekende dat niet alleen het begin van ruim vier jaar ongezien militair geweld. Op 15 augustus werd het fort van Loncin bij Luik vernietigd en werd de laatste vesting in de stad opgegeven. Daarmee kwam voor de soldaten die tot het fort en leger behoorden een einde aan de gevechten. Wie het overleefd had, werd als krijgsgevangene naar Duitsland afgevoerd.

Het veldleger had zich ondertussen achter de Gete teruggetrokken, waar tot 18 augustus hard gevochten werd. Die gevechten remden de opmars van het Duitse leger af en gaven de Belgen de kans om de vesting Antwerpen te versterken. Die bood weerstand tot begin oktober, toen de koning besloot met het veldleger in de richting van de zee terug te trekken.

Vanaf de nacht van 25 op 26 oktober werden de polders bij de IJzer onder water gezet. Het Duitse leger was daarmee tot stilstand gebracht en voor de soldaten die het tot dan toe gered hadden, begon een jarenlange loopgravenoorlog en een leven in ellendige omstandigheden.

Om voor de hand liggende redenen heeft het historisch onderzoek over de Eerste Wereldoorlog dat in Limburg en in Haspengouw verricht wordt, de neiging zich te concentreren op het militaire aspect van de oorlog. In de meeste gevallen leidt het onderzoek tot de publicatie van een artikel over bepaalde gesneuvelde of oudstrijders in een heemkundig tijdschrift, of tot de uitgave van een herdenkingsbrochure waarin hulde gebracht wordt aan de soldaten van het eigen dorp en soms ook aan burgerslachtoffers. Te vaak echter blijft het onderzoek over de soldaten van onze dorpen beperkt tot de bronnen die in het eigen dorp voorhanden zijn, zoals het oorlogsmonument, de registers van de burgerlijke stand, plaatselijk drukwerk dat ter ere van de gesneuvelde en de oudstrijders werd uitgegeven en doodsprentjes. Er wordt nog te weinig gebruik gemaakt van de originele militaire dossiers die tijdens de oorlog voor elke soldaat werden aangelegd en bijgehouden, en waarin hun hele militaire loopbaan te volgen is. In het legerarchief in Evere en in het legermuseum in Brussel kunnen zij geraadpleegd worden.

Onderzoekers die zich aan de Eerste Wereldoorlog wijden, zien wel eens over het hoofd dat het niet alleen aan de IJzer vier jaar oorlog was. Ook in onze dorpen en steden veranderde het leven drastisch en de bronnen daarover zijn talrijk en in veel gevallen goed bewaard. In de eerste plaats kregen de mensen in Haspengouw, zoals

overal in het land, in augustus 1914 te maken met gevechtsoperaties. Terugtrekkende Belgische eenheden en oprukkende Duitsers wisselden elkaar af en hier en daar deden zich schermutselingen voor met soms dodelijke afloop. In een aantal gevallen liep dat dramatisch af voor de mensen die in de buurt waren. Soms maakten verdwaalde kogels slachtoffers, maar vooral bewuste Duitse wraakoefeningen waren talrijk. In enkele dorpen werd door Duitse soldaten op doortocht een deel van de veestapel opgeëist. Gegevens hierover zijn te vinden in de registers van de burgerlijke stand, de bevolkingsregisters en de dossiers betreffende opeisingen in de gemeentearchieven.

Kort na het begin van de oorlog werd het voedsel schaarser en dus duurder. Op verschillende plaatsen in Haspengouw namen de gemeentebesturen initiatieven om de graan- en melkoverschotten van de eigen boeren op te kopen om ze aan redelijke prijzen door te verkopen aan de inwoners die het moeilijk hadden. De besluiten daaromtrent zijn bewaard in de verslagregisters van de gemeenteraden.

Zodra de belangrijkste posten in de Belgische en in de provinciale administratie bezet waren door Duitse functionarissen, vaardigden die gedurende heel de oorlog richtlijnen uit die allerlei aspecten van het dagelijkse leven gingen regelen. Van het grootste belang waren de vaststellingen van de maximumprijzen voor graan, brood en vlees. Voor de landbouwers waren de bepalingen over de vaststelling van de hoeveelheden graan en aardappelen die zij aan de officiële prijzen moesten leveren aan de daarvoor aangestelde graanhandelaars van groot belang. Gedurende de oorlog maakte de vrije markt immers plaats voor een door de staat gecontroleerde markt, waarbij de overheid vastlegde hoeveel elke boer moest produceren en wanneer en aan welke prijs hij zijn vruchten moest verkopen. Het quotum dat elke boer moest leveren werd uiteindelijk op gemeentelijk niveau vastgesteld en het is ook in de gemeentearchieven dat de informatie daarover te vinden is.

De stijging van de prijs van het levensonderhoud had natuurlijk gevolgen voor de lonen van de ambtenaren en andere werknemers van de gemeentebesturen. In de loop van de oorlog moesten de lonen van de gemeentesecretaris, de ontvanger, de onderwijzers en de veldwachters geregeld aan de levensduurte aangepast worden. De inkomsten van de gemeenten stegen echter niet in verhouding tot de toename van de lasten en de meeste gemeenten in Haspengouw moesten zich diep in de schulden steken om het hoofd boven water te houden. Zowel bij de banken – het Gemeentekrediet – als bij vermogende particulieren werd geld geleend. Het financieel beheer van de gemeentebesturen is gedocumenteerd in de verslagregisters van de gemeenteraden en in de gemeentelijke rekeningen, begrotingen en dag- en kasboeken. Deze financiële bronnen bieden overigens niet alleen een blik

op de boekhouding van de gemeenten, maar ook op de beleidsterreinen waarop de gemeenten actief waren en op de verschuivingen daarvan in de loop van de oorlog.

Op dezelfde manier bieden de rekeningen en begrotingen van de Burelen voor Weldadigheid zicht op de activiteiten van de officiële weldadigheid in de Haspengouwse gemeenten. In de rekeningen wordt vermeld hoeveel huishoudens en hoeveel personen steun ontvingen en welke vorm die steun aannam. Er werd geld gegeven, maar hulp in natura, brood, kleding, medicijnen en andere producten, nam een grotere hap uit het budget. Vergelijking van de rekeningen van opeenvolgende jaren laat toe de evolutie op dit vlak in een gemeente in beeld te brengen.

In de door het provinciebestuur goedgekeurde rekeningen is overigens ook te zien welke administratieve weg afgelegd werd voor de goedkeuring van de rekeningen van de plaatselijke besturen en welke rol Duitse functionarissen daarin speelden.

De Burelen voor Weldadigheid en plaatselijke private initiatieven deden hun best om de materiële noden te lenigen, maar het voedseltekort was een structureel probleem. De invoer van voedingswaren uit de Verenigde Staten en uit Spanje en de verdeling daarvan door het Nationaal Hulp- en Voedingscomité en zijn provinciale en plaatselijke afdelingen, ving de tekorten enigszins op. De archieven van het Nationaal Comité in het Algemeen Rijksarchief, van het Provinciaal Comité in het Rijksarchief in Hasselt en van de plaatselijke comités in veel in het Rijksarchief in Hasselt bewaarde gemeentearchieven, laten zien hoe de verdeling van voedsel en kleding georganiseerd was en ook hoeveel er in elk dorp verdeeld werd.

De parochieregisters zijn een uitstekende bron voor wie wil onderzoeken hoe het aantal geboorten, huwelijken en overlijdens jaarlijks evolueerde van de vooroorlogse tot de naoorlogse jaren.

Tot de meest boeiende bronnen voor het dagelijkse leven in de oorlogsjaren behoren de zogenaamde *registers van aankondigingen in de zondagsmis*. Dit zijn de schriften die deel uitmaken van veel parochiearchieven en waarin de pastoors wekelijks de hoofdlijnen noteerden van wat zij na de preek in de zondagsmis aan de kerkgangers moesten meedelen. Enerzijds gaat dat over de intenties van de missen in de week die volgt en over de aankondigingen van bijzondere kerkelijke diensten, zoals een lof, een bijzondere biechtgelegenheid of de verering van een relikwie. Maar de aankondigingen gaan verder dan dat: ook de bijeenkomsten en de thema's van de vergaderingen van de verenigingen komen aan bod, het onderwijs voor volwassenen, de sociale werken en de liefdadigheid. En soms reageert de pastoor in zijn aantekeningen op wat hij in de loop van de voorbije week in zijn

parochie gezien of gehoord heeft: een kermisfeest dat te lang uitgelopen is, of het fenomeen van de dienstmeisjes die door de oorlogsomstandigheden hun betrekking in de stad verloren hebben en nu veel te vrije ideeën over verhoudingen en mode het dorp in brengen.

Wie het niet alleen in de ogen van de pastoor, maar ook in de ogen van de handhavers van de wet te bont maakte, kon op een proces-verbaal vanwege de veldwachter rekenen. In sommige gevallen leidde dat tot een strafproces voor de vrederechter of voor de correctionele rechtbank van Tongeren of van Hasselt. Zeker in de archieven van de vrederegerechten en met name in de vonnisregisters, krijgt men snel een beeld van het soort misdrijven die in de oorlogsjaren in onze dorpen begaan werden en waarvan het beleid het nodig vond om ze voor de rechter te brengen.

Naar het einde van de oorlog toe kreeg de streek met een nieuwe problematiek te maken. Vanaf augustus 1918 zetten de geallieerde legers hun eindoffensief in en dreven het Duitse leger terug. Dat zette een vluchtelingenstroom in gang, die deze keer inwoners van West-Vlaanderen en van Noord-Frankrijk naar het noorden en het oosten van België voerde. Nog tot in 1919 moesten de dorpen in Haspengouw onderdak en voeding voorzien voor vluchtelingen die er hun toevlucht hadden gezocht. Verschillende gemeentearchieven bevatten dossiers over de organisatie van de hulp aan die vluchtelingen.

Na de oorlog ging men in veel gemeenten denken over het plaatsen van een monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders. Naargelang de toestand van de gemeentekas duurde het langer of minder lang voordat het monument er kwam. Sommige gemeenten opteerden ervoor om enkel de namen van de gesneuvelden op het monument te plaatsen, elders kwamen ook de oudstrijders erop. In de jaren waarin de oorlogsmonumenten geplaatst werden, was ook de devotie voor het Heilig Hart erg actueel. Dat verklaart waarom in verschillende dorpen één geïntegreerd monument werd opgericht als herinnering aan de oorlog en ter ere van het Heilig Hart.

De voorbeelden hierboven geven aan dat er onderwerpen en bronnen in overvloed zijn om nieuwe aspecten van de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog in Haspengouw te onderzoeken. Samen met de Erfgoedcellen van Sint-Truiden en Tongeren hopen wij in het Rijksarchief dat deze gids u zal inspireren om de archieven ter hand te nemen en om over de resultaten van uw onderzoek te publiceren.

Adressen van archiefdiensten

Alken, Gemeentearchief
Hoogdorpsstraat 38
3570 Alken
011-59 99 59
gemeentebestuur@alken.be

Bilzen, Stadsarchief
Deken Paquayplein 1
3740 Bilzen
089-51 92 00
info@bilzen.be

Borgloon, Stadsarchief
Speelhof 10
3840 Borgloon
012-67 36 63
infodienst@borgloon.be

Brussel, Algemeen
Rijksarchief
Ruisbroekstraat 2
1000 Brussel
02-513 76 80
algemeen.rijksarchief@arch.be

Brussel, Centrum voor
Historische Documentatie
van de Krijgsmacht
Eversestraat 1
1140 Evere
02-701 43 25
info.cdh@qet.be

Brussel, Koninklijk Museum
van het Leger en de
Krijgsgeschiedenis
Jubelpark
1000 Brussel
02-737 79 33
info@klm-mra.be

Brussel, Sectie Archieven
van de Krijgsmacht
Eversestraat 1
1140 Evere
02-701 43 25

Gingelom, Gemeentearchief
Sint-Pieterstraat 1
3890 Gingelom
011-88 10 31
info@gingelom.be

Hasselt, Archief van het
provinciebestuur
Universiteitslaan 1
3500 Hasselt
011-23 76 86
archief@limburg.be

Hasselt, Rijksarchief
Bampslaan 4
3500 Hasselt
011-22 17 60
rijksarchief.hasselt@arch.be

Heers, Gemeentearchief
Paardskerkhofstraat 20
3870 Heers
011-48 01 01
gemeentebestuur@heers.be

Herstappe, Gemeentearchief
Dorpsstraat 5
3717 Herstappe
012-23 55 57

Hoeselt, Gemeentearchief
Dorpsstraat 17
3730 Hoeselt
089-51 03 10
secretariaat@hoeselt.be

Kortesseem, Gemeentearchief
Kerkplein 11
3720 Kortesseem
011-37 91 40
info@kortesseem.be

Nieuwerkerken,
Gemeentearchief
Kerkstraat 113
3850 Nieuwerkerken
011-48 03 60
info@nieuwerkerken.be

Riemst, Radoc
Maastrichtersteenweg 2b
3770 Riemst
012-44 03 00
gemeentebestuur@riemst.be

Sint-Truiden, Archief van
het OCMW
Clement Cartuyvelsstraat 12
3800 Sint-Truiden
011-69 70 30
info@ocmw-st-truiden.be

Sint-Truiden, Stadsarchief
Diesterstraat 1
3800 Sint-Truiden
011-70 18 35
info.archief@sint-truiden.be

Tongeren, Stadsarchief
Maastrichterstraat 10
3700 Tongeren
012-80 00 92
archief@stadttongeren.be

Voeren, Gemeentearchief
Gemeenteplein 1
3798 Voeren
04-381 99 40

Wellen, Gemeentearchief
Dorpsstraat 25
3830 Wellen
012-67 07 00
info@wellen.be

Legende

Archieven

Publicaties

Vaandels

Monumenten

Veel gebruikte afkortingen

AOST	Archief OCMW Sint-Truiden
KV	K. VERHELST, R. VAN LAERE, De Eerste Wereldoorlog in Limburg. Verslagen. Hasselt, 1997, 2 delen, 1029 p.
RADOC	Riemster Archief en Documentatiecentrum
SAST	Stadsarchief Sint-Truiden

In een aantal gevallen bieden archiefstukken zich als gesneden brood aan om als bron voor een historisch onderzoek te dienen. Dat is het geval voor de soldatendossiers en voor de rekeningen van de Burelen voor Weldadigheid die voor elke gemeente beschikbaar zijn. Maar er zijn ook meer verrassende bronnen die zonder veel moeite tot een boeiend artikel verwerkt kunnen worden. In die gevallen wordt daarop in deze onderzoeksgids de aandacht getrokken door onder het archief in kwestie een **onderzoekstip** te vermelden. Het Rijksarchief Hasselt en de Haspengouwse archiefinstellingen zetten u graag op het juiste pad.

WO I

Haspengouw

In deze gids ligt de klemtoon op archieven die door de archiefdiensten in Limburgs Haspengouw en in Hasselt bewaard worden. De meeste daarvan hebben betrekking op één gemeente.

Andere archieven hebben betrekking op heel Haspengouw. Zij worden bewaard in het Algemeen Rijksarchief in Brussel, in het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis in Brussel, bij de Sectie Archieven van de Krijgsmacht in Evere en in het Rijksarchief te Hasselt.

De archieven van het Nationaal en het Provinciaal Hulp- en Voedingscomité vullen de plaatselijke archieven over hulp aan de bevolking aan:

- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van het Nationaal Hulp- en Voedingscomité.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het Hulp- en Voedingscomité van de provincie Limburg.

→ Onderzoekstip!

– De organisatie van de voedselhulp in de Limburgse gemeenten

Voor onderzoek naar de contacten van krijgsgevangen, geïnterneerde soldaten en vluchtelingen met het thuisfront kan men gebruik maken van de archieven van allerlei organisaties die zich daar op toelagden en van de archieven van de Belgische Hulpcomités in de krijgsgevangenkampen:

- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Belgische Middendienst voor de Krijgsgevangenen (Office Central belge pour les prisonniers de guerre), 1915-1925.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van het Internationaal Liefdewerk voor Gewonden en Krijgsgevangenen in Maastricht, 1914-1920.

- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van het Belgisch Inlichtingsbureau voor Krijgsgevangenen en Geïnterneerden in Brussel, 1914-1919.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archieven van de Belgische Hulpcomités in de Krijgsgevangenkampen van Altenau im Harz, Altengrabow, Celle, Dyrutz, Friedrichsfeld, Giessen, Göttingen, Güstrow, Hamelen, Heilsberg, Holzminden, Kassebruch, Kassel, Langensalza, Limburg an der Lahn, Magdeburg, Merseburg, Munster III, Parchim, Schneidemühl, Sennelager, Soltau, Stendal, Wittenberg en Zerbst en van het Hulpcomité in de Gevangenis te Diest, 1914-1922.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archieven betreffende in Zwitserland opgerichte humanitaire organisaties ten behoeve van de Belgische oorlogsslachtoffers, 1914-1920.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van het Inlichtingenbureau voor de Belgische vluchtelingen in Den Haag, 1914-1918.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van het Belgisch Comité voor de Vluchtelingen in Tilburg, 1914-1918.

→ Onderzoekstip!

- De organisatie van het contact van Belgische krijgsgevangenen in Duitsland met het thuisfront tijdens de Eerste Wereldoorlog

De plaats waar soldaten krijgsgevangen gehouden werden, vindt men in hun persoonlijke dossiers:

- Brussel, Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis, Persoonlijke dossiers van de Belgische soldaten uit de Eerste Wereldoorlog, geboren voor 1889.
- Brussel, Sectie Archieven van de Krijgsmacht, Persoonlijke dossiers van de Belgische soldaten uit de Eerste Wereldoorlog, geboren na 1888.

→ Onderzoekstip!

- Aan de hand van deze persoonlijke dossiers krijgt men een precies beeld van de loopbaan van elke soldaat: zijn inlijving, zijn opleiding, de eenheden waarin hij diende, eventuele verwondingen of straffen ...

Bijzonder interessant zijn ook de rekeningen van de Burelen voor Weldadigheid uit de oorlogsjaren:

- Hasselt, Rijksarchief, Provinciaal archief: Rekeningen van de Limburgse Burelen voor Weldadigheid en COO's, 1841-1976.

→ Onderzoekstip!

- Aan de hand van deze rekeningen kan men voor elke gemeente nagaan waaraan het Bureau voor Weldadigheid zijn geld besteedde en hoe tijdens de oorlogsjaren de financiële situatie van het Bureau voor Weldadigheid evolueerde. Bepaalde posten in de rekeningen bieden ook zicht op de evolutie van de kosten voor het levensonderhoud

Alken

19

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten van Alken, 1914-1918
- Het Bureel voor Weldadigheid van Alken tijdens de oorlogsjaren

- Alken, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1896-1923; Verslagregister van de beraadslagingen van het college van burgemeester en schepenen, 1900-1925.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 444.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Alken. Overdracht 2005, nr. 9: Begrotingen, 1911-1914, 1916-1918, 1920; nr. 20: Rekeningen, 1911-1915, 1918-1919.
- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 2593-2598: Minuten van notaris Paul Snyers, 1914-1925.

- E. BRAUN, BONGAERTS, *Verslag over den toestand der parochie Alken gedurende de jaren 1914-18*, in KV, p. 56-61.
- *De Eerste Wereldoorlog, in Alken tussen mammoet en computer. De geschiedenis van een gemeente*, Alken, 1994, p. 23-29.
- Zuster Marie Huberta, *Alken. Klooster*, in KV, p. 62.

- Vaandel van de *Vlaamse oudstrijders*

- Twee gedenkplaten voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog en de terechtgestelde burgers van 6 en 9 augustus 1914, aan het Heilig Hartbeeld, kerkplein, Hoogdorpstraat.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Alken:

Zitting van 20 november 1914.

Mijne heeren,

Ik ben gelast u het volgende verslag af te lezen.

Op 16n dezer maand vergaderden de leden van den onlangs ingerichten oorlogsraad, ten einde samen middelen te beramen om hongersnood te voorkomen in deze gemeente tijdens den oorlog, en inzonderlijk om den arme in dezen tegenwoordigen ongelukkigen tijd hulp aan te bieden.

Deze onderneming, of deze taak, zoo gij het anders wilt noemen, van het allergrootste belang en allerernstig zijnde, uitte de raad het gevoelen dat alle besturen dezer gemeente zouden bijeengeroepen worden om over bedoeld onderwerp te spreken en te beslissen.

Van daar, heeren lieden van gemeente-, kerk- en armenraad dat gij hier vandaag tegenwoordig zijt.

En om tot het gevraagd doel te geraaken, is de oorlogsraad zoo vrij het volgende dagorde aan uw gevoelen te onderwerpen:

- I. Eene hoeveelheid rogge van 200 zakken zal voorbehouden worden door de gemeente en opgeëischt worden bij de landbouwers, te beginnen met de grootste, aan den prijs van 27,50 fr. per 100 kilos, om afgehaald te worden en aangekocht door de inwoners dewelke bewijzen bijbrengen dat zij in nood van brood verkeerren.
- II. Mits toelating van deze raad van het kerkfabriek zal er rondgegaan worden in de missen op zon-en feestdagen gedurende den oorlogstijd, ten voordeele der noodlijdenden, en zulks door leden van Sint Vincentius genootschap of van den armen. Het geld ervan voortkomende zal in bezit gesteld worden van Mr. Wijgaerts, voorzitter van den oorlogsraad, om bedeed te worden in algemeen overleg des raads.
- III. Eindelijk vraagt de raad of het niet mogelijk is van de verdeeling van Sint Antonius brood goed in te richten, ten einde alle mogelijke hulp aan den armen te verschaffen.

Heeren, ik heb gezegd, aan U van te beslissen.

De gemeentesecretaris,

R. [Lambrechts.]

Aardappelgeleibrief ~~B~~.

Ondergeteekende Burgemeester verklaart, dat _____

_____ gerechtigd is van _____

_____ kg. plantaardappelen te vervoeren en van zijne woning naar het veld per as te laten vervoeren.

Deze geleibrief heeft slechts voor een enkel vervoer geldigheid en verliest dezen den dag na aflevering.

Na gebruik, moet hij bij den Burgemeester, die hem afleverde, terug ingeleverd worden.

MARTENSLINDE, den _____ 191

De Burgemeester,

Bilzen

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid tijdens de oorlogsjaren

Beverst

- Bilzen, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Beverst, 1914-1919; Beverst 472.1: Begrotingen, 1913-1920; 475.1: Rekeningen, 1913-1920; 509.2: Jaarverslagen, 1912-1920; 521.1: Register van aankomst en vertrek, 1902-1974; 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1888-1939.

→ Onderzoekstip!

– Besturen of beheren? Het gemeentebestuur van Beverst tijdens de Eerste Wereldoorlog

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van beide wereldoorlogen, 1950-1954.
- Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Beverst, nr. 39: Stukken betreffende de viering van het jubileum van pastoor Willems, 1917.

- J. VOLS, *Beverst tijdens den Wereldoorlog*, in *Verzamelde opstellen*, Hasselt, 1938, jg. 14, p. 47-75.

- J.C. WILLEMS, *De parochie Beverst (tijdens den oorlog 1914-1918)*, in KV, p. 132-137.

- Gedenkplaat voor de gesneuvelden van beide wereldoorlogen, in het muurtje rond de kerk.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Beverst:

Dankbetuiging
aan het Amerikaansch Hulpcomiteit
voor de provincie Limburg.
Beverst, 15 februari 1915

De gemeente Beverst vertegenwoordigd

1° door den WEH graaf de Renesse burgemeester, den schepenaad en den gemeenteraad

2° door den EH Pastoor Willems der parochie

3° door de ingezetenen van het dorp die zich allen als eene eer rekenen hunne namen onder dezen brief te zetten, vervult den aangenamen plicht aan het Amerikaansch Comiteit zijn gevoelens van diepe erkenenis te betuigen voor de onschatbare hulp betoond aan het arme en onrechtvaardig geschonden België in het algemeen en aan hare inwoners in het bijzonder.

Toen de oorlog verpletterend over het onmachtige België neerstortte, dood en vernieling strooiend, toen te allen kant rampspoed en ellende uitbarstten, toen de vreeselijke hongersnood begon te kwellen, toen was er eene natie die van de andere zijde des Oceaans over ons waakte. Als een schutsengel snelde zij toe om België's wonden te komen heelen! de edele Natie der Verenigde Staten van Amerika. Dank aan hare weergalooze bezorgdheid en grenzelooze liefdadigheid, werden wij allen

gered van eenen gewissen ondergang. Geen lijden of het werd geheeld, geene wanhoop of zij werd veranderd in dankbaar vertrouwen, geene ellende of zij verdween onder Amerika's koesterende zorgen. Ja! zonder het Edele Amerikaansch Volk waren de inwoners der gemeente tot wanhoop en vertwijfeling gedoemd. Want op de 212 huisgezinnen die de bevolking uitmaken zijn er slechts 7 die voldoende graan oogsten voor hun jaarverbruik. De anderen zijn ofwel gezinnen van kleine landbouwers die de $\frac{3}{4}$ hunner noodwendigheden moeten bijkopen, ofwel gezinnen van werklieden met groote lasten en klein loon. Dank aan Amerika's bezorgdheid werden allen gered!

Nooit zal de gemeente kunnen vergeten wat zij aan hare Edele Weldoeners te danken heeft en biedt nogmaals aan dezen uit ganscher harte de uitdrukking eener eeuwige dankbaarheid aan. De schepenraad rekent het zich als eene eer aan het Amerikaansch Comiteit bekend te maken dat tegenwoordige brief in het register der proces-verbalen zijner beraadslagingen zal ingeschreven worden ten einde in de meest verwijderde tijden onze nakomelingen met ons kunnen herhalen: 'Dat God zegene en beschermde de Edele Natie der Verenigde Staten van Amerika!'

De ondergeteekenden drukken den wensch uit dat het Amerikaansch Comiteit voor de provincie Limburg wel gelieve kennis te geven aan het staatsbestuur der Verenigde Staten der eenparige getuigenis van erkenenis eener arme Belgische gemeente, edelmoedig van ellende en honger gered.

De EH Pastoor

De Burgemeester

J.C. Willems

T. de Renesse

Bilzen

- Bilzen, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1912-1929; Bilzen 472.1: Begrotingen, 1911-1920; 474.1: Dag- en kasboeken, 1916-1920; 475.1: Rekeningen, 1910-1920; Bilzen. Coö 472.1: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de Commissie voor de Burgerlijke Godshuizen, 1907-1920; 475.1: Rekeningen, 1911-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Stadsarchief van Bilzen, nr. 261: Register van afkondiging van besluiten en verordeningen, 1890-1924; nr. 366: Stukken betreffende de uitreiking van eretekens, 1905-1919; nr. 421: Begrotingen, 1881-1927; nr. 423: Rekeningen, 1862-1924; nr. 441: Register van inkomsten en uitgaven, 1908-1919; nr. 442: Overzicht van inkomsten en uitgaven, 1914-1918; nr. 509: Stukken betreffende

belastingen op danspartijen en op het leuren, 1898-1924; nr. 522-523: Stukken betreffende leningen van de stad, 1890-1922; nr. 543: Omzendbrieven over de omgang met vluchtelingen en over het onderhoud van graven van gesneuvelde, 1919-1925; nr. 722: Stukken betreffende de wedde van de onderwijzers in de gemeenteschool, 1911-1922; nr. 725: Inventaris van de meubels in de gemeenteschool, 1915; nr. 731: Stukken betreffende de aangenomen vrije jongensschool, 1884-1921; nr. 733: Stukken betreffende de beroepstekenschool, 1905-1915; nr. 734: Begrotingen en rekeningen van de beroepstekenschool, 1909-1916; nr. 736: Stukken betreffende de school voor vroedvrouwen in Hasselt, 1883-1921; nr. 884: Briefwisseling betreffende de burgerlijke godshuizen, 1886-1920; nr. 885: Begrotingen van het burgerlijke godshuis, 1902-1925; nr. 886: Rekeningen van het burgerlijke godshuis, 1910-1918; nr. 998: Aanplakbrieven en krantenknipsels betreffende vastenavond, 1919-1924.

→ Onderzoekstip!

– Het gemeentebestuur van Bilzen, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Bilzen. Overdracht 1999, nr. 4: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1870-1962; nr. 43: Register van inkomsten van verhuurde kerkstoelen, rouwbehangsels, pachten en renten, 1905-1917; nr. 49: Begrotingen, 1914-1915; nr. 98-99: Rekeningen, 1914-1915.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Bilzen. Overdracht 1999, nr. 4: Bisschoppelijke omzendbrieven, 19de – 20ste eeuw.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het vrederecht te Bilzen, nr. 124-128: Minuten van vonnissen in burgerlijke zaken, 1914-1918; nr. 172-175: Minuten van vonnissen in strafzaken, 1914-1919.

→ Onderzoekstip!

– Straffen in oorlogstijd: vonnissen in strafzaken van de vrederechter van Bilzen, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 1438-1469: Minuten van notaris Ernest Hauben, 1913-1939; nr. 3006-3061: Minuten van notaris Wéry Van Grootloon, 1900-1935.

- *De Bilsenaar: kosteloos gouv- en frontblad voor de soldaten van 't kanton Bilsen*, 1918. G 16459R.
- *De Bilsenaar: nieuws- en aankondigingsblad voor Limburg*, Bilzen, 1890-1936.
- *De handelsgazet voor Limburg: algemeen nieuws- en aankondigingsblad*, Bilzen, 1909-1939.
- *Geheime brievendienst*, in *Bilisium*, 1997, 22, p. 3184-3187, 3204-3207, 1998, 23, p. 3219-3221, 3246-3249.
- R. NIJSSEN, *De Bilsenaar in de Vlaamse frontpers*, in *Bilisium*, 1992, 17, p. 2322-2325, 2346-2348, 2368-2372.

- J. PAQUAY, *Gebeurtenissen van den Wereldoorlog*, in *Bilsen Voorheen*, Bilzen, 1926, p. 323-341.
- J. SIMOENS, *Uit de herinneringen van Jef Simoens. Brieven uit de oorlog 1914-'18*, in *Bilisium*, 1982-.
- L. SIMOENS, *Verslag over de kosteloze brievenbestelling van en naar het front*, in *Bilisium*, 2011, 36, p. 5397-5398.
- W.J. VAN VENCKENRAY, *Bouwstoffen voor de geschiedenis van den oorlog 1914-1918*, in KV, p. 138-145.
- Zuster Arsenia, *Bilzen. Gesticht van de Zusters van Bermhertigheid*, in KV, p. 145-147.

- Vaandel van het *13-augustuscomité*
- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond Groot Bilzen*

- Perron, in 1968 opgericht ter herinnering aan de oudstrijders.
- Herdenkingsplaat voor de gesneuvelde soldaten en burgerlijke slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog, zijgevel stadhuis, Markt.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Bilzen:

Zitting van 24 maart 1917

Aanwezig de heren Bollen J., Ritzen J., Lambrechts G., Theunissen A. en Gielen H.

- I. Goedkeuring van het voorgeschreven reglement over de vrijbanken ingericht voor den verkoop van minderwaardig vleesch.

De gemeenteraad, op grond der verordening van den heer gouverneur-generaal van 14 oct. 1916 en der beslissing van den heer bestuuroverste van 15 oct. 1916 wordt voor de omschrijving der gemeente het volgende besloten:

Art. 1. Al het luidens de hierboven vermelde verordeningen minderwaardig vleesch mag enkel ter vrijbank geveild en verkocht worden. Voor toelating van dergelijk vleesch van buiten de gemeente geslachte dieren, is de toestemming des burgemeester vereischt.

Art. 2. De vrijbank wordt door de gemeente ingericht en in bedrijf genomen. De gemeente neemt ten haren laste het van de hand doen van het ter vrijbank ter verkoop aangebrachte minderwaardig vleesch, en betaald aan den eigenaar van het vleesch de opbrengst van den verkoop uit, na aftrek van de rechten en andere onkosten.

Art. 3. De vrijbank wordt door een opschrift boven den ingang duidelijk als zoodanig gekenmerkt. Hare opening even als hare gebeurlijke verplaatsing moet op de ter plaatse gebruikelijke wijze bekend gemaakt worden.

In het verkooplokaal wordt door aanplakking duidelijk kenbaar gemaakt waarom het vleesch afgekeurd geworden is, en aan welken prijs het aangeboden wordt.

Art. 4. Het op de vrijbank geveilde vleesch mag aan iederen koper enkel in stukken van hoogsten 3 kgr. afgegeven, en door hem slechts in zijn huishouden verbruikt worden.

Art. 5. Aan slachters, vleeschhandelaars en herverkoopers mag geen vleesch van de vrijbank verkocht worden. Aan gasthoven en spijshuizen mag de toelating om minderwaardig vleesch te betrekken door den burgemeester gegeven worden, onder voorwaarde dat op de tafels in de spijskamers duidelijk kenbaar worde gemaakt dat er vleesch van de vrijbank opgediend wordt.

Art. 6. De prijs van het minderwaardig vleesch wordt bij aldien de bestuurders van het slachthuis geen gediplomeerde veearts is, door den bevoegden aangenomen veearts vastgesteld. Hij mag per kilogr. niet gaan boven 2 frank voor runds, kalfs of schaapsvleesch, noch boven 2,50 voor varkensvleesch.

Art. 7. Het onverkocht gebleven vleesch wordt, eer het weer te koop gesteld wordt, door den aangenomen veearts op nieuw gekeurd opzichtsens hoedanigheid en deugdelijkheid. Desgevallend moet de verkoopprijs lager gesteld worden.

Art. 8. Van de voor den verkoop van het vleesch ontvangen sommen worden volgende rechten afgetrokken:

a) wegens het gebruik maken van de vrijbank voor een rundtier 5 fr., voor een varken 1,50 fr., voor een schaap, geit of kalf 1fr.

b) daarenboven voor gebeurlijk koken van het vleesch voor een rundtier 5 fr., varken 1 fr., schaap, geit of kalf 0,50 fr.

Bij den verkoop van afzonderlijke vleeschstukken wordt een recht van 5 centiemmen per kilogr. geheven.

Art. 9. Indien de vrijbank zich buiten het slachthuis bevindt, worden zoo het aanbrengen van het vleesch niet door de zorgen van den eigenaar zelve geschiedt, voor elk stuk groot vee 2 fr. en voor elk stuk klein vee of elk varken 1 fr. als vervoerrecht geheven.

Art. 10. Overtredingen der vrijbankregeling voor zoover zij niet reeds onder de strafbedreiging van paragr. 3 der verordening van den heer gouverneur-generaal van 14 oct. 1916 vallen, worden krachtens art. 78 paragr. 4 der gemeentewet en art. 28 van het strafwetboek gestraft met eene boete van 10 fr. tot 15 fr., en met eene gevangzitting van 1 tot 5 dagen.

Eigenbilzen

- Bilzen. Stadsarchief. Eigenbilzen 472.1: Begrotingen, 1911-1920; 475.1: Rekeningen, 1911-1920; 843: Dossier betreffende aanleg en onderhoud van de spoorweg, 1914-1971; Eigenbilzen COO. 472.1: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1911-1920.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Eigenbilzen, 1921-1924.

→ Onderzoekstip!

– Het monument van de gesneuvelden van Eigenbilzen

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie van Eigenbilzen. Overdracht 2000, nr. 1: *Registrum memoriale*, 1850-1975; nr. 4: *Status animarum*, [1920]; nr. 6: vastenbrieven van de bisschop van Luik, 19de – 20ste eeuw; nr. 18: huwelijksregister, 1882-1933; nr. 21: overlijdensregister, 1882-1933; nr. 24: register van aankondigingen in de zondagsmis, 1915-1916; nr. 42: ledenregister van het Genootschap van de Heilige Familie, 1883-1918; nr. 44-45: stukken betreffende de Derde Orde, 1890-1942; nr. 49: ledenregister en kasboek van het werk der retraits, 1902-1915.

→ Onderzoekstip!

– Pastoraal in oorlogsjaren: de parochie Eigenbilzen, 1915-1916

- H. SPAAS, A. NIVELLE, A. LATHOUWERS, *Parochie Eijgen-Bilsen. Bouwstoffen betreffend de geschiedenis der Kerk in België gedurende den grooten oorlog*, in KV, p. 200-203.

28

- Vaandel van de *Vlaamse oudstrijders*
- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*

- Monument voor de gesneuvelden van Eigenbilzen uit de Eerste Wereldoorlog, en voor de burgerlijke oorlogsslachtoffers van de Tweede Wereldoorlog, Kerkplein.

Grote-Spouwen

- Bilzen, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Grote-Spouwen, 1912-1937.

- L. CORBEY, L. BOMBAY, zuster CELESTE, *Groote-Spauwen in den oorlog van 1914-1918. Parochiale toestand*, in KV, p. 253-258.

- Monument voor de gesneuvelden van beide wereldoorlogen en de burgerlijke slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog, bij de kerk.

Hees

- Bilzen, Stadsarchief, Hees 475.1: Rekeningen 1915-1920; COO Hees. 475.1: Rekeningen Bureel voor Weldadigheid, 1915-1920.

- N. CREEMERS, *Bouwstoffen oorlog 1914-1919. Parochie Hees*, in KV, p. 302-304.

- Vaandel van de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog

Hoelbeek

- Bilzen, Stadsarchief, Hoelbeek 172.2: Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Hoelbeek, 1889-1930.

Kleine-Spouwen

- Bilzen, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Kleine-Spouwen, 1912-1929.
- Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Kleine-Spouwen, nr. 12: Ledenregister van diverse broederschappen, 1897-1946; nr. 16: Rekeningen voor liefdadigheid, 1915-1916; nr. 20: Verslagregister van beraadslagingen van de kerkraad, 1860-1938; nr. 21: Rekeningen, 1888-1941; nr. 24: Begrotingen, 1913-1954.

- H. KERKHOF, W. GIELEN, Z. PETERS, *Gemeente en parochie Kleine Spauwen-Berg*, in KV, p. 433-435.
- M. VAN DER EYCKEN, *Kleine-Spouwen in de Eerste Wereldoorlog: een kroniekje van pastoor H. Kerkhofs*, in *Limburg*, 1986, 65, p. 248-251.

- Herdenkingsplaten voor de gesneuvelden en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, voor de gesneuvelden van de Tweede Wereldoorlog en voor een weerstander uit de Tweede Wereldoorlog, in het voetstuk van het Heilig Hartbeeld bij de kerk.

Martenslinde

- Bilzen, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Martenslinde, 1905-1929; Verslagregister van de beraadslagingen van het college van burgemeester en schepenen van Martenslinde, 1908-1928; Martenslinde 520.9: Demografische statistieken, 1909-1928; 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1906-1940; 632: Register van inenting tegen de pokken, 1911-1969; 865.11: Dossier betreffende verbeteringswerken aan de wegen nr. 5, 6 en 7, 1915-1939.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende een subsidie vanwege het gemeentebestuur voor het monument voor de gesneuvelde en de oudstrijders van Martenslinde, 1921.

→ Onderzoekstijl!

– De plaatsing van het oorlogsmonument in Martenslinde, 1921

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Martenslinde, nr. 43: Rekeningen, 1900-1934; nr. 45: Dag- en kasboek, 1899-1918; nr. 68: Inschrijvingsregister voor dienstplichtigen, 1875-1923; nr. 71: Alfabetische lijsten van dienstplichtigen, 1875-1922; Naamlijsten van uitgestelden en uit de dienst ontslagen miliciens, 1875-1923; nr. 91: Stukken betreffende de burgerwacht, 1909-1914; nr. 94: Briefwisseling betreffende de burgerwacht, 1821-1915; nr. 95: Stukken betreffende oudstrijders, 1921; nr. 107: Briefwisseling betreffende de buurtwegen, 1806-1919; Briefwisseling betreffende de reiniging van waterlopen, 1886-1919; nr. 130-131: Briefwisseling betreffende behoeftigen en zieken, 1824-1920; nr. 133: Stukken betreffende hulp aan werklozen, 1915; nr. 135: Stukken betreffende de Provinciale Noodcommissie, 1915; nr. 149: Stukken betreffende identiteitsbewijzen, 1915-1917; nr. 164-167: Stukken betreffende tellingen van aardappelen, 1915-1918, zuivelproducten, 1918, vee, 1915-1917; nr. 172: Geleidebrieven voor handelaars, 1916-1917; nr. 177: Diverse stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog.

→ Onderzoekstijl!

– Boeren in Martenslinde, 1914-1918

- J. NASSEN, J. SMEETS, C. SLECHTEN, *Parochie van Martenslinde. Dekenaat Bilzen. Verslag over den toestand der parochie gedurende de oorlogsjaren 1914-1918*, in KV, p. 573-577.
- Monument voor de gesneuvelde en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog.

Mopertingen

- • Bilzen, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Mopertingen, 1906-1928.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende de plaatsing van het monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van Mopertingen, 1919-1920.

→ Onderzoekstip!

- De plaatsing van het oorlogsmonument in Mopertingen

- • *De frontsoldaat. 80ste herdenking wapenstilstand Eerste Wereldoorlog 11 november 1918-1998*, Mopertingen, 1998, 20 p.
- H. VINCKEN, *Bouwstoffen betreffende de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten oorlog. Parochie Mopertingen*, in KV, p. 625-630.
- • Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*
- • Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van beide wereldoorlogen en voor de burgerlijke slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog.

Munsterbilzen

- • Bilzen, Stadsarchief. Munsterbilzen 172.2: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1914-1921; 205.1: Briefwisseling, 1905-1948; 472.1: Begrotingen, 1911-1920; 475.1: Rekeningen; 1911-1920; 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1889-1925; 541.91: Stukken betreffende de burgerwacht, 1902-1914; 542: Stukken betreffende militaire opeisingen, 1914-1945.

→ Onderzoekstip!

- De gemeentefinanciën van Munsterbilzen, 1914-1918
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende een toelage van het gemeentebestuur voor de financiering van het monument voor de gesneuvelden van Munsterbilzen, en betreffende de plaatsing van het monument, 1921.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Munsterbilzen. Overdracht 2003: nr. 9-15: Ledenregisters van diverse broederschappen, 1780-1932.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de maatschappij voor onderlinge bijstand tegen ziekte en ongeval 'De Voorzorg', nr. 1: Dag- en kasboek, 1913-1924.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Munsterbilzen. Overdracht 2003: nr. 37: Begrotingen, 1911-1920; nr. 46: Rekeningen, 1911-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 93-116:

Minuten van notaris Florent Barthels, 1900-1926.

- • *Het Kabotsenband: IJserbladje voor de 'Kabotskep'*, 1916-1918.
- W. ONCLIN, *Munsterbilsen. Herinnering uit den oorlogstijd. Stof voor den geschiedschrijver*, in KV, p. 631-634.

- • Vaandel van de *Vlaamse oudstrijdersbond*

- • Monument voor de gesneuvelden en één burgerlijk oorlogsslachtoffer van de Eerste Wereldoorlog en voor de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog.

Rijkhoven

- • Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende een subsidie van het gemeentebestuur van Rijkhoven voor de financiering van het monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van Rijkhoven, 1921.

→ Onderzoekstip!

- [De plaatsing van het monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van Rijkhoven](#)

- • DUCHATEAU, CLEMENS, *Parochie Rijkhoven. Bouwstoffen betreffend de geschiedenis der kerk gedurende den grooten oorlog*, in KV, p. 769-773.

- • Monument voor de gesneuvelden van Rijkhoven in de Eerste Wereldoorlog, kasteeldomein Alden Biesen, Maastrichterallee.

Rosmeer

- • Bilzen, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Rosmeer, 1905-1923; Rosmeer COO. 475.1: Bewijsstukken bij de rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1913-1920.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 11301.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Rosmeer, nr. 70: Begrotingen van het onderwijs, 1862-1919; nr. 57: Inschrijvingsregister van dienstplichtigen, 1861-1922; nr. 58: Alfabetische lijsten van dienstplichtigen, 1863-1924; nr. 59: Lijsten van uitgestelden en uit de dienst ontslagen miliciens, 1865-1922; nr. 36: Begrotingen, 1900-1932; nr. 39: Rekeningen, 1900-1931; nr. 46: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1916-1919.

→ Onderzoekstip!

– De gemeentefinanciën van Rosmeer, 1914-1918

- • A. KERKHOFS, *Rosmeer*, in KV, p. 780-783.
- G.V. LUX, *Rosmeer door de eeuwen heen*, Rosmeer, 1982, p. 136-139.
- *Rosmeer: Onze Heldhaftige Soldaten 4 aug. 1914-1918 11 nov.*, (Heemstudies, 2), Rosmeer, 2000, 19 p.
- J. SIMONS, *Rosmeer tijdens de Eerste Wereldoorlog*, in *Ons Dorp Rosmeer*, 2011, 13, 1, p. 3-18, 2, p. 3-9, 3, p. 3-12.
- • Monument voor de gesneuvelden van de beide wereldoorlogen.
- Monument voor de gesneuvelden te Tignée (Luik), waaronder Mathijs Verjans uit Rosmeer.
- Marmeren gedenkplaat met de afbeelding van het Heilig Hart en de namen van de oudstrijders en gesneuvelden van Rosmeer, in de kerk van Rosmeer.

Waltwilder

- • Bilzen. Stadsarchief. Waltwilder 520.9: Demografische statistieken, 1910-1976.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Waltwilder, 1921-1922.

→ Onderzoekstip!

– Het oorlogsmonument van Waltwilder

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van diverse broederschappen in Waltwilder, nr.1: Ledenregister van diverse broederschappen, 1837-1945.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Waltwilder, nr. 133: Stukken betreffende oorlogsschade, 1916-1941; nr. 137: Stukken betreffende de financiering van wegenwerken, 1911-1918; nr. 138: Stukken betreffende waterlopen, 1887-1918; nr. 139: Bouwvergunningen, 1842-1936; nr. 147: Stukken betreffende de bibliotheek, 1912-1913; nr. 153: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1902-1920; nr. 155: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1840-1929; nr. 156: Dag- en kasboek van het Bureel, 1888-1923; nr. 159: Stukken betreffende de onderstands-woonst, 1842-1923; nr. 162: Stukken betreffende de politie, 1823-1923; nr. 163: Stukken betreffende pokkenineningen, 1912-1942.
- • H.J. HEUSER, [*Waltwilder. Sint-Remigiusparochie*], in KV, p. 968-970.
- • Monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog van Waltwilder en Hoelbeek.

LA BELGIQUE EST EN ETAT DE GUERRE

toutes les provinces sont en état de siège, l'Armée est en campagne.

Le Code pénal militaire sera appliqué dans toute sa rigueur pour faits d'espionnage.

Les conseils de guerre fonctionneront à cet effet. Il ne sera jamais appliqué de peine sans un jugement préalable.

Hasselt, le 6 août 1914.

Le Général-Commandant
la province de Limbourg,

DE SCHEPPER

19140. Jan. VAN KANDELSTADT, Brussel.

BELGIË IS IN STAAT VAN OORLOG

alle provincies zijn in staat van beleg verklaard, het leger is in het veld.

De krijgswetten zullen in al hunne strengheid toegepast worden voor daden van verspieding.

De krijgsraden zetelen te dien einde. Geene straf zal toegepast worden zonder voorafgaandelijk vonnis.

Hasselt, den 6^e Augustus 1914

De Generaal-Bevelhebber
der provincie Limburg,

DE SCHEPPER

Borgloon

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Bommershoven

- Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Bommershoven, 1907-1934.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de oudstrijders van Bommershoven, 1921.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Bommershoven. Overdracht

1999, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1843-1926.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Bommershoven. Overdracht 1999, nr. 1: *Registrum archivale*, 1844-1955.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Bommershoven. Overdracht 2002, nr. 6: Doopregister, 1898-1925; nr. 5: Register van dopen, 1843-1898, vormelingen, 1844-1919, huwelijken, 1844-1925, overlijdens, 1843-1925.

→ **Onderzoekstip!**

- Dopen, trouwen en begraven in Bommershoven, 1914-1918

- L. WILLEMS, *Verslag over het gebeurde gedurende den oorlog 1914-1918 in de parochie Bommershoven*, in KV, p. 159-163.

- Vaandel van de *Oudstrijdersbond Haren-Bommershoven*

- Monument voor de oudstrijders van beide wereldoorlogen, Tramstatie, Bommershovenstraat.
- Monumenten op het kerkhof van Haren, Singelstraat.

Borgloon

- Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Borgloon, 1910-1931.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Borgloon, 1920-1921.

→ **Onderzoekstip!**

- Het oorlogsmonument van Borgloon

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het stadsbestuur van Borgloon, nr. 22: Register van briefwisseling, 1898-1940.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de broederschap van Sint-Hubertus in Borgloon, nr. 1: Ledenregister en kroniek, 1706-1944.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het vrederecht te Borgloon, nr. 3: Register van vrijwillige verschijning, 1914-1921; nr. 7-8: Registers van verschijning op dagvaarding, 1871-1923; nr. 62: Minuten van akten en vonnissen, 1918; nr. 79-80: Repertoria op de minuten van akten en vonnissen, 1905-1925; nr. 91-92: Voogdijregisters, 1917-1920; nr. 145-149: Minuten van vonnissen in strafzaken, 1915-1919; nr. 181-183: Tabellen van vonnissen in strafzaken, 1913-1920.

→ **Onderzoekstip!**

- Straffen in oorlogstijd: vonnissen van de vrederechter van Borgloon in strafzaken, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Verzameling kleine familiearchieven, nr. 4665-4666: één album en twee zakboekjes met foto's van het front en van frontsoldaten, van Corneille Neven uit Borgloon.
- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 2946-2970: Minuten van notaris Joseph Van Dionant, 1905-1926.
- Hasselt, Rijksarchief, Manuscript van Mauritz Alofs, *Hoe ik oorlogsvrijwilliger werd, Borgloon, 6 augustus – 5 november 1914*.

→ Onderzoekstip!

– **Mauritz Alofs en De G'zet van daai van Loun**

- • C. BAILLIEN, *Mauritz Alofs: de belofte van 's-Grevenstede*, Hasselt, 1963, 81 p.
- [Borgloon. Gasthuis], in KV, p. 176-179.
- *De gazet van Loon: weekblad voor stad en kanton*, 1913-1914.
- *De G'zet van daai van Loun*, 1916.
- G. NIJS, St. *Joseph pensionaat der broeders Hieronymieten te Borgloon*, in KV, p. 179-180.
- PEUMANS, J. BOONEN, *Verslag betrekkelijk de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten oorlog [Borgloon]*, in KV, p. 171-175.
- H.J. TRUYEN, [*Haren. Sint-Pietersparochie*], in KV, p. 163-165.
- • Vaandel van de *Wapenbroeders Borgloon*
- Vaandel van de *Oud-Krijgsgevangenenbond Kanton Borgloon*
- • Monument voor de gesneuvelde van de Eerste Wereldoorlog, met een herdenkingsplaat voor weerstanders, oudstrijders en politieke gevangenen van de Tweede Wereldoorlog, Speelhof.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Borgloon:

Zitting van den 12 juli 1919.

De gemeenteraad van Borgloon behoorlijk vereenigd door het schepencollege om te beslissen over het oprichten van een praalgraf en het stichten van een jaargetijde ter eere en ter herinnering onzer gesneuvelde soldaten,

Tegewoordig de heren J. Groenendaels burgemeester, Fr. Hubo, A. Vanderbeeken, schepenen, F. Copis, J. Manouet, leden, L. Copis, secretaris.

Gezien dat het betaamt een praalgraf op te richten en een jaargetijde te stichten

ter herinnering onzer gesneuvelde soldaten,
Besluit de Raad eene toelage van 5.000 fr. uit de gemeentekas te verleen voor het oprichten van een praalgraf en het stichten van een jaargetijde, ten tweede eene commissie te benoemen tot inzameling der noodige gelden en tot regeling van feestelijkheden, worden aangesteld als leden de heeren gemeenteraadsleden en den heer secretaris, de heer Peumans deken, K. de Borman vrederechter, J. Vandionant notaris, Boonen kapelaan, Claes J. en Craeybeckx L., onderwijzers, Daris Edgard, Henquiney Jos, Jos. Groesmans, Willem Groesmans, Roebben Willem, Vanderbeeken Edouard, Vos kapelaan.

De secretaris	De burgemeester
Copis	J. Groenendaels

Zitting van den 11 april 1921

...

- 5) Beslissing te nemen nopens de toelage te verleen aan de commissie tot oprichting van het gedenkteeken der gesneuvelde soldaten.

Gezien dat het blijkt uit de aanvraag dezer commissie dat dit gedenkteeken rond de veertigduizend franken zal kosten, benevens 5.000 fr. voor het aanleggen der fondaties en stoep er rond aan te leggen.

Herzien onze beraadslaging van 22 maart 1919 (sic).

Besluit eene toelage van 15.000 fr. te verleen voor het oprichten van het gedenkteeken ter eere onzer gesneuvelden soldaten, en vraagt een bijzonder krediet van dit bedrag op de begrooting van 1921.

37

Zitting van den 22 juli 1921.

1. Beslissing te nemen nopens het aankopen van een vaandel van de Bond der Oudstrijders 'De Wapenbroeders van Borgloon'.

De Raad besluit eenparig aan den Bond der Oudstrijders 'De Wapenbroeders van Borgloon' een vaandel aan te bieden van 1.000 franken, en vraagt een bijzonder krediet van 1.000 fr. op de begrooting van 1921 om deze uitgaaf te dekken.

2. Beslissing te nemen nopens de aanvraag der feestcommissie strekkende om eene toelage der gemeente te bekomen voor de feestelijkheden der inhuldiging van het gedenkteeken opgericht aan onze Gesneuvelde Helden.

De Raad besluit eenparig tot dit einde eene toelage van 2.000 fr. te verleen aan de feestcommissie en vraagt een bijzonder krediet van dit bedrag op de begrooting van 1921.

Broekom

- Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Broekom, 1909-1927.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Broekom, nr. 7: Begrotingen, 1900-1930; nr. 11: Rekeningen, 1900-1933; nr. 21-23: Kasboeken, 1912-1932; nr. 38: Stukken betreffende leveringen aan het leger, 1906-1926; nr. 42: Stukken betreffende de bevolking, 1877-1919; nr. 49: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1875-1938; Rekeningen van het Bureel en de COO, 1870-1936; nr. 56: Begrotingen van de kerkfabriek, 1897-1939; nr. 58: Rekeningen van de kerkfabriek, 1880-1941; nr. 68: Ledenlijst van de burgerwacht, 1900-1914; nr. 78-80: Stukken betreffende de Provinciale Noodcommissie, 1914-1916; nr. 81: Stukken betreffende oorlogsschade.

→ Onderzoekstip!

- Gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Broekom, 1914-1918

- C. HOUBEN, *Brouckom. Geschiedenis van den Oorlog 1914-1919*, in KV, p. 187.

- Vaandel van de *Oudstrijdersbond van Broekom*

- Monument voor de gesneuvelde van de Eerste Wereldoorlog, en andere oorlogsslachtoffers, bij de kerk, Broekomstraat.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Broekom:

38

Aan zijne Majesteit Albert Koning der Belgen

De gemeenteraad te Brouckom in zitting vergaderd den 3 december 1918, drukt zijne nederige en diepe hulde uit aan zijne Majesteit den Koning der Belgen en onze Getrouwe Bondgenooten voor de bevrijding van ons dierbaar vaderland.

Hij biedt zijne nederige gelukwensen aan zijne Majesteit den Koning bij de schitterende Overwinning met zijne heldhaftige soldaten over onze gehate vijanden en betuigt zijne bewondering over het moedig gedrag onzer Geachte Koningin wegens hare verkleefdheid en opofferingen voor de gekwetste soldaten.

Met eerbied en hoogachting drukken wij deze gevoelens uit als bewijs onzer nederige gehechtheid aan zijne Majesteit den Koning en de Koninklijke Familie.

Namens den gemeenteraad

De secretaris

De burgemeester

Vic. Ponet

Brouckom 3 december 1918

Gors-Opleeuw

- Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Gors-Opleeuw, 1901-1929.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Gors-Opleeuw, 1921.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Gors-Opleeuw. Overdracht 2000, nr. 9: Register van dopen, 1898-1929, huwelijken, 1898-1928, overlijdens, 1899-1928; nr. 12: Ledenregister van de Broederschap van de Heilige Rozenkrans, en van het Genootschap tot Uitroeiing van het vloeken, 1852-1936.

→ Onderzoekstip!

– **Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Gors-Opleeuw, 1914-1918**

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Gors-Opleeuw. Overdracht 2000, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad en van het bureau van de kerkmeesters, 1837-1982; nr. 21: Pachtregister, 1914-1921; nr. 34: Begrotingen, 1911-1916, 1918-1920; nr. 45: Rekeningen, 1911-1920; nr. 55: Bijlagen bij de rekeningen, 1917-1927.

- Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, op het kerkhof, Martinusstraat.

Gotem

- Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en schepenen van Gotem, 1889-1941.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Gotem, nr. 2: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1869-1915.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Gotem. Overdracht 1999, nr. 1: Register van beraadslagingen van de kerkraad, 1836-1955; nr. 30: Dag- en kasboek, 1873-1924; nr. 40: Begrotingen, 1911-1920; nr. 52: Rekeningen, 1911-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Gotem. Overdracht 2000, nr. 2: *Status animarum*, 1886-1915; nr. 3: *Status animarum*, 20ste eeuw; nr. 4: Kasregister voor goede werken, 1916-1939; nr. 7: Register van dopen, 1886-1929, vormsels, 1886-1929, huwelijken, 1887-1928, overlijdens, 1886-1928.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de ouderdomspensioenkas Sint-Niklaas van Gotem, nr. 2: Ledenregister, 1900 e.v.; nr. 3: Verslagregister van de bestuursvergaderingen, 1900-1926; nr. 4: Kasboek, 1900-1927.

→ Onderzoekstip!

- Georganiseerde solidariteit in oorlogstijd: de ouderdomspensioenkas Sint-Niklaas van Gotem, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de muziekmaatschappij van Gotem, nr. 1: Kasboek, 1904-1917.

- L. MEIJERS, *Rapport sur l'invasion allemande et sur l'occupation ennemie: août 1914-Nov. 1918. Paroisse de Gothem*, in KV, p. 245-247.

- WEYTIJENS, *Monografie der gemeente Gothem gedurende den oorlog 1914-1918*, in *Grepen uit het dorpsverleden van Hoepertingen*, 1999, 24, p. 1331-1335.

- Monument voor de gesneuvelde, voor de oudstrijders en voor de krijgsgevangenen van de Eerste Wereldoorlog bij de kerk, Gotemstraat.

Groot-Loon

- Hasselt, Rijksarchief, Oud gemeentearchief van Groot-Loon, nr. 15: Begrotingen, 1913-1934; nr. 18: Rekeningen, 1912-1934; nr. 35: Kasboek, 1917-1936; nr. 39: Stukken betreffende de wedde van de veldwachter, 1917-1932; nr. 44: Stukken betreffende leveringen aan het leger, 1890-1929; nr. 52: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1873-1938; nr. 54: Rekeningen van het Bureel; nr. 74: Diverse stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog; nr. 75: Stukken betreffende het Hulpcomité, 1915-1918; nr. 76: Stukken betreffende oorlogsschade, 1919-1923.

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Groot-Loon. Overdracht 2003, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1869-1927; nr. 4: Register van briefwisseling, 1886-1916.

→ Onderzoekstip!

- Gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Groot-Loon 1914-1918

- G. NIJS, S. LISMONT, F. COENEN, *Grootloon. Verslag van den oorlog 1914-1918. Eenige antwoorden aan de vragenlijst door de geestelijke overheid gesteld*, in KV, p. 250-251.

- Monument voor de oudstrijders van beide wereldoorlogen, Grootloonstraat.

Hendrieken

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Hendrieken-Voort. Overdracht 1999, nr. 2: *Status animarum*, 1902 e.v.; nr. 3: Doopregister, 1882-1932; nr. 4: Huwelijksregister, 1883-1932; nr. 5: Overlijdensregister, 1883-1937; nr. 10-11: Registers van aankondigingen in de zondagsmis, 1913-1919; nr. 20-26: Ledenregisters en andere stukken betreffende broederschappen, 1839-1946; nr. 27: Register van opbrengsten van de collectes voor goede werken, 1915-1920; nr. 31-32: Lijsten van Franse vluchtelingen in Hendrieken en in Voort, 1918.

→ Onderzoekstips!

- [Pastoraal in oorlogstijd: Hendrieken en Voort, 1914-1918](#)
- [Franse Vluchtelingen in Hendrieken en Voort, 1918](#)
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Hendrieken, nr. 5: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1871-1920; nr. 12: Begrotingen, 1907-1937; nr. 13: Rekeningen, 1905-1932; nr. 23-26: Stukken betreffende dienstplichtigen, 1904-1922; nr. 42: Kasboek van het Bureel voor Weldadigheid, 1857-1922; nr. 43: Betalingenregister van de Provinciale Noodcommissie, 1914-1919.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Hendrieken. Overdracht 1999, nr. 16: Inventaris van het roerend patrimonium, 1919; nr. 25: Register van bijdragen voor de bouw van de nieuwe kerk, 1905-1919.

→ Onderzoekstip!

- [Sparen in oorlogstijd: collectes voor de bouw van de nieuwe kerk in Hendrieken, 1914-1918](#)

- J.L. COUNE, *Verslag over den toestand der parochie Hendrieken-Voort gedurende de jaren 1914-1918*, in KV, p. 308-315.

- Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Hendrieken-Voort

- Monument voor de gesneuvelde van Hendrieken-Voort uit de Eerste Wereldoorlog, Benaetsstraat.

Hoepertingen

- • Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Hoepertingen, 1902-1925.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Hoepertingen, nr. 84: Verslagregister van de beraadslagingen van het schepencollege, 1838-1916; nr. 88: Register van uitgaande briefwisseling, 1910-1949.
- Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Hoepertingen, nr. 83: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1872-1961; nr. 106: Ledenregister van de Broederschap van de H. Rozenkrans en van het Apostolaat van het Gebed, 1839-1919.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Hoepertingen. Overdracht 1999, nr. 9: Register van aankondigingen in de zondagsmis, 1918-1920.

- • *De dienst der nachtwacht in wereldoorlog I*, in *Grep en uit het dorpsverleden van Hoepertingen*, 2002, 27, p. 1460-1461.
- H. FERN, *Eenige herinneringen der Duitsche barbaarschheden in het Land van Loon*, in *Grep en uit het dorpsverleden van Hoepertingen*, 2002, 27, p. 1493-1496.
- *Getuigenis van Henri Theodoor Lievezoens, frontsoldaat in de eerste wereldoorlog*, in *Grep en uit het dorpsverleden van Hoepertingen*, 2002, 27, p. 1487.
- *Hoepertingen onder het schrikbewind der oorlogen. Wereldoorlog I*, in *Grep en uit het dorpsverleden van Hoepertingen*, 1985, 10, p. 543-554.
- J. MAES, *Prijzenevoluitie voor en na wereldoorlog I*, in *Grep en uit het dorpsverleden van Hoepertingen*, 1982, 7, p. 373.
- *Parochie Houppertingen. Provincie Limburg, canton Borgloon, gemeente Houppertingen*, in KV, p. 365-368.
- C. WIJNEN, *De Eerste Wereldoorlog in Hoepertingen*, in *Grep en uit het dorpsverleden van Hoepertingen*, 2000, 25, p. 1344-1350.
- C. WIJNEN, *Joseph Lindelauf werd ten onrechte vervangen door Daniël Vanmal als dienstdoende burgemeester (1919)*, in *Grep en uit het dorpsverleden van Hoepertingen*, 2000, 25, p. 1387-1390.
- C. WIJNEN, *Na de oorlogsjaren 14-18 was er gebrek aan goedkope bouwplaatsen*, in *Grep en uit het dorpsverleden van Hoepertingen*, 2001, 26, p. 1419.

- • Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Hoepertingen

- • Monument voor de burgerlijke slachtoffers, voor de gesneuvelden en voor de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, met een herdenkingsplaat voor zij die het leven lieten in Duitse kampen in de Tweede Wereldoorlog, Kasteelstraat.

Jesseren

- • Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Jesseren, 1896-1920.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende de financiering van het monument voor de oudstrijders van Jesseren, 1919-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Jesseren, nr. 18: Verslagregister van de beraadslagingen van het Bureel voor Weldadigheid en van de COO, 1860-1930.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Jesseren, nr. 5: *Registrum archivale*, 19de – 20ste eeuw; nr. 7-8: Registers van inkomsten voor goede werken, 1898-1935; nr. 13: Register van dopen, 1898-1930, huwelijken, 1898-1930, overlijdens, 1898-1930, vormsels, 1899-1929; nr. 25: Gedachtenisprentje van de missie van juli 1917; nr. 26-33: Ledenregisters en andere stukken betreffende broederschappen, 19de – 20ste eeuw; nr. 51: Doodsprentjes, 1829-1920; nr. 55: Dossier betreffende de maatschappij De Loonsche Haard te Borgloon, 1909-1925.

→ Onderzoekstip!

- [Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Jesseren, 1914-1918](#)

- • J.B. DE SCHEPPER, *Jesseren bij Borgloon. Episodes de la guerre allemande-belge*, in KV, p. 388-392.
- • Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Jesseren
- • Herdenkingsplaten voor de oudstrijders van beide wereldoorlogen, op het voetstuk van het Heilig Hartbeeld bij de kerk, Jesserenstraat.

43

Kerniel

- • Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Kerniel, 1915-1934.
 - Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Kerniel, 1919-1920.
- ### → Onderzoekstip!
- [Het oorlogsmonument van Kerniel](#)
 - Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Kerniel. Overdracht 1999, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van de Kerkraad en van het Bureau der Kerkmeesters, 1858-1960.
 - Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Kerniel. Overdracht 1999, nr. 2-3:

Omzendbrieven van de bisschop van Luik, 19de – 20ste eeuw; nr. 6: Register van hwelijken, 1902-1925, en van vormsels, 1902-1957; nr. 7: Doopregister, 1902-1925; nr. 14: Begrafenisregister, 1901-1925; nr. 18: Doodsprentjes, 1910-1925.

→ **Onderzoekstip!**

– **Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Kerniel, 1914-1918**

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Kerniel, nr. 16: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1879-1916; nr. 43: Bevolkingsregister op steekkaarten, [1914]; nr. 53: Stukken betreffende gesneuvelde soldaten, 1919-1920; nr. 92: Briefwisseling betreffende de militie, 1865-1920; nr. 95: Inschrijvingslijsten en alfabetische lijsten van dienstplichtigen, 1890-1923; nr. 127-145: Stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de Sint-Vincentiusconferentie van Kerniel, nr. 2: Verslagregister van de vergaderingen, 1899-1929; nr. 5: Dag- en Kasboek, 1872-1931.

→ **Onderzoekstip!**

– **Liefdadigheid in oorlogstijd: de Sint-Vincentiusconferentie van Kerniel, 1914-1918**

- G. DEJONG, *Kerniel, Canton Borgloon*, in KV, p. 424-426.
- H. RAES, *O.L.Vr. van Colen*, in KV, p. 426-427.

- Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Kerniel

- Monument voor de gesneuvelden van de beide wereldoorlogen, op het kerkhof, Leemzaal – Zilverstraat.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Kerniel:

Zitting van den 29 februari 1920

De gemeenteraad van Kerniel

Gezien den omzendbrief van den heer gouverneur in dato 10 december 1919, inhoudende oprichting van praalgraven der soldaten gevallen op het veld van eer.

Gezien dat bij de ontvangst van gemelden omzendbrief deze werken reeds uitgevoerd waren volgens hierbijgaande plannen en bestek en op eene plechtige wijze ingehuldigd is den 15 december 1919.

Gezien de uitgaven van deze uitgevoerde werken

Gedenkmaal: 2800 fr.

Bestek: 680 fr.

Versieringen, vrijheidsboom en feestmaal enz. 1156,10

Totaal 4638,10

Tegenwoordige zal aan de goedkeuring der bevoegde overheid onderworpen worden.

Gedaan in zitting op datum als boven.

De secretaris

De gemeenteraad

Goedgekeurd door de Bestendige Deputatie op 19 mei 1920.

Kuttekoven

45

- Borgloon, Stadsarchief, Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en schepenen van Kuttekoven, 1869-1940.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Kuttekoven, nr. 14: Begrotingen, 1886-1919; nr. 17: Rekeningen, 1884-1919; nr. 33-35: Kasboeken, 1882-1945; nr. 37-42: Stukken betreffende belastingen, 1879-1942; nr. 50: Staat van de bevolking, 1883-1919; nr. 57: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1878-1919; nr. 61: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1889-1939; nr. 67: Begrotingen van de kerkfabriek, 1881-1944; nr. 68: Rekeningen van de kerkfabriek, 1836-1943; nr. 70-74: Stukken betreffende militie en burgerwacht, 1850-1939; nr. 75: Stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog en oorlogsschade, 1915-1925.

→ Onderzoekstip!

- De gemeentefinanciën van Kuttekoven, 1914-1918

- *Geschiedenis van den oorlog der parochie of gemeente Cuttecoven betreffende den oorlog jaren 1914-1919*, in KV, p. 465-466.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Cuttekoven:

Zitting van den gemeenteraad te Cuttecoven den 5 augustus 1918.

Tegenwoordig de heeren A. Strauven burgemeester voorzitter, G. Vannitsen, schepen, M. Jehoul en G. Vekeneers, raadsleden, en V. Ponet, secretaris.

De gemeenteraad te Cuttecoven,

Gezien den omzendbrief van den heer Burgerlijke Kommissaris van 26-6-1918 alsmede den omzendbrief van het Burgerlijk Provinciaal Bestuur van 29 juli laatstleden betreffende de versterking der gemeentepolitie tot beteugeling der diefstallen, Aangezien de veldwachter dezer gemeente aanhoudend de bewaking uitoefent en voor meerder dienst door de landbouwers vergoed wordt, en dat wij tot bewaking der veldvruchten een Duitsch soldaat aangevraagd hebben, die insgelijks op kosten der landbouwers zal onderhouden worden,

Besluit:

Het gemeentebestuur besluit geen bijgevoegde veldwachter aan te stellen en oordeelt dat onze gemeente voldoende zal bewaakt wezen.

Deze beslissing zal voor kennisgeving aan de bevoegde overheid gezonden worden.

Aldus besloten in zitting te Cuttecoven ter datum als boven.

Namens den Raad

De secretaris

De burgemeester

Rijkel

- • Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad en van het college van burgemeester en schepenen van Rijkel, 1848-1921.
- • C. VANROYE, L. WELLENS, J. VANDERCAPELLEN, *Rijkel*, in KV, p. 767-768.
 - *Het oorlogsmonument*, in *Heemkring Rijkel*, 1998, 11, nr. 2.
- • Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Rijkel
- • Monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van beide wereldoorlogen, bij de kerk, Dyonisius van Leeuwenstraat.

Voort

- • Borgloon, Stadsarchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Voort, 1910-1928.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Voort, nr. 5-6: Stukken betreffende burgemeesters, schepenen, raadsleden en personeel, 1868-1952; nr. 10: Register van uitgaande brieven, 1910-1925; nr. 14-16: Ontvangen brieven, 1916-1919; nr. 33: Affiches, 1914-1919; nr. 34: Kiezerslijst, 1909-1913; nr. 40: Register van aankomst, 1901-1948; nr. 41: Register van vertrek, 1902-1949; nr. 45: Begrotingen, 1916-1934; nr. 49: Rekeningen, 1913-1934; nr. 53-54: Dag- en kasboeken, 1880-1937; nr. 60: Inschrijvingsregister en alfabetische lijsten van dienstplichtigen, lijsten van vrijgestelden, 1909-1923; nr. 61: Lijsten van dienstplichtigen, lichteningen, 1914-1917; nr. 62: Briefwisseling betreffende oorlogsschade, 1922; nr. 74: Verslagregister van de beraadslagingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1871-1937; nr. 80: Rekeningen van het Bureel en de COO, 1909-1935; nr. 83: Dag- en kasboek van het Bureel en de COO, 1901-1932; nr. 86-90: Stukken betreffende het Comité voor Hulp en Voeding, 1914-1921; nr. 97: Stukken betreffende de organisatie van de nachtwacht, 1917; nr. 98: 'Geleitscheinliste', 1918; nr. 102: Gemeentelijk reglement voor de beteugeling van mond- en klauwzeer, 1915; nr. 113: Stukken betreffende verplichte teelten, 1916-1918.

→ Onderzoekstip!

- De nachtwacht van Voort, 1917

N° 11.

I N D E X

Nom et prénoms
Naam en voornamen
Jozef Hendrik Julliaan

Profession
beroep
Landboudaylman

Lieu et date de naissance
Plaats en datum van geboorte
Gingelom 9 februari 1873

Rue
straat, n°
Gingelom

Volume
boek
1

Folio
blad
162

Composition de la famille. — Samenstelling van de familie.

Nom et prénoms de la femme Prénoms des enfants Naam en voornamen van de vrouw Voornamen van de kinderen	LIEU ET DATE de NAISSANCE PLAATS EN DATUM van GEBORTE	OBSERVATIONS AANMERKINGEN
<i>Wauters</i>	<i>Gingelom</i>	
<i>Anna Maria</i>	<i>12 juli 1885</i>	
<i>Maria Eugénie Erienne</i>	<i>16 maart 1906</i>	
<i>Arnold Josef</i>	<i>6 maart 1910</i>	
<i>Katheline Maria Eugénie</i>	<i>17 juni 1911</i>	
<i>Edmunda Octavia Eugénie</i>	<i>18 januari 1914</i>	
<i>Antonia Emeliana Eugénie</i>	<i>10 maart 1916</i>	
<i>Emileon Julliaan</i>	<i>4 april 1918</i>	

Bureau «Historische Genealogie»

Gingelom

- D. LEMACHE, Oorlogsmonumenten en gedenkplaten ter nagedachtenis van de oudstrijders, gesneuvelden en weggevoerden van Gingelom in Het drie Swaenen-land, 2011, 7-13, p. 29-36.

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Boekhout

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Boekhout. Overdracht 2001, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1896-1932.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Jeuk-Boekhout
- Gedenkplaat in de parochiekerk voor Gerard Sardons, gesneuveld op 3 oktober 1918.

Borlo

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Borlo. Overdracht 2001, nr. 1-5: Briefwisseling en documentatie, 1914-1919; nr. 89: Rekeningen 1911-1919.
 - Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Borlo, nr. 49: Memorieboek, 1894-1924, ledenregister van diverse broederschappen, 1893-1935; nr. 50: Register van inkomsten en uitgaven voor goede werken, 1915-1960; nr. 51: Stukken betreffende de oprichting van de congregatie van de Derde Orde, 1917.
- **Onderzoekstip!**
- [Pastoraal in oorlogstijd: Borlo 1914-1918](#)

- W. KUYPERS, *Borloo. Verslag van den toestand der parochie gedurende de jaren 1914-1918*, in KV, p. 181-182.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Borlo-Buvingen-Muizen

Buvingen

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Buvingen. Overdracht 2000, nr. 16: Dag- en kasboek, 1902-1951.
 - Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Buvingen. Overdracht 2001, nr. 2: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1911-1952; nr. 59-60: Rekeningen, 1911-1920.
 - Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochies Buvingen en Muizen, nr. 7: Register van dopen, 1723-1822, 1825-1916, huwelijken, 1826-1916, overlijdens, 1825-1916; nr. 9: Register van dopen, 1914-1953, eerste-communicanten en vormelingen, 1917-1946, huwelijken, 1913-1953, overlijdens, 1916-1953.
- **Onderzoekstip!**
- [Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Buvingen 1914-1918](#)

- R. HOEBRECHTS, *Buvingen en Muyzen*, in KV, p. 189-191.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Borlo-Buvingen-Muizen

- Gedenkplaat in de buitengevel van de parochiekerk voor Jean Auguste Cartuyvels, overleden in Duitsland op 19 november 1918, en voor de oudstrijders van Buvingen.

Gingelom

- Hasselt, Rijksarchief, Oud gemeentearchief van Gingelom, nr. 11: Rekeningen, 1901-1930; nr. 12: Dag- en kasboek, 1894-1930; nr. 13: Inschrijvingsregisters voor de militie, 1896-1923; nr. 14: Alfabetische registers van de militie, 1887-1913; nr. 16: Register van militairen met onbepaald verlof, 1894-1919.

→ Onderzoekstip!

– Het gemeentebestuur van Gingelom, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Gingelom. Overdracht 2001, nr. 1-2: Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1898-1916, 1919-1932; nr. 6-7: Uittreksels uit de verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1907-1911, 1912-1919; nr. 23: Verslagregister van de beraadslagingen van het college van burgemeester en schepenen, 1920-1931; nr. 101-106: Gezinssteekkaarten, 1900-1910, 1911-1920.

→ Onderzoekstip!

– Gezinnen in Gingelom, 1911-1920

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Gingelom. Overdracht 2000, nr. 8: Spaarboekje bij de ASLK, 1889-1925.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Gingelom. Overdracht 2000, nr. 3: Vormelingenregister, 1859-1922; nr. 4: Huwelijksregister, 1855-1925; nr. 7: Overlijdensregister, 1886-1925.

→ Onderzoekstip!

– Dopen, trouwen en begraven in Gingelom, 1914-1918

- T. LIJNEN, *Bouwstoffen Gingelom*, in KV, p. 240-241.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Gingelom

- Monument ter nagedachtenis van de *helden* uit beide wereldoorlogen, Steenweg.

Jeuk

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Jeuk. Overdracht 2001, nr. 3-4: Verslag-registers van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1866-1921, 1915-1930; nr. 24: Begrotingen, 1917, 1919-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Jeuk. Overdracht 2000, nr. 2: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1886-1946.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Jeuk. Overdracht 2000, nr. 4: Register van dopen, 1905-1955, huwelijken, 1905-1933; nr. 5: Overlijdensregister, 1909-1963; nr. 6: Ledenregister van diverse broederschappen, 19de – 20ste eeuw; nr. 7: Register van intronisaties van het Heilig Hart, 1918-1922; nr. 8: Ledenregister van de Derde Orde, 1915-1949.

→ Onderzoekstip!

– Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Jeuk, 1914-1918

- J. BEX, *Nieuwe rustplaats voor gedenksteen te Jeuk*, in *Het drie Swaenenland*, 2010, 6, 12, p. 26-28.
- R. STEYFKENS, *Bouwstoffen betreffende de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten oorlog*, in KV, p. 393-396.
- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Jeuk-Boekhout
- Monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van beide wereldoorlogen, Bloemenstraat-Houtstraat.

51

Kortijs

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Kortijs. Overdracht 2001, nr. 4: Verslag-register van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1919-1932; nr. 11: Verslag-register van de beraadslagingen van het college van burgemeester en schepenen, 1884-1947; nr. 23: Begrotingen, 1911, 1915-1920; nr. 65: *Register tot inschrijving der toegestane grondvergunningen op het kerkhof*, 1870-1966; nr. 82: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1914-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Kortijs. Overdracht 2001, nr. 6: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1856-1962.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Kortijs. Overdracht 2001, nr. 1: Register van dopen, 1871-1925, eerste-communicanten, 1871-1947, vormsels, 1871-1946, huwelijken, 1871-1925, overlijdens, 1871-1925.

→ Onderzoekstip!

- Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Kortijs, 1914-1918

- J. MEECKERS, *Geschiedenis parochie Sint Maria Magdalena der gemeente Corthys ... gedurende den oorlog 1914-1918*, in KV, p. 452-456.

- Gedenkplaten voor August Vanelderden, gesneuveld op 5 november 1918, voor de oudstrijders en voor de weggevoerden van de Eerste Wereldoorlog, bij de kerk, Abdijstraat.

Mielen-boven-Aalst

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Mielen-Boven-Aalst. Overdracht 2001, nr. 17: Begrotingen, 1911-1920; nr. 66: Rekening, 1914.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Mielen-boven-Aalst. Overdracht 2000, nr. 13: Begrotingen, 1913-1920; nr. 25: Rekeningen, 1911-1920.

- M.J. SMEETS, *Oorlogstoestand te Mielen b/Aalst*, in KV, p. 603-604.

- Monument voor de gesneuvelden, de oudstrijders en de weggevoerden van de Eerste Wereldoorlog, bij de kerk, Kerkstraat.

Montenaken

- Hasselt, Rijksarchief, Oud gemeentearchief van Montenaken, nr. 7: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1912-1922; nr. 10: Besluitenregister van de gemeenteraad, 1865-1928; nr. 16: Briefwisseling, 1911-1923; nr. 23: Begrotingen, 1818-1924; nr. 35-39: Rekeningen, 1914-1920; nr. 63: Register van inwoners die de gemeente verlaten, 1901-1915; nr. 70: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1909-1921; nr. 80: Stukken betreffende het onderwijs, 1841-1915; nr. 84: Staten van veroordelingen, 1879-1881, 1898-1916; nr. 87: Diverse stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog, 1914-1918; nr. 88-89: Verordeningen, 1914-1918.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Montenaken. Overdracht 2001, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1910-1925.

→ Onderzoekstip!

- De rekeningen van het gemeentebestuur van Montenaken, 1914-1920

- Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Montenaken, nr. 33: Afschriften van briefwisseling van Mgr. Rutten met Duitse militaire bevelhebbers, 1915-1918.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Montenaken. Overdracht 1999, nr. 3: Verslagregister van de beraadslagingen van het bureau der kerkmeesters, 1898-1937.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Montenaken. Overdracht 1999, nr. 4: *Registrum archivale*, 1897-1973; nr. 10: Overlijdensregister, 1856-1917; nr. 14: Ledenregister van diverse broederschappen, 19de – 20ste eeuw; nr. 16: Ledenregister van de broederschap tot uitroeiing der Godslasteringen, 1835-1915.
- • F. DECAT, *Liberalen versus katholieken in Montenaken. De perikelen rond onderwijzer Max Decat*, in *Limburg – Het Oude Land van Loon*, 1998, 77, p. 3-13.
- N. WILLEMS, S. VANDORMAEL, A. HOPPAERS, *Verslag over den toestand der parochie Montenaeken gedurende de jaren 1914-1918*, in KV, p. 622-624.
- • Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Montenaken
- • Monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van Montenaken uit beide wereldoorlogen, Brugstraat.

Muizen

- • Hasselt, Rijksarchief, Oud gemeentearchief van Muizen, nr. 7-8: Begrotingen, 1901-1915, 1916-1930; Rekeningen, 1894-1926; nr. 12-13: Dag- en kasboeken, 1903-1916, 1916-1931; nr. 15: Inschrijvingsregister van de militie, 1874-1920; nr. 16: Alfabetisch register van de ingeschrevenen voor de militie, 1874-1920; nr. 18: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1897-1930; nr. 19: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1878-1929.

→ Onderzoekstip!

– Openbare financiën in Muizen, 1914-1918

- • R. HOEBRECHTS, *Buvingen en Muyzen*, in KV, p. 189-191.
- • Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Borlo-Buvingen-Muizen
- • Herdenkingsplaat voor de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, in de gevel van de kerk, Kruisstraat.
- Monument voor *hen die leden en streden voor het Vaderland* in beide wereldoorlogen, Kaneelstraat.

Niel-bij-Sint-Truiden

- Hasselt, Rijksarchief, Oud gemeentearchief van Niel-bij-Sint-Truiden, nr. 3: Register van uitgaande brieven, 1886-1915; nr. 25: Ingekomen brieven, 1905-1916; nr. 27: Kiezerslijsten, 1901-1919; nr. 39: Stukken betreffende de evolutie van de bevolking, 1887-1920; nr. 43: Begrotingen, 1907-1930; nr. 45: Rekeningen, 1890-1930; nr. 58: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1816-1930; nr. 59: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1814-1930; nr. 60: Register van ingeschreven werkboekjes, 1883-1924; nr. 62: Begrotingen van de kerkfabriek, 1837-1930; nr. 63: Rekeningen van de kerkfabriek, 1836-1930; nr. 64: Register van verordelingen, 1893-1918.

→ Onderzoekstip!

- Openbare financiën in Niel-bij-Sint-Truiden, 1914-1918

- J. CUPPERS, *Verslag over de jaren der duitsche bezetting der gemeente Niel St. Truiden ... 1914-1918*, in KV, p. 679-684.

Vorsen

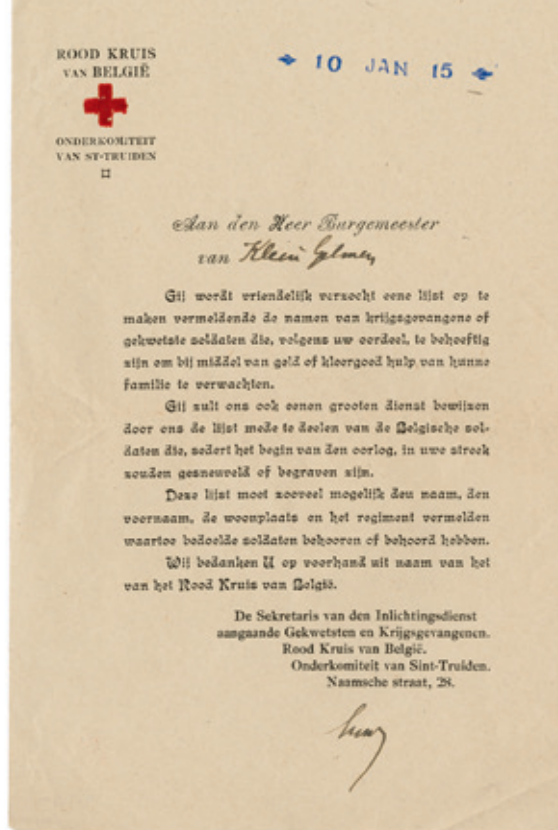
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Vorsen. Overdracht 2001, nr. 2: Verslag-register van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1872-1970.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Vorsen. Overdracht 2000, nr. 2: *Status animarum*, tweede helft 19de eeuw; nr. 4: Register van dopen, 1914-1925, huwelijken, 1732-1925; nr. 5: Vormelingenregister, 1766-1968; nr. 6: Ledenregister van diverse broederschappen, 19de – 20ste eeuw.

→ Onderzoekstip!

- Kerkelijke broederschappen in Vorsen, 1914-1918

- J.M. SEGERS, *Bouwstoffen betrekkelijk de geschiedenis van België gedurende den grooten oorlog. Vorsen*, in KV, p. 952-953.

- Herdenkingsplaat voor de gesneuvelde, oudstrijders en weggevoerde van de Eerste Wereldoorlog, kruispunt Hoogstraat – Brouwerijstraat.

Heers

55

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Batsheers

- Heers, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Batsheers, 1904-1938.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Batsheers, nr. 4: Briefwisseling, 1894-1927; nr. 10: Register van inwijkelingen, 1901-1920; nr. 13: Register van uitwijkelingen, 1901-1920; nr. 18-19: Dagboeken van uitgaven, 1898-1917, 1917-1936.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Batsheers. Overdracht 2000,

nr. 18: Dag- en kasboek, 1903-1931; nr. 24: Instruction de Mgr. Van Bommel sur l'administration des fabriques d'églises, Luik, 1916.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Batsheers. Overdracht 2000, nr. 5: Register van dopen, 1798-1936, vormsels, 1804-1920, huwelijken, 1798-1937, overlijdens, 1798-1937; nr. 7-8: Registers van aankondigingen in de zondagsmis, 1908-1916, 1916-1921; nr. 12: Ledenregister van diverse broederschappen, 1836-1919.

→ Onderzoekstip!

- Pastoraal in oorlogstijd: Batsheers, 1914-1918

- J. VANWIJCK, *Basheers*, in KV, p. 73-74.

Gutschoven

- Heers, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Gutschoven, 1912-1930.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Gutschoven, nr. 29: Begrotingen, 1900-1920; nr. 34-35: Rekeningen, 1880-1919, 1920-1939; nr. 37: Dag- en kasboek, 1917-1936; nr. 50: Alfabetische lijsten van ingeschrevenen in de militie, 1882-1913, 1919; nr. 53: Register van militairen met verlof, 1888-1925; nr. 54: Stukken betreffende de militievergoeding, 1919; nr. 70: Stukken betreffende de bouw en de uitrusting van de gemeenteschool, 1894-1928; nr. 72: Rekeningen en begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1914-1930; nr. 73: Dag- en kasboek van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1903-1944; nr. 76: Briefwisseling van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1838-1840, 1916-1943; nr. 79: Staten van onderstand van gezinnen die door de oorlog getroffen werden, 1914-1919; nr. 83: Rekeningen van de kerkfabriek, 1822-1864, 1914; nr. 84: Begrotingen van de kerkfabriek, 1828-1928.

→ Onderzoekstip!

- De rekeningen van het gemeentebestuur van Gutschoven, 1914-1920

- *Bouwstoffen betrekkelijk de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten oorlog. Gutschoven. Dekenij Borgloon*, in KV, p. 263-267.

- Monument voor de gesneuvelde van de Eerste Wereldoorlog.

Heers

- Heers, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1902-1926; Register van processen-verbaal van de gemeenteraad van Heers, 1885-1926; Verslagregisters van de beraadslagingen van het college van burgemeester en schepenen, 1905-1926.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Heers, 1919-1920.

→ Onderzoekstip!

– Het oorlogsmonument in Heers

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Heers, nr. 6-7: Dag- en kasboeken 1911-1936 en 1917-1932; nr. 14: Begrotingen van het Bureel van Weldadigheid, 1873-1925; nr. 15: Rekeningen van het Bureel van Weldadigheid, 1869-1920; nr. 20: Verpachtingenregister, 1886-1918; nr. 27: Register van huwelijksaankondigingen, 1878-1918; nr. 30: Verslagregister van de beraadslagingen van het Bureel voor Weldadigheid en van de Commissie voor Openbare Onderstand, 1853-1939; nr. 34: Stukken betreffende de schutterij van Sint-Sebastiaan, 1802-1978.

→ Onderzoekstips!

– Gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Heers, 1914-1918

– Onderstand in oorlogstijd: Heers, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000: nr. 2374-2393: Minuten van notaris Jozef Ruisson, 1899-1918.

- L. PYPERS, C. PORTA, F. GROSSAR, *Verslag over den toestand der parochie Heers, 1914-1918*, in KV, p. 296-301.

57

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Heers

- Monument voor de gesneuvelden, oudstrijders en burgerlijke slachtoffers van beide wereldoorlogen, Nieuwe Steenweg.

Heks

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de COO van Heks. Overdracht 2003, nr. 11: Rekening van het Bureel voor Weldadigheid, 1914.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Heks. Overdracht 1998, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1854-1948; nr. 10: Pachtakten, 1910-1919; nr. 34: Dag- en kasboek, 1918-1947; nr. 123: Begroting, rekening en bijlagen, 1915.

- H. MOERS, *Parochie Hex. Provincie Limburg. Arrondissement – Kanton – Dekenij Tongeren*, p. 305-307.
- L. PLUYMERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van Heks*, Luik, 1951, 120 p. [p. 77-82 over WO I].
- J. VALLEY, *Heks*, in *Dorpskalender Heers 2001*, april.

- Herdenkingsplaat voor de gesneuvelde, oudstrijders en gevangenen van de Eerste Wereldoorlog, in het kerkportaal.
- Gedenkboom: 'Bevrijdingsboom'.

Horpmaal

- Heers, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Horpmaal, 1899-1922.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Horpmaal, nr. 14: Register van briefwisseling, 1906-1931; nr. 15: Indicateur van briefwisseling, 1911-1935; nr. 21: Register van werkboekjes, 1899-1929; nr. 22: Register met verklaringen over graanvoorraden en over vee, 1915-1918.

→ Onderzoekstip!

– Voedselverdeling in oorlogstijd: Horpmaal, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Horpmaal, nr. 64: Rekeningen en begrotingen, 1900-1943; nr. 78: Verslagregisters van de beraadslagingen van de toezichtsraad van de Spaar- en Leengilde, 1898-1917.

→ Onderzoekstip!

– Georganiseerde solidariteit: de Spaar- en Leengilde van Horpmaal, 1898-1917

- E. HAYEN, J. CARTUYVELS, *Horpmaal. Oorlog 1914-1918*, in KV, p. 381-383.
- Soeur ST. YVES, *Couvent des Filles de Ste. Marie de la Présentation (France), à Horpmaal*, in KV, p. 383-384.

- Twee herdenkingsplaten, links en rechts van de kerkdeur, één voor de gesneuvelden en één voor de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog.
- Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, op het kerkhof.

Klein-Gelmen

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Klein-Gelmen, nr. 24-25: Briefwisseling, 1913-1914, 1916-1919; nr. 26: Verslagen en omzendbrieven van hogere overheden, 1835-1919; nr. 33: Dubbels van de rollen van de directe belastingen, 1866-1916; nr. 34: Lijsten van belastingplichtigen, voor het opmaken van de kiezerslijsten, 1898-1919; nr. 38: Dag- en kasboek, 1917-1936; nr. 40: Stukken betreffende de militie, 1903-1913; nr. 41: Stukken betreffende de burgerwacht, 1898-1914; nr. 42: Stukken betreffende kosteloos onderwijs voor arme kinderen, 1896-1913; nr. 49: Stukken betreffende veeziekten, 1899-1915; nr. 50: Stukken betreffende hulpverlening aan de bevolking, 1914-1918; nr. 51: Stukken betreffende opeisingen, 1914-1918; nr. 54: Dag- en kasboek van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1895-1943.

Mechelen-Bovelingen

- Heers, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Mechelen-Bovelingen, 1914-1939.

→ Onderzoekstip!

- Gemeentelijke initiatieven inzake voedselverdeling: Mechelen-Bovelingen, 1914-1921

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Mechelen-Bovelingen. Overdracht 2000, nr. 2: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1892-1985; nr. 12: Dag- en kasboek, 1886-1918; nr. 19: Begrotingen, 1913, 1915-1919; nr. 25: Rekeningen, 1911-1919.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Mechelen-Bovelingen, nr. 2: Kasregister van de goede werken, 1905-1980; nr. 4: Bisschoppelijke omzendbrief betreffende de soldatenpastoraal, 1910; nr. 7: Register van dopen, 1898-1925, huwelijken, 1898-1925, overlijdens, 1898-1925, vormelingen en eerste-communianten, 1898-1954; nr. 10-11: Registers van aankondigingen in de zondagsmis, 1913-1917, 1918-1921; nr. 20: Ledenregister van diverse broederschappen, 19de – 20ste eeuw; nr. 22: Brochure van het Gebedengenootschap ten gunste der gesneuvelden voor 't Vaderland, 1916.

→ Onderzoekstip!

- Pastoraal in oorlogstijd: de parochie Mechelen-Bovelingen in 1914-1918
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de broederschap van Sint-Jozef in Mechelen-Bovelingen, nr. 1: Ledenregister, 1753-1917.

- *Parochie [Sint-Annaparochie Mechelen-Bovelingen]*, in KV, p. 585-590.
- J. SCHOEFS, *Gedenksteen oudstrijders wereldoorlogen*, in *Uit de geschiedenis van Mechelen-Bovelingen*, Bovelingen, 1984, p. 114.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Mechelen-Bovelingen

- Muurschildering in de parochiekerk met de afbeeldingen van de gesneuvelde Lilioul en Florquin.
- Monument voor de gesneuvelde en oudstrijders van Mechelen-Bovelingen van beide wereldoorlogen, Bovelingenstraat – Kloosterstraat.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Mechelen-Bovelingen:

Zitting van den 14 oktober 1914.

Tegenwoordig: De heeren Pirlotte, schepen dd. burgemeester, voorzitter, Stevens, schepen, Coune en Dawans en Aerts, raadsleden.

De gemeenteraad van Marlinne,

Besluit

ingevolgt artikel 4 van het koninklijk besluit van den 14 augustus 1914 al de tarwe, koren en aardappelen op te eischen die zich bij de landbouwers der gemeente bevinden.

De opgenoemde produkten mogen niet zonder toelating van de burgemeester verkocht worden.

Zeere strenge straffen zijn toepasselijk aan diegenen die opeenstapelingen zouden maken dezer produkten.

De gemeenteraad vergaderd als voor het eerste punt der dagorde,

Besluit

Het getal werklieden werkzaam aan de gemeentewerken is bepaald op 25 man per week. Voorkeur zal gegeven worden aan getrouwde personen en aan diegenen die steun zijn eener familie.

Slechts één lid per familie zal aangenomen worden.

De werklieden moeten volledig 18 jaar oud zijn.

Gedaan in zitting als boven,

Bij bevel,

De dd. burgemeester

De secretaris

H. Pirlotte

Van Oost.

Zitting van den 4en juni 1921.

Tegenwoordig: de heeren Coune, schepen, voorzitter, Misotten, schepen, Vranken Joseph, Aerts, Vrancken Hubert, en Kindermans, raadsleden.

De gemeenteraad van Marlinne, ...

Gezien den omzendrief van den heer procureur des konings te Tongeren van 28 mei 1921, n° 5241, betreffende de levering van melk aan de inwoners,

Overwegende dat er in ons dorp geene melkverkoopers zijn en dat er in zekere gevallen jonge kinderen, oude of zieke werklieden kunnen zijn die melk noodig hebben, hun voorgeschreven door de geneesheeren, alsmede andere inwoners der gemeente, die zelfs geen melkdieren hebben,

Besluit:

1. De landbouwers van de gemeente Marlinne zijn verplicht aan de menschen die zich in bovengemelde gevallen bevinden, melk te verschaffen in hoeveelheid en hoedanigheid door den geneesheer vastgesteld.
2. De melk moet kontant betaald worden aan de leveraar.
3. De afhaler moet een getuigschrift toonen door den geneesheer afgeleverd.
4. De melk moet voortkomen van de gezondste melkkoeien van den stal en zal aan het onderzoek van deskundigen kunnen onderworpen worden. Moest de melk eene andere hoedanigheid hebben als deze door den geneesheer voorgeschreven, of moest er bestatigd worden dat de melk van zieke melkkoeien voortkwam, dan zouden de afleveraars volgens de wet zonder verlichtende omstandigheden gestraft worden.
5. De levering zal door de zorgen van het gemeentebestuur vastgesteld worden in de meest juiste manier mogelijk, volgens het jaargetijde en volgens de hoeveelheid melkkoeien van den landbouwer. Moesten er reclamatiën komen, dan zal het schepencollege zich in den stal van den weigeraar begeven tot onderzoek.
6. Zullen aan deze verordening niet moeten voldoen:
 - a) zij die maar een melkdier hebben.
 - b) zij die de melkgevende koeien moeten gebruiken voor hun landbouwwerk (de ossen niet inbegrepen).
 - c) de personen waar besmettelijke ziekten in de stallen heerschen.
7. De personen die andere melkdieren bezitten als koeien, bijvoorbeeld geiten, melkschapen enz., zullen niet geoorloofd worden melk te halen bij de landbouwers tenzij er bestatigd werd dat hunne melkdieren geene melk genoeg geven om de door den geneesheer voorgeschreven hoeveelheid te bereiken. In dit geval zal het tekort moeten aangevuld worden door de landbouwers.

8. Er zullen in het vervolg maatregelen genomen worden door het gemeentebestuur om het houden van melkdieren door de werkbevolking aan te moedigen.
9. De prijs van de onafgeroomde melk is vanaf 10 juni 1921 bepaald op 0,50 fr. den liter. De prijs van de afgeroomde melk is vanaf 10 juni 1921 bepaald op 0,15 fr. den liter.

Gedaan in zitting op dagteekening als boven.

Mettekoven

- • *Sint-Martinusparochie Mettekoven*, in KV, p. 601-602.

Opheers

- • Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Opheers, nr. 3-4: Briefwisseling, 1895-1920; nr. 8: Register van inwijkelingen; nr. 9: Bevolkingsstatistieken, 1890-1941; nr. 33: Lijsten van behoeftigen, 1874-1936; nr. 45: Verslagen van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1891-1920.

- • R. SIMONS, *Geschiedenis der gemeente Opheers gedurende den grooten oorlog*, in KV, p. 711-715.

- • Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Opheers

- • Monument voor de oudstrijders van beide wereldoorlogen, Opheersesteenweg.

Rukkelingen-Loon

- • Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Rukkelingen-Loon. Overdracht 1999, nr. 1: *Status animarum* en ledenregister van diverse broederschappen, 20ste eeuw; nr. 6: Overlijdensregister, 1904-1925; nr. 7: Toelatingen tot begraven, 1910-1924; nr. 8: Ledenregister van diverse broederschappen, 1900-1919; nr. 9: Reglement van de Broederschap van de Heilige Jozef, [1913]; nr. 17: Register van het Sint-Vincetiusgenootschap, 1912-1915.

→ **Onderzoekstip!**

– Pastoraal in oorlogstijd: Rukkelingen-Loon, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Rukkelingen-Loon, nr. 94: Aanwezigheidsregister van de lagere school, 1913-1918.

- Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Rukkelingen-Loon

- Gedenksteen voor de oudstrijders van beide wereldoorlogen, kerkhof.

Vechmaal

- Heers, Gemeentearchief, Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Vechmaal, 1887-1923, 1923-1951; Verslagregister van de beraadslagingen van het college van burgemeester en schepenen van Vechmaal, 1896-1959.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Vechmaal. Overdracht 2003, nr. 6: Register van aankomst en vertrek van inwoners, 1891-1921.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Vechmaal. Overdracht 2000, nr. 21: Register van goede werken, 1916-1949; nr. 28: Register van dopen, huwelijken en overlijdens, 1889-1924.

→ **Onderzoekstip!**

– Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Vechmaal 1914-1918

- A. DEWELF, C. WIJNEN, J. KELKENEERS, L. DULLAERS, *Het dorpsverleden van Vechmaal*, Vechmaal, 1978, 443 p. Hoofdstuk 9: 'Donkere Tijden. Wereldoorlog I: 1914-1918', p. 289-312, met o.a. liedjes uit J. EDEL (= pastoor Jozef Reinartz), Vaderlandsche liederen na de oorlog.
- J. REINARTZ, *De inval der Duitschers. Parochie Vechmael*, in KV, p. 919-921.

- Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, op het kerkhof.

Veulen

- Hasselt, Rijksarchief, Oud gemeentearchief van Veulen, nr. 3: Begrotingen, 1893-1935; nr. 4: Rekeningen, 1890-1939; nr. 5: Dag- en kasboeken, 1914-1917, 1917-1935; nr. 9: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1880-1925; nr. 10: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1879-1924; nr. 12bis: Dag- en kasboek van het Bureel voor Weldadigheid en van de COO, 1914-1944; nr. 13: Lijsten

van bedelingen, 1879-1933; nr. 15: Stukken betreffende steunverlening door het Bureel voor Weldadigheid, 1917-1921.

→ **Onderzoekstip!**

– Gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Veulen, 1914-1918

- F. PORTA, F. DE DONNEA, F. GROSSAR, [*Veulen. Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart-parochie*], in KV, p. 928-938.

Bekanntmachung.

*An die Staatsbehörden
und Gemeindeverwaltungen der Provinz.*

Noch immer kommt es vor, dass die Gemeindeverwaltungen vlaamscher Orte im amtlichen Verkehr mit den Verwaltungsbehörden der Provinz sich ihrer Muttersprache nicht bedienen, und dass umgekehrt die Verwaltungsbehörden der Provinz auf Grund früherer, inzwischen weggefallener, Gründe nicht an alle vlaamschen Gemeinden in vlaamscher Sprache schreiben.

Es entspricht den Absichten des Herrn Generalgouverneurs, dass in den vlaamschen Provinzen die Muttersprache der Einwohner zu ihrem Recht kommt.

Deshalb erwarte ich von den Gemeindeverwaltungen der vlaamschen Orte, dass sie aus Liebe zu ihrem Volkstum die ihrer Muttersprache gebührende Achtung auch im amtlichen Verkehr bekunden und deshalb künftighin ausschließlich die vlaamsche Sprache gebrauchen werden. Sollten ausnahmsweise zwingende Gründe dem entgegenstehen, so wäre mir bis spätestens 1. Mai 1916 zu berichten.

Die staatlichen Verwaltungsbehörden der Provinz, einschliesslich der Provinzverwaltung und der Kreisverwaltungen, haben vom 1. Mai 1916 ab an sämtliche vlaamschen Gemeinden der Provinz in vlaamscher Sprache zu schreiben.

Als wallonische Gemeinden, mit welchen in französischer Sprache verkehrt werden kann, gelten die Gemeinden Corswarem, Wonek, Ruckelingen-op-den-Jeker, Herstappe, Eben-Emael, Lanaye, Bitsingen und Wauteringen.

HASSELT, den 1. Mai 1916.

Der Militärgouverneur,
KEIM,
Generalmajor.

Bekendmaking.

*Aan de Staatsbesturen en de gemeentebesturen
in de provincie.*

Nog altijd komt het voor dat de gemeentebesturen van Vlaamsche plaatsen, in het ambtelijk verkeer met de besturen der provincie zich niet van hunne moedertaal bedienen, en dat omgekeerd de provinciale besturen, op grond vroeger bestaande intusschen weggefallen redenen, niet aan alle Vlaamsche gemeenten in de Vlaamsche taal schrijven.

Het ligt in de bedoeling van den heer Gouverneur Generaal dat in de Vlaamsche provincien de moedertaal der inwoners tot haar recht komt.

Derhalve verwacht ik van de gemeentebesturen der Vlaamsche plaatsen dat zij uit liefde voor hunnen eigen volksaard de aan hunne moedertaal toekomende achting ook in het ambtelijk verkeer doen blijken, en voortaan dan ook uitsluitelijk de Vlaamsche taal zullen gebruiken. Zouden bij uitzondering dringende redenen zich daartegen verzetten, zoo diende mij zulks tot ten laatste op 1° Mei 1916 ter kennis gebracht te worden.

De staatsbesturen in de provincie, met inbegrip van het provinciaal bestuur en van de arrondissementsbesturen, moeten van af 1° Mei 1916 aan alle Vlaamsche gemeenten in de Vlaamsche taal schrijven.

Als Waalsche gemeenten, met dewelke de briefwisseling in de Fransche taal kan gevoerd worden, gelden de gemeenten Corswarem, Wonek, Ruckelingen-op-den-Jeker, Herstappe, Eben-Emael, Ternayen, Bitsingen en Wauteringen.

HASSELT, den 1° Mei 1916.

Der Militärgouverneur,
KEIM,
Generalmajor.

Herstappe

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten van Herstappe
- Het Bureel voor Weldadigheid van Herstappe, 1914-1918

- Het gemeentearchief van Herstappe wordt in het gemeentehuis bewaard.
- H. INDEBETHO, BOUFFLETTE, M. DEPAIFVE, *Paroisse de Herstappe (Limbourg). Doyenné de Villers - l'Evêque. Herstappe durant la grande guerre*, in KV, p. 354-356.

Hoeselt

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Hoeselt

- Hoeselt, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Hoeselt, 1901-1925.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelde van Hoeselt, 1920.

→ Onderzoekstip!

- De financiering en de plaatsing van het oorlogsmonument in Hoeselt, 1920-1921

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Althoeselt, nr. 4: Register van gestichte jaargetijden, van verhuringen van kerkstoelen, 1903-1926, van vormelingen, 1903-1912 en van leden van de Congregatie van de Jonge Dochters, 1899-1964; nr. 33: Begrotingen, 1911-1919; nr. 55-60: Rekeningen, 1914-1919.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Hoeselt. Overdracht 1999, nr. 1: *Status animarum*, 19de – 20ste eeuw; nr. 15-27: Stukken betreffende diverse broederschappen, 1839-1955.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Hoeselt. Overdracht 2002, nr. 2: Huwelijksregister, 1903-1939.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Althoeselt, nr. 1: *Status animarum* en register van inkomsten voor goede werken, 1899-1924; nr. 2: Register van inkomsten voor goede werken, 1915-1917; nr. 24: Ledenregister van diverse broederschappen, 19de – 20ste eeuw.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de Congregatie van de Derde Orde te Althoeselt, nr. 6: Register van kleding en professie, 1903-1946.
- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 2864-2893: Minuten van notaris Albert Van Bockryck, 1898-1923.

- *Alt-Hoeselt onder de deutsche bezetting*, in KV, p. 377-379.
- *Le couvent de Vieux-Hoeselt pendant la guerre 1914-1918*, in KV, p. 380.
- Soeur PHILOMENE, *Orphelinat St. Joseph, dirigé par les Religieuses de la Providence de Ruillé-sur-Loir (diocèse du Mans) Sarthe, France*, in KV, p. 375-377.
- H.J. TRUYEN, *Bouwstoffen betreffend de geschiedenis der Kerk van België gedurende den Oorlog [Hoeselt]*, in KV, p. 369-373.

- Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Hoeselt

- Monument voor de gesneuvelden van beide wereldoorlogen, bij de kerk van Hoeselt.
- Monument voor de gesneuvelde en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog van Althoeselt, bij de kerk van Althoeselt.

Romershoven

- Hoeselt, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Romershoven, 1898-1924.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 11279.

- F. MICHIELS, *De parochie Romershoven tijdens den oorlog 1914-1918*, in KV, p. 775-779.
- Herdenkingsplaat voor de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, in de kerkmuur.

Schalkhoven

- Hoeselt, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Schalkhoven, 1870-1920.
- A. CLAESSEN, *Bouwstoffen betreffende de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten Oorlog. Parochie Schalkhoven*, in KV, p. 798-800.
- Gedenkplaten voor de gesneuvelde en voor de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, in het kerkportaal.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Schalkhoven:

Zitting van den 19 november 1914

Waren tegenwoordig: A. Devue burgemeester, L. Gielen, L. Croux, schepenen, J. Reard, L. Peters, L. Lowet, lid, G. Devue, secretaris.

De gemeenteraad beraadslagende over de levering van tarwe, koren en aardappelen aan de geringe menschen der gemeente,

Gezien den omzendbrief van de bestendige deputatie van 10 november 1914, volgens de welke geene granen of meel alsook aardappelen mogen verkocht worden zonder toelating der gemeente en provinciale overheid.

Aangezien het gebrek en hongersnood in de gemeente te voorkomen,

Gezien bovendien de kleine hoeveelheid graan waarover te beschikken is en ten einde goed en regelmatig te beschikken over de bestaande hoeveelheid in de gemeente,

Besluit

- 1) Geene bovengemelder waren zullen buiten de gemeente mogen verkocht worden,

- 2) De landbouwers die tarwe en rogge ter beschikking hebben, moeten die afstaan aan de noodwendige tegen comptante betaling aan de volgende prijzen per 100 kg: 30 fr. de tarwe, 25 fr. het koren, 10 fr. de aardappelen.

Deze levering zal enkel geschieden door tusschenkomst van het bestuur dat ook zal zorgen voor de verdeeling dezer levensmiddelen.

- 3) Eene lijst aangevende de hoeveelheid die iedere landbouwer moet ter beschikking houden van het gemeentebestuur zal aangeplakt worden en door iedere belanghebbende ondertekend worden.

De bevoegde overheid zal te beslissen hebben over de nalatigheid in 't vervullen van de bovengemelde maatregelen.

Gedaan te Schalkhoven in zitting als boven.

Sint-Huibrechts-Hern

- • Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Sint-Huibrechts-Hern. Overdracht 2000, nr. 17-18: Dag- en kasboeken, 1905-1923, 1915-1956.

- • *Geschiedenis van den Duitschen inval te Hern-St.-Hubert*, in KV, p. 814-815.

- • Monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, bij de kerk.

69

Werm

- • Hoeselt, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Werm, 1887-1929.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Werm. Overdracht 2000, nr. 2: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1849-1955; nr. 15: Dag- en kasboek, 1880-1924; nr. 23-24: Rekeningen, 1904-1914, 1915-1962.

- • M. WILLINCK, *Werm*, in KV, p. 974-976.

- • Gedenkplaat voor de gesneuvelde en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, in het kerkportaal.

Kortesseem

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Guigoven

- Kortesseem, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Guigoven, 1917-1942.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het Bureel voor Weldadigheid en de COO van Guigoven. Overdracht 2001, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1917-1959.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Guigoven. Overdracht 2001,

nr. 2: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1862-1923; nr. 7: Documentatie en briefwisseling, 1900-1953; nr. 29: Begrotingen, 1869-1916; nr. 38: Rekeningen, 1860-1919; nr. 39: Rekening, 1917; nr. 55: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1914-1920.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Guigoven. Overdracht 2001, nr. 1: Aantekeningen over de parochie en de gemeente door de pastoors, 1893-1972; nr. 2: *Registrum memoriale*, 1882-1920; nr. 4: Overlijdensregister, 1830-1925.

- A. ACHTEN, *Doortocht der Duytsche troepen langs Guygoven – kanton Borgloon ...*, in KV, p. 261-262.

- Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, de oudstrijders van beide wereldoorlogen en weggevoerde Tweede Wereldoorlog, Brandstraat.
- Gedenkplaat voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, in de kerk.

Kortesseem

- Kortesseem, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Kortesseem, 1911-1926.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerfabriek van Kortesseem. Overdracht 2000, nr. 49: Bijlagen bij de rekeningen, 1911-1913, 1915-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Kortesseem. Overdracht 2000, nr. 1: Lijsten van misintenties, 1901-1916.
- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 1256-1306: Minuten van notaris Louis Ghysens, 1879-1925.
- Particuliere verzameling: Brieven en foto's van Leonard Blokken, frontsoldaat uit Kortesseem.

- P. BLOKKEN, *Leo Blokken 1914-1918. Kleine soldaat in de 'Groote' Oorlog*, Kortesseem, 2000, 203 p.
- W. ROEBBEN, P. DHUYVETTER, [*Kortesseem Sint-Pietersparochie*], in KV, p. 445-451.

- Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van de beide wereldoorlogen, Kerkhofstraat.
- Herdenkingsplaat voor de gesneuvelden in de kerk van Kortesseem.

Vliermaal

- • Kortessem, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Vliermaal, 1912-1930 en van het college van burgemeester en schepenen, 1918-1928; Register van briefwisseling, 1909-1921.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van Vliermaal, 1922.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Vliermaal. Overdracht 1999, nr. 44: Dossier betreffende de betegeling van de binnenmuren van de kerk, 1914; nr. 46: Dossier betreffende herstellingswerken aan de kerk, de kerktoren en de pastorie, 1917-1925; nr. 68: Dossier betreffende beleggingen van de kerkfabriek, 1911-1929; nr. 78: Inkomstenregister, 1900-1932; nr. 149-155: Begrotingen, 1914-1920; nr. 294-300: Rekeningen met bijlagen, 1914-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de broederschappen in de kerk van Vliermaal. Overdracht 1999, nr. 2: Ledenregister van de broederschap van het Heilig Hart, 1842-1929.
- Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Zammelen, nr. 3: Ledenregister van diverse broederschappen, 1861-1936; nr. 10: Briefwisseling van de pastoor, 1880-1918.

- • TH. BERTX, *Verslag over den toestand der parochie Vliermael gedurende den oorlog 1914-1918*, in KV, p. 939-942.
- TH. JAGENEAU, *Parochie Zammelen. Bouwstoffen betreffende de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten oorlog*, in KV, p. 943-945.

- • Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Vliermaal

- • Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog; aan de kerk, Loostraat – Leopold III-straat.
- Herdenkingsplaat voor de gesneuvelde van de Eerste Wereldoorlog van Zammelen, in het kerkportaal van Zammelen.

Vliermaalroot

- • Kortessem, Gemeentearchief, Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Vliermaalroot, 1903-1934.

- • J. HOOGENBOOM, *Gemeente Vliermaelroodt. Feiten die zich hebben voorgedaan*

bij het begin, gedurende en het eindigen van den oorlog in onze parochie, in KV, p. 946-947.

- Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Vliermaalroot

- Gedenkplaten voor de gesneuvelden van de beide wereldoorlogen, in de kerkmuur, Fonteinstraat.

Wintershoven

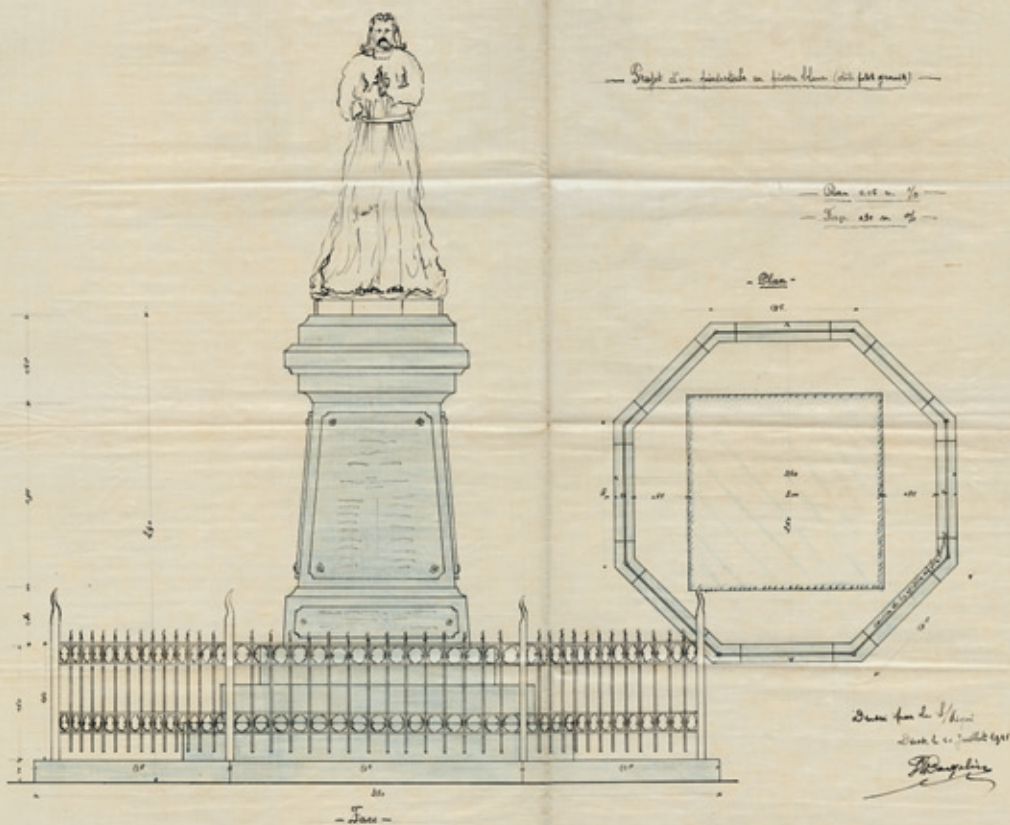
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden in Wintershoven, 1927-1928.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Wintershoven. Overdracht 1999, nr. 2: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1900-1974; nr. 51-52: Dag- en kasboeken, 1901-1979, 1903-1923; nr. 58: Begrotingen, 1911-1915, 1917-1920; nr. 70: Rekeningen, 1911-1914, 1916-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Wintershoven. Overdracht 1999, nr. 4: Kasboek, 1906-1951; nr. 23: Ledenregister van diverse broederschappen, 1840-1951.

- J. KISSELS, *Wintershoven tijdens den wereldoorlog 1914-1918*, in KV, p. 991-996.

- Gedenkplaat voor de gesneuvelde Jozef Lambrechts van de Eerste Wereldoorlog, en voor Josefina Nelissen, burgerlijk slachtoffer van de Tweede Wereldoorlog, Sint-Lambertusstraat.

Nieuwerkerken

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Binderveld

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Binderveld. Overdracht 2000, nr. 4: doopregister, 1885-1933; nr. 5: Vormelingenregister, 1912-1931; nr. 6: Huwelijksregister, 1888-1933; nr. 7: Overlijdensregister, 1893-1933; nr. 10: Doodsprentjes, 1916; nr. 15: Ledenregister van het Genootschap voor het Zondagsgebed, 1910-1933.

→ Onderzoekstip!

- Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Binderveld, 1914-1918

- R. NIJSSEN, *Plan trekken anno 1922*, in *Binderveld 1790-1850: van kasteelkapel naar parochiekerk*, Binderveld, 2005, p. 30-32.
- *Parochie Binderveld. Oorlogshistorie*, in KV, p. 148-149.

- Herdenkingsplaten voor de gesneuvelde en voor de oudstrijders van Binderveld, in het kerkportaal, Molenstraat.

Kozen

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende de financiering en de plaatsing van het monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van Kozen, 1921.

→ Onderzoekstip!

– Het oorlogsmonument van Kozen

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het gemeentebestuur van Kozen. Overdracht 2001, nr. 4: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1912-1923; nr. 7: Jaarverslagen, 1836-1934; nr. 22-23: Registers van briefwisseling, 1904-1915, 1915-1922; nr. 58: Begrotingen, 1914, 1915, 1917-1919; nr. 123-124: Dag- en kasboeken, 1903-1917, 1908-1936.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Kozen. Overdracht 2000, nr. 2: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1844-1957; nr. 30: Dag- en kasboek, 1840-1936; nr. 37: Begrotingen, 1911-1920; nr. 47: Rekeningen, 1911-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Kozen. Overdracht 2000, nr. 12: Doopregister, 1849-1930; nr. 14: Huwelijksregister, 1849-1933; nr. 15: Overlijdensregister, 1849-1932; nr. 16: Register van eerste-communicanten, 1866-1971, plechtige-communicanten, 1913-1971, vormelingen, 1850-1869; nr. 17: Ledenregister van diverse broederschappen, 20ste eeuw; nr. 18: Ledenregister en rekeningenregister van de broederschap van de Heilige Rozenkrans, 1837-1930.

→ Onderzoekstip!

– Pastoraal in oorlogstijd: Kozen, 1914-1918

- *Cortenbosch (Sint-Truiden), klooster der Zusters van het H. Hart van Maria*, in KV, p. 460.
- J.L. GROUWELS, W. MOERMANS, *Oorlog te Cortenbosch 1914-1918*, in KV, p. 458-460.
- R. NIJSSEN, *Zo ging dat in Kozen in 1916: de vaststelling van het contingent te leveren aardappelen*, in *Heemkunde Limburg*, 2011, 1, p. 35-37.
- J. SMEYERS, *Verslag der gebeurtenissen in de gemeente Cosen gedurende den oorlog 1914-1918*, in KV, p. 457.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*
- Monument van toewijding van Kozen aan het Heilig Hart, en van eerbetoon aan de gesneuvelden, aan de oudstrijders en aan de weggevoerden van de Eerste Wereldoorlog, bij de kerk, Bergstraat.
- Kader met de foto's van de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, in de kerk, Bergstraat.

Nieuwerkerken

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende de oprichting van een monument voor de gesneuvelden van Nieuwerkerken en van Gorsem Schelfheide, 1919-1920; Dossier betreffende de subsidiering door de gemeentebesturen van Gorsem en van Nieuwerkerken van een monument voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen, 1951.

→ Onderzoekstip!

– De oorlogsmonumenten van Nieuwerkerken

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het gemeentebestuur van Nieuwerkerken. Overdracht 2001, nr. 3: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1911-1925; nr. 12: Register van verzonden briefwisseling, 1896-1919; nr. 48: Begrotingen, 1911-1920; nr. 142: Rekeningen, 1911-1917, 1919-1920; nr. 183-189: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1914-1920; nr. 244: Register van inentingen tegen pokken, 1900-1954; nr. 250: Register van afgeleverde werkboekjes, 1906-1963.

→ Onderzoekstip!

– Gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Nieuwerkerken, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het Bureel voor Weldadigheid van Nieuwerkerken. Overdracht 2001, nr. 17: Begrotingen, 1911-1920; nr. 26: Rekeningen, 1911-1916, 1918-1920; nr. 50-56: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1914-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Nieuwerkerken. Overdracht 1999, nr. 6: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1852-1932; nr. 68-69: Dag- en kasboeken, 1869-1917, 1915-1962; nr. 86: Begrotingen, 1911-1920; nr. 108: rekeningen, 1911-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Nieuwerkerken. Overdracht 2004, nr. 5: Register van dopen, 1909-1932, huwelijken, 1907-1932, overlijdens, 1908-1932.

→ Onderzoekstip!

– Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Nieuwerkerken, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Nieuwerkerken. Overdracht 1999, nr. 1: Inwijdingsakte van de kerk, 1914; nr. 13-14: *Status animarum*, [1910]; nr. 45:

Kasregister van de goede werken, 1915-1917; nr. 65: Parochiaal dagregister van de broederschap van de gedurige aanbidding, 19de – 20ste eeuw; nr. 73: Aantekeningenregister betreffende het lager onderwijs in Nieuwerkerken, 1877-1919.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de onderlinge lijfrentemaatschappij Sint-Martinus van Nieuwerkerken. Overdracht 1999, nr. 1-2: Stortingregisters, 1906-1917, 1906-1931.

- J. FRANSSEN, *Parochie Nieuwerkerken bestaande uit de gemeente Nieuwerkerken en Schelfheide (Gorssum). Bouwstoffen betreffend de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten oorlog 1914-1918*, in KV, p. 685-688.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*

- Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog van Nieuwerkerken en Gorse, bij de kerk, Kerkstraat.

Wijer

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Wijer, 1919-1920.

→ Onderzoekstip!

– Het monument voor de gesneuvelden van Wijer

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het gemeentebestuur van Wijer. Overdracht 2001, nr. 5-6: Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1900-1917, 1918-1926: nr. 14: Register van briefwisseling, 1910-1926; nr. 21: Begrotingen, 1911-1920; nr. 69: Dag- en kasboeken 1895-1924; nr. 100: Rekeningen, 1911-1920.

→ Onderzoekstip!

– Gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Wijer, 1914-1919

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het Bureel voor Weldadigheid van Wijer. Overdracht 2001, nr. 13: Rekeningen en bewijsstukken, 1911-1920.

- A. ERNON, [*Wijer. Sint-Pietersbandenparochie*], in KV, p. 987.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*

- Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, bij de kerk, Grotestraat.

Riemst

→ Onderzoekstips!

- [Frontsoldaten](#)
- [De Burelen voor Weldadigheid](#)

Genoelseleren

- Riemst, RADO, Gemeentearchief van Genoelseleren, nr. 172.2: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1880-1919; nr. 172.3: Verslagregister van de beraadslagingen van het college van burgemeester en schepenen, 1900-1971; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1894-1971; nr. 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1919-1968; nr. 632: Stukken betreffende inenting tegen pokken, 1913-1975.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Genoelselderen. Overdracht 2000, nr. 2: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1864-1957; nr. 25: Spaarboekje bij de ASLK, 1910-1963; nr. 42: Begrotingen, 1915, 1920; nr. 59: Rekeningen, 1911-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Genoelselderen. Overdracht 2000, nr. 9: Register van dopen, 1837-1925, huwelijken, 1837-1925, overlijdens, 1837-1925; nr. 10: Register van vormsels, 1890-1920, eerste-communicanten, 1913-1923, collectes voor goede werken, 1888-1917; nr. 32: Ledenregister van diverse broederschappen, 1890-1960.

→ **Onderzoekstip!**

- **Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Genoelselderen, 1914-1918**

- *Bouwstoffen betreffend de geschiedenis der Kerk van Genoels Elderen gedurende den grooten oorlog*, in KV, p. 234-235.
- *Le noviciat des Frères du Sacré-Coeur à Genoels-Elderen ... pendant l'occupation*, in KV, p. 235-237.

Herderen

- Riemst, RADOC, Gemeentearchief van Herderen, nr. 472.1: Begrotingen, 1897-1977; nr. 475.1: Rekeningen, 1893-1927; nr. 520.9: Bevolkingsstatistieken, 1909-1976; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1901-1944; nr. 521.201.4: Volkstellingen, 1910-1970; nr. 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1919-1970; nr. 542.3: Stukken betreffende opeisingen door militairen, 1914-1918; nr. 832: Dossier betreffende waterputten, 1894-1914; nr. 185.2: Stukken betreffende de samenstelling van het Bureel voor Weldadigheid, 1912-1925; nr. 475.1: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1910-1925.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Herderen, nr. 4: Bevolkingsregister, 1912-1925.

→ **Onderzoekstip!**

- **Gezinnen en alleenstaanden in Herderen, 1911-1920**

- W. BRONE, *Gesneuvelde oudstrijders WO I (1914-1918)*, 4. Herderen: Joannes Simons, in *GOGRI*, 2006, 3, 1, p. 90.
- W. BRONE, *Pieter Winten, de eerste gesneuvelde van Herderen in WO I*, in *GOGRI*, 2008, 5, 3, p. 17-19.
- W. BRONE, *Schooljaar 1918 te Herderen*, in *GOGRI*, 2008, 5, 2, p. 32.
- P.M. PALMANS, *Verslag over den toestand en gebeurtenissen der parochie Herderen gedurende den oorlog 1914-1918*, in KV, p. 328-330.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*

- Monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog en voor de oudstrijders van de Tweede Wereldoorlog.

Kanne

- Riemst, RADOC, Gemeentearchief van Kanne, nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1901-1946; nr. 541.4: Register van militairen met onbepaald verlof, 1907-1959.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Kanne, nr. 14: Begrotingen, 1911-1932; nr. 16: Rekeningen, 1890-1928; nr. 30: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1915-1925; nr. 31: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1915-1928; nr. 33: Begrotingen van de kerkfabriek, 1914-1927; nr. 34: Rekeningen van de kerkfabriek, 1912-1930.

→ Onderzoekstip!

– Gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Kanne, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Kanne. Overdracht 1999, nr. 35: Spaarboekje, 1894-1970; nr. 42: Dag- en kasboek, 1891-1947; nr. 49: Begrotingen, 1911-1920; nr. 64: Rekeningen, 1911-1920; nr. 72: Bijlagen bij de rekeningen, 1914-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 752-794: Minuten van notaris Julien Delvoie, 1902-1928.

- J. LANGENHOFF, *Korte aantekeningen van de bijzonderste gebeurtenissen gedurende den Grooten en Wreeden oorlog van 1914-1918, in de parochie van Canne (volgens het dagboek Directorium van den pastoor)*, in KV, p. 397-413.
- P. VRIJENS, *De Eerste Wereldoorlog in Kanne*, in GOGRI, 2010, 7, 2, p. 26-38; 3, p. 13-22.
- P. VRIJENS, *Het drama in huis Poswick in augustus 1918*, in GOGRI, 2009, 6, 1, p. 12-17.
- P. VRIJENS, *Een paar helden uit de Eerste Wereldoorlog, in Heemkunde Kanne*, 2011, 2011, 12, 3, p. 3-5.
- P. VRIJENS, *Een verliefde dwangarbeider in de Eerste Wereldoorlog*, in GOGRI, 2009, 6, 2, p. 28-36; 2009, 6, 3, p. 12-20.
- P. VRIJENS en M. GIJBELS, *Kanne in de ban van de Eerste Wereldoorlog, Kanne*, 2010, 50 p.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*

- Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, bij de kerk, Brugstraat.

- Gedenkplaat voor twee burgerlijke slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog, aan de kapel van Neerkanne.

Membruggen

- Riemst, RADOC, Gemeentearchief van Membruggen, nr. 172.2: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1908-1948; nr. 172.201: Stukken betreffende de samenstelling van de gemeenteraad, 1884-1932; nr. 205.1: Registers van briefwisseling, 1820-1958; nr. 472.1: Begrotingen, 1910-1968; nr. 514.7: Stukken betreffende overlijdens in andere gemeenten, 1892-1950; nr. 521.201.4: Volkstellingen, 1910-1970; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1901-1971; nr. 533.3: Stukken betreffende gemeenteverkiezingen, 1903-1970; nr. 541.2: Stukken betreffende de militie, 1891-1971; nr. 541.4: Militieregister, 1914-1953; nr. 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1905-1970; nr. 580.1: Politierglementen, 1893-1966.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Membruggen. Overdracht 1999, nr. 43: Dag- en kasboek, 1890-1928; nr. 45: Dag- en kasboek, 1915-1928; nr. 52: Begrotingen, 1911-1920; nr. 63: Rekeningen, 1911-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Membruggen. Overdracht 1999, nr. 11: Huwelijksregister, 1711-1928; nr. 19: Overlijdensregister, 1847-1925; nr. 21: Ledenregister van diverse broederschappen, 1900-1949.
- W. BRONE, *De fiere oudstrijders uit Membruggen 1914-1918*, in *GOGRI*, 2007, 4, 2, p. 1-2.
- W. BRONE, *Gesneuvelde oudstrijders WO I (1914-1918)*. 1. *Membruggen: Petrus Josephus Tassin*, in *GOGRI*, 2005, 2, 1, p. 8.
- W. BRONE, *Gesneuvelde oudstrijders WO I (1914-1918)*. 2. *Membruggen: Joseph Pierre Stas*, in *GOGRI*, 2005, 2, 2, p. 32.
- W. BRONE, *Gesneuvelde oudstrijders WO I (1914-1918)*. 3. *Membruggen: Pieter Jan Postelmans*, in *GOGRI*, 2005, 2, 3, p. 16.
- J. MONBALLYU, *De jacht op de flaminganten. Strafrechterlijke repressie van de Vlaamsgezinde militairen aan het IJzerfront*, Brugge, 2011, 237 p.
- P. PALMAERS, *Membruggen. Bouwstoffen betreffende de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten oorlog*, in KV, p. 598-600.
- Vaandel van de *Oudstrijdersbond*
- Monument voor de gesneuvelde en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, Dorpsstraat – Zagerijstraat.

Millen

- • Riemst, RADOc, Gemeentearchief van Millen, nr. 172.3: Verslagregister van de beraadslagingen van het college van burgemeester en schepenen, 1874-1948; nr. 472.1: Begrotingen, 1899-1976; nr. 509.2: Jaarverslagen, 1916-1956; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1894-1961; nr. 541.212: Militieregister, 1880-1913; nr. 185.2: Stukken betreffende de samenstelling van het Bureel voor Weldadigheid, 1876-1925.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Millen, nr. 4: Omzendbrieven van de bisschop van Luik, 1902-1927; nr. 5: Register van opbrengsten van collectes, 1855-1918; nr. 12: Register van vormelingen en van plechtige-communicanten, 1844-1940; Huwelijksregister, 1873-1959; Overlijdensregister, 1873-1961; nr. 18: Ledenregister van de broederschap van de Heilige Rozenkrans, 1820-1937, van het genootschap van de Gedurige Aanbidding, 19de eeuw – 1937, en van het genootschap van Sint-Jozef, 19de eeuw; nr. 23: Ledenregister en kasboek van de broederschap van Sint-Antonius van Padua, 1829-1923; nr. 22: Ledenregister en verslagregister van de Derde Orde, 1843-1931; nr. 23: Ledenregister van het genootschap van Sint-Franciscus Salesius, 1868-1918, en van de broederschap van het Heilig Hart van Maria, 1882-1894; nr. 24: Ledenregister van de broederschap tot Verlossing der Verlaten Zielen van het Vagevuur, 19de eeuw – 1926.
- • O. ROBIJNS, *Aanteekeningen over de oorlogsgebeurtenissen te Millen*, in KV, p. 605-607.

82

- • Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, op het kerkhof.

Riemst

- • Riemst, RADOc, Gemeentearchief van Riemst, nr. 472.1: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1905-1926; nr. 475.1: Bewijsstukken bij de rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1896-1925; nr. 475.1: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1900-1925.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Riemst, nr. 3: Bevolkingsregister 1900, met aanvullingen tot 1921.

→ Onderzoekstip!

– [Gezinnen en alleenstaanden in Riemst, 1911-1920](#)

- Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Riemst, nr. 18: Verslagregister van de

beraadslagingen van de kerkraad, 1815-1925; nr. 28: Aantekeningen over de geschiedenis van de kerk, 19de – 20ste eeuw.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Riemst. Overdracht 2000, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1912-1953.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Riemst. Overdracht 2000, nr. 1: Parochiekroniek, 1901-1981; nr. 2: Doopregister, 1843-1925; nr. 3: Vormelingenregister, 1865-1953; nr. 4: Register van huwelijken, 1843-1926; nr. 5: Register van overlijdens, 1843-1925; nr. 22: Ledenregister van het Apostolaat van het Gebed en de broederschap van het Heilig Hart, 1881-1959.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*

- Gedenkplaten voor de gesneuvelden van beide wereldoorlogen van Heukelom, in de sokkel van het Heilig Hartbeeld in Heukelom.

Val-Meer

- Riemst, RADO, Gemeentearchief van Val-Meer, nr. 172.2: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1910-1925; nr. 172.3: Verslagregister van de beraadslagingen van het schepencollege, 1892-1948; nr. 472.1: Begrotingen, 1893-1977; nr. 475.1: Rekeningen, 1892-1976; nr. 521-1-2: Registers van woonstverandering, 1894-1947; nr. 531.1: Kiezerslijsten, 1915-1968; nr. 541.2: Stukken betreffende de militie, 1877-1976; nr. 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1907-1957; nr. 550.1: Stukken betreffende leerplicht en schoolbezoek, 1911-1976; nr. 554: Stukken betreffende onderwijs voor volwassenen, 1882-1922; nr. 580.1: Stukken betreffende politiereglementen, 1873-1976; nr. 587.7: Strafregisters, 1851-1925; nr. 632: Stukken betreffende inenting tegen pokken, 1911-1975, en tegen polio, 1916-1975; nr. 472.2: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1899-1926; nr. 475.1: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1895-1925.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Val-Meer, nr. 2-3: Bevolkingsregisters, 1901-1921.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Val-Meer. Overdracht 2000, nr. 7: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1879-1975; nr. 27: Dag- en kasboek, 1887-1926.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Val-Meer. Overdracht 2000, nr. 1: *Registrum memoriale et archivale*, 1859-1982; nr. 2: *Status animarum*, 1882 e.v.

- J. JACKERS, *Enkele brieven van 'oetmoedige dienaars' aan de bezetter (WO I)*, in *GOGRI*, 2008, 5, 2, p. 23-24.

- J. JACKERS, *Oorlogsgetuigenis (1914-1918)*, in *GOGRI*, 2005, 2, 2, p. 28-31.
- J. JACKERS, *Historische schets van Val-Meer*, Riemst, 1991, 205 p.
- M. KERKHOF, *Documenten uit Fall-Mheer met betrekking op den grooten oorlog van 1914-1918*, in KV, p. 914-918.

- Vaandel van de *Oudstrijdersbond*

- Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, aan de kerk, Bampsstraat.

‘Vaderlands lied’, geschreven door meester Ramakers, oudstrijder en onderwijzer te Val-Meer, ter gelegenheid van de inhuldiging van het oorlogsmonument.
(Uit Historische schets van Val-Meer)

1.

Zij trokken moedig heen
Toen 's vijands woeste benden
Ons rechten kwamen schenden
Geen enkele week geen een
Na strijden hard en lang.

2.

Wij zagen u niet meer
Gij al die zijt gebleven
En liet voor 't land uw leven
Op 't roemrijk veld van eer
Geef hun uw rust O, Heer
Geef hun uw rust O, Heer.

3.

O, helden rust dan zacht
In België's vrije velden
Dees eerzuil zal vermelden
Aan 't dankbaar nageslacht
Hoe gij uw plicht gestand
Viel voor ons Belgenland.

4.

Gij helden van Val-Meer
Die alles wildet geven

Uw goed, uw bloed, uw leven
Maar kwaamt behouden weer
Voor u vraagt gans Val-Meer
De zegen van de Heer.

5.

Aanvaard ons eeuw'ge dank
Voor al uw lijdend strijden
Dat België hielp bevrijden
Van vreemde druk en dwang
Zegen O goede Heer
De roem van Val en Meer!

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Val-Meer:

Zitting van den 9 april 1915

Aanwezig de H.H. Bouveroux burgemeester, Jozef Monard en Egb. Meers, schepenen, Palmans, Onclin, Willems, Hermans, Monard en Heynen, leden, en Bouveroux secretaris.

De raad, gezien eenen omzendbrief van den heer Bazille, voorzitter van het Burgerlijk Bestuur te Hasselt, waarbij medegedeeld wordt eenen omzendbrief van den algemeenen secretaris van het departement van Kunsten en wetenschappen, blijkens dewelke de gemeenten zich moeten beijveren de werkloozen arbeid te verschaffen door het mogelijk uitvoeren van nuttige wegenwerken en dies meer, Beslist de raad eenparig

- 1° Te doen overgaan tot het in orde brengen van de Langstraat, Kruisstraat en Kalehons.
- 2° De aangrenzenden te verzoeken de hoogstammige boomen langs de veldwegen om te kappen.
- 3° De werkloozen dezer gemeente tot deze werken te bezigen tegen een loon van 2 frank daags.
- 4° De heer Eg. Meers, schepen, en de heer Monard Jan, raadslid, te gelasten met het opzicht van gemelde werken.

Gedaan in zitting als boven.

Namens den raad:

De secretaris

De burgemeester

Zitting van den 1 juli 1915

Aanwezig de H.H. Bouveroux, burgemeester-voorzitter, Meers en Monard, schepen, Palmans, Onclin, Monard, Hermans, Willems, Heynen, leden, en Bouveroux, secretaris.

De Raad,

Gezien art. 7 van de organieke wet op het Lager Onderwijs,

Stelt volgende verordening vast:

Gemeentjongensschool van Fall-Mheer

Art. 1. Verloven kunnen door het schoolhoofd verleend worden aan de leerlingen van den derden graad om hun toe te laten deel te nemen aan de hierna vermelde jaargetijdelijke werkzaamheden:

Van 15 tot 30 april: Aardappel- en beetenplanting (8 dagen)

Van 15 juli tot 15 augustus: Graanoogst (15 dagen)

Van 1 tot 15 oktober: Aardappel- en beetenooft (7dagen)

Art. 2. De verloven verleend aan iederen leerling in den loop van een schooljaar mogen in geen geval een totaal van vijfendertig volle dagen overtreffen.

Art. 3. De aanvragen zullen ten minste vierentwintig uren van te voren mondelings of schriftelijk gedaan worden door de gezinshoofden, verantwoordelijk voor de opvoeding der kinderen.

Art. 4. De verloven zullen schriftelijk gegeven worden, de naam en voornamen van den leerling, de datum en de duur der verloven, evenals de aard der werken waarvoor zij aangevraagd werden, zullen met juistheid aangeduid worden.

Art. 5. Er zal, door het hoofd van het gesticht, een bijzonder register der jaargetijdelijke verloven gehouden worden, waarin de meldingen door voormeld artikel voorzien, zullen ingeschreven worden.

Art. 6. Tegenwoordige verordening zal in driedubbel afschrift aan de goedkeuring der schoolopziening onderworpen worden.

Vastgesteld in zitting als boven.

Voor den Raad,

De secretaris

De burgemeester

E. Bouveroux

Bouveroux

Zie adm. mem. N° 19 van 1915.

Voor de aangenomene meisjesschool wordt zelfde reglement opgemaakt.

Vlijtingen

- • Riemst, RADOOC, Gemeentearchief van Vlijtingen, nr. 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1907-1938; nr. 632: Stukken betreffende inenting tegen pokken, 1902-1975.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Vlijtingen, 1919-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Vlijtingen, nr. 2: Verslag-register van de beraadslagingen van de kerkraad, 1846-1960; nr. 23: Dag- en kasboek, 1901-1927; nr. 28: Begrotingen, 1915-1917, 1920; nr. 35: Begrotingen Lafeld, 1912-1914, 1916-1919; nr. 47-53: Rekeningen en bijlagen, 1914-1920; nr. 83: Rekeningen Lafeld, 1911-1913, 1915, 1917-1918, 1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Vlijtingen, nr. 8-10: Ledenregisters van diverse broederschappen, 19de – 20ste eeuw; nr. 15: Dag- en kasboek voor de goede werken, 1915-1940.

→ Onderzoekstip!

– Openbare devotie in oorlogstijd: de parochiale broederschappen van Vlijtingen, 1914-1919

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het dekenaat Vlijtingen, nr. 5-7: Dossiers van kerkvisitaties, Genoelselderen, 1905-1916, Kanne, 1882-1919, Zussen, 1890-1917.

- • W. BRONE, *Gesneuvelde oudstrijders WO I (1914-1918)*. 1. *Vlijtingen: Frans Nulens*, in *GOGRI*, 2007, 4, 1, p. 16.
- *Gedenkenis aan onze strijders van Vlijtingen*, 1919.
- H. KEUNEN, *Vlijtingen 1914-1918*, in KV, p. 948-950.
- V. MEDAERTS, *Het boeiende oorlogsverhaal van eeuweling Frans Moermans (WO I)*, in *GOGRI*, 2006, 3, 1, p. 14-18.
- *[Vlijtingen. Klooster]*, in KV, p. 950-951.
- *Te Vlijtingen*, in *Oorlogsboek van het Davidsfonds. Een en ander over de Duitschers in de omschrijving der afdeelingen 1914-1918*, (Davidsfonds, 193 + 194), deel I, Brugge, 1920, p. 29-31.
- *Wie zijn deze rakkers uit Vlijtingen (1916-1917)?*, in *GOGRI*, 2004, 1, 1, p. 13-14.

- • Vaandel van de Koninklijke Nationale Strijdersbond

- • Monument voor de gesneuvelden, de oudstrijders en de burgerlijke slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog.

Vroenhoven

- • Riemst, RADOC, Gemeentearchief van Vroenhoven, nr. 521.1-2: Registers van aankomst en vertrek, 1901-1931; nr. 533.3: Stukken betreffende gemeenteraadsverkiezingen, 1890-1970; nr. 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1911-1937.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Vroenhoven. Overdracht 2001, nr. 63: Begrotingen, 1911-1920; nr. 76: Rekeningen, 1911, 1913-1920; nr. 81: Bijlagen bij de rekeningen, 1918-1919; nr. 92: Bewijsstukken bij de rekeningen en facturen, 1916-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Vroenhoven. Overdracht 2001, nr. 13: Aanstellingsakte voor pastoor Victor Coune, 1916; nr. 24: Doopregister, 1842-1925; nr. 25: Register van communicanten en vormelingen, 1842-1990; nr. 69: Ontwerp voor een monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, z.d.
- • V. MEDAERTS, *Eeuweling Frans Raets, als 17-jarige de jongste oorlogsvrijwilliger (WO I)*, in *GOGRI*, 2006, 3, 2, p. 15-18.
- *Parochie Vroenhoven. Oorlog 1914-1918. Verslag over den toestand*, in KV, p. 959-963.
- • Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*
- • Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van Vroenhoven van de Eerste Wereldoorlog, Kanaalstraat.

Zichen-Zussen-Bolder

- • Riemst, RADOC, Gemeentearchief van Zichen-Zussen-Bolder, nr. 172.2: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1833-1945; nr. 521.1: Registers van woonstverandering, 1892-1947; nr. 547.4: Stukken betreffende de begraafing van oorlogsslachtoffers, 1917-1959.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Zussen, 1919-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Zussen. Overdracht 2001, nr. 6: Dossier betreffende de installatie voor elektrische verlichting in de kerk, 1916.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Zussen. Overdracht 2001, nr. 1: *Status animarum*, [1900-1925], nr. 5-6: Doopregisters, 1875-1916, 1917-1939; nr. 8: Huwelijksregister, 1900-1939; nr. 9-10: Overlijdensregisters, 1842-1916, 1917-1939.

→ **Onderzoekstip!**

- Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Zichen-Zussen-Bolder, 1914-1918
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het vredegerecht te Zichen-Zussen-Bolder, nr. 51-52: Minuten van vonnissen in strafzaken, 1916-1918.

→ **Onderzoekstip!**

- Recht in oorlogstijd: de vonnissen in strafzaken van de vrederechter van Zichen-Zussen-Bolder, 1916-1918

- J. DELOBELLE, *Sussen. Antwoorden op de vragenlijst en stofindeling*, in KV, p. 1005-1007.
- *Dorpsdagboek uit de Eerste Wereldoorlog*, in *Heemkunde Sint-Servaas*, jg. 1-4.
- M.I. NELISSEN, *Kroniek van WO I (Z.-Z.-B.)*, in *GOGRI*, 2004, 1, 2, p. 21-26; 2004, 1, 3, p. 14-18; 2005, 2, 1, p. 19-22.
- *Sichen den 15 augustus 1914*, in *Heemkunde Sint-Servaas*, jg. 1, nr. 1.
- V. VAN REPPELLEN, *Sichen-Bolré. Parochie Sint Pieter en Sint Laurens. Schrikdagen 1914. Augustus*, in KV, p. 1004-1005.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*

- Monument voor de gesneuvelden en in gevangenschap gestorven soldaten van Zichen en Bolder uit de Eerste Wereldoorlog.
- Witte kruisjes met de namen van de gesneuvelden, de in gevangenschap gestorven soldaten en de oudstrijders van Zichen en Bolder, op het kerkhof, Kabilenstraat.
- Gedenkplaat voor de gesneuvelden en oudstrijders van Zichen en Bolder van beide wereldoorlogen.
- Monument voor de gesneuvelden van Zussen, aan de kerk, Misweg en Pastoor Bollenstraat.

→ **Onderzoekstip!**

- Oorlogsmonumenten in Zichen, Zussen en Bolder

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Aalst

- SAST, Archief van de gemeente Aalst, nr. 520.1: Bevolkingsregister, 1911-1920; nr. 533.3: Stukken betreffende gemeenteraadsverkiezingen, 1872-1970; nr. 541.44: Registers van militairen met onbepaald verlof, 1896-1940; nr. 547.5: Stukken betreffende oorlogsschade, 1914-1945; nr. 550.1: Stukken betreffende schoolplicht en schoolbezoek, 1914; nr. 622.05: Werkboekjes, 1854-1940; nr. 632.11: Stukken betreffende de pokkeninenting; nr. 724.27: Stukken betreffende hondsdelheid,

Personal - Ausweis N° 23
 Eenzelvigheidsbewijs N° — Certificat d'identité N°

1. Name *16me Derwaal Maria*
 Naam — Nom
 falls verh. Frau od. Witwe: Mädchenname (geborene): *Maria Maria*
 pour épouse de veuve ou femme: en fille (née) (née) — pour femme mariée ou veuve / pour de jeune fille

2. Eigenhändige Unterschrift *Derwaal Maria*
 Eigenhändige, handschriftliche — Signature personnelle

3. Staatsangehörigkeit *Belg*
 Nationalität — Nationalité

4. Geboren am *28 November 1887* Geburtsort *Brusthem*
 Geboren den — Né(e) — Lieu de naissance

5. Beruf *huisvrouw* 6. Grösse *1 Meter 4* Centimeter
 Berof — Profession — Taille — 1 Mètre — 4 Centimètres

7. Adresse am Aufenthaltsort *Brusthem Strasse 64*
 Wohnplatz — Residence — Straat — Rue N° — N°

8. Wann ist der Antragsteller zuletzt in die Aufenthaltsgemeinde eingezogen? *immer*
 Wanners heeft aanvraagd het laatst zich in zijn woonplaats gevestigd?
 Quand est ce que le porteur du certificat a la dernière fois pris sa résidence dans la commune?

9. Von welchem Orte ist Antragsteller zugezogen? *immer*
 Uit welke gemeente is aanvrager gekomen? — Quelle commune le porteur du certificat habite-t-il avant?

10. Wohnsitzgemeinde *Brusthem* Adresse *Brusthem*
 Gemeente der hantvering — Domicile légal — Straat — Rue

11. Zuständige Passzentrale *Wasselt*
 Bureau des passeport — Bureau des passeport compétent

12. Auf Grund welcher Legitimation ist der Personalausweis ausgestellt? *Bürgerelstand*
 Op grond van welke wettigheidsstukken werd het bewijs afgegeven?
 Sur quelles pièces justificatives le certificat est-il délivré?

13. Bescheinigung zweier Zeugen. I. *Wasselt*
 Attestation de deux témoins — Attestation de deux témoins

Anstellungsort *Brusthem* Datum *27 October 1915*
 Afgeleverd te — Datum

Unterschrift des Beamten:
 Handtekening van den Beamten — Signature de l'employé

Stempel
 Zegel
 Cachet

Stempel
 Zegel
 Cachet

Vermerk auf der Rückseite beachten.
 Wichtige opmerking aan eenzijdig. — Avis important au dos.

Sint-Truiden

1903-1967; nr. 724.29: Stukken betreffende rundertuberculose, 1903-1970; nr. 842: Stukken betreffende de buurtspoorwegen, 1890-1920.

→ Onderzoekstip!

– Wonen in Aalst, 1914-1918

- AOST, Archief van het Bureel voor Weldadigheid van Aalst, nr. 073.521.8: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1896-1919.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Aalst, nr. 12: Register van uitgaande briefwisseling, 1905-1917; nr. 36: Rekeningen, 1917-1927; nr. 42: Dubbel van het kohier der grondbelasting en der personele belasting, 1915; nr. 47-58: Stukken betreffende dienstplichtigen in het leger en betreffende de burgerwacht, 1816-1923; nr. 65: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en van de COO, 1897-1931; nr. 67: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en van de COO, 1895-1929.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Aalst, nr. 4: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1862-1951.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 413.

- A. QUINTENS, *Aelst. Kort verslag over de jaren van oorlog en de gebeurtenissen hier voorgevallen*, in KV, p. 47-48.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Brustem en Aalst

- Gedenkplaten voor de gesneuvelde en oudstrijders en voor de weggevoerde van de Eerste Wereldoorlog, in de kerkgevel.

Brustem

- SAST, Gemeentearchief van Brustem, nr. 172.2 en 504.6: Verslagregister van de gemeenteraad, 1914-1970; nr. 472.1: Begrotingen, 1881-1970; nr. 474.1: Dag- en kasboeken, 1887-1970; nr. 475.1: Rekeningen, 1887-1970; nr. 520.1: Bevolkingsregister, 1910-1920; nr. 528: Rantsoeneringskaarten der niet-eetbare producten, 1886-1965; nr. 542.31: Stukken betreffende militaire opeisingen van vervoermiddelen, 1890-1950; nr. 547.5: Stukken betreffende oorlogsschade, 1914-1945; nr. 550.2: Stukken betreffende de school, 1915-1920; nr. 711: 210.4: Stukken betreffende landbouwtellingen, 1916-1969; nr. 842: Stukken betreffende de buurtspoorwegen, 1905-1973; nr. COO 472.1: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en van de COO, 1912-1944; nr. COO 475.1: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid van de COO, 1910-1942.

- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 1873.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Brustem, nr. 151: Identiteitsbewijzen uit de Eerste Wereldoorlog; nr. 154: Rekeningen, 1879-1928; nr. 177: Militielijsten, 1911-1922; nr. 179: Register van militairen met verlof, 1899-1923.

→ Onderzoekstip!

- [Souriez svp! Vijftig Brustemnaren op de foto, 1915-1917](#)

- *Te Brustem, in Oorlogsboek van het Davidsfonds. Een en ander over de Duitschers in de omschrijving der afdeelingen 1914-1918, (Davidsfonds, 193 + 194), deel I, Brugge, 1920, p. 51.*
- *Verslag over den toestand van de parochie Brusthem gedurende den oorlog (1914-1918), in KV, p. 188.*

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Brustem
- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Brustem en Aalst

- Monument voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen, Singelstraat.

Duras

- SAST, Gemeentearchief van Duras, nr. 205.1: Registers van briefwisseling, 1909-1970; nr. 475.1: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1896-1970; nr. 520.1: Bevolkingsregister, 1910-1920; nr. 542: Stukken betreffende militaire opeisingen, 1914-1918; nr. 542.31: Stukken betreffende opeisingen van motorvoertuigen, 1919-1934.
- AOST, Archief van het Bureel voor Weldadigheid van Duras, nr. 073.521.8: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1896-1925.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Duras, nr. 17: Begrotingen, 1867-1930; nr. 21-22: Dag- en kasboeken, 1896-1915; nr. 25: Inschrijvingsregisters voor de militie, 1911-1914; nr. 28: Register van militairen met onbepaald verlof, 1887-1925; nr. 31: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1859-1930; nr. 33-34: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1859-1930.

- Herdenkingsplaten voor *de helden die voor 't Vaderland leden* en voor *de helden die voor 't Vaderland streden*, kruispunt Duraslaan – Herestraat.

Engelmanshoven

- **A** SAST, Gemeentearchief van Engelmanshoven, nr. 172.2: Stukken betreffende de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1915-1959; nr. 520.1: Bevolkingsregisters, 1891-1970; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1902-1970; nr. 541.2: Stukken betreffende de militie, 1914-1923; nr. 541.44: Stukken betreffende militairen met onbepaald verlof, 1907-1910; nr. 542.7: Stukken betreffende oorlogsschade, 1914-1918.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Engelmanshoven, nr. 9: Briefwisseling, 1874-1923; nr. 15: Stukken betreffende het aanstellen van voogden voor minderjarige kinderen, 1901-1924; nr. 17: Begrotingen, 1910-1930; nr. 18: Rekeningen, 1851-1930; nr. 19: Bijlagen bij de rekeningen, 1892-1919; nr. 20: Militielijsten, 1892-1900, 1919; nr. 22: Stukken betreffende verkiezingen, 1913-1916; nr. 25: Rollen van de directe belastingen, 1884-1916; nr. 26: Lijsten van belastingplichtigen en van verschuldigde directe belastingen en patentrechten, 1900-1919; nr. 28: Stukken betreffende het kosteloos onderwijs voor arme kinderen, 1884-1918; nr. 30: Stukken betreffende onderwijzers, 1892-1919; nr. 33: Stukken betreffende opeisingen door de militaire overheden, 1914-1918; nr. 34: Stukken betreffende hulpverlening aan de bevolking, 1914-1918; nr. 35: Stukken betreffende de controle op de mannelijke bevolking, 1916-1918; nr. 36: Stukken betreffende het verblijf van vluchtelingen in de gemeente, 1917; nr. 37: Stukken betreffende de liquidatie van de schulden ontstaan tengevolge van opeisingen, 1918-1921; nr. 39: Stukken betreffende veeziekten, 1890-1920.

→ Onderzoekstip!

- **De vaststelling van het te leveren havercontingent door de landbouwers van Engelmanshoven, 1915**

- Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Engelmanshoven, nr. 3: Benoemingsbrief voor pastoor Jozef Cuypers, 1914.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Engelmanshoven. Overdracht 2000, nr. 11-12: Verslagregisters van de beraadslagingen van de kerkraad, 1835-1914, 1914-1963; nr. 25: Afbeelding van de kerk van Engelmanshoven, 1914; nr. 33-34: Dag- en kasboeken, 1840-1914, 1915-1958; nr. 44: Begrotingen, 1911-1920; nr. 57: Rekeningen, 1911-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Engelmanshoven. Overdracht 2000, nr. 10: Register van dopen, 1844-1914, huwelijken, 1844-1914, overlijdens, 1844-1914, vormelingen, 1844-1889; nr. 11: Register van dopen, 1915-1932; huwelijken, 1915-1932, overlijdens, 1915-1991; nr. 12: Vormelingenregister, 1915-1992.

→ Onderzoekstip!

- **Dopen, trouwen en begraven in Engelmanshoven, 1914-1918**

 • J. KUYPERS, *Bouwstoffen voor kerkelijke geschiedenis [Engelmanshoven]*, in KV, p. 214.

 • Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Gelinden en Engelmanshoven

Gelinden

- • SAST, Gemeentearchief van Gelinden, nr. 520.1: Bevolkingsregisters, 1901-1970; nr. 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1907-1971.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Gelinden, nr. 18: Register van briefwisseling, 1912-1921; nr. 28: Politiereglementen, 1876-1959; nr. 40: Berichten van verblijfsverandering, 1886-1929; nr. 43: Documenten betreffende het overlijden en de overbrenging van het lichaam van soldaat Jan Sterckendries, 1919-1924; nr. 44: Stukken betreffende de overbrenging van het lichaam van soldaat Simon Vreven, 1923; nr. 47: Begrotingen, 1886-1923; nr. 49: Rekeningen, 1884-1916; nr. 105-110: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1914-1919; nr. 119-120: Stukken betreffende gemeentelijke en provinciale belastingen, 1897-1925; nr. 133: Lijsten van belastingplichtigen, rechtstreekse belastingen en patentbelastingen, 1894-1919; nr. 138: Alfabetische lijsten en inschrijvingsregisters voor de militie, 1903-1920; nr. 140: Register van militairen met onbepaald verlof, 1881-1925; nr. 142: Register van logementen en leveringen aan legers, 1855-1923; nr. 163-168, 172-173: Stukken betreffende de gemeenteschool, 1845-1925; nr. 174: Bekendmaking van het uitbreken van de oorlog aan het gemeentebestuur en aan de bevolking, 1914; nr. 175: Stukken betreffende opeisingen en bevoorrading, 1914-1918; nr. 176: Aangiften van geoogste granen, 1915; nr. 177: Verordeningen aan het gemeentebestuur, 1914-1918; nr. 178: Stukken betreffende controles op de mannelijke bevolking, 1916-1918; nr. 179: Stukken betreffende weggevoerden, 1916-1918; nr. 180: Stukken betreffende Belgische vluchtelingen in Gelinden, 1915-1918; nr. 181: Stukken betreffende hulpverlening aan de bevolking in de Eerste Wereldoorlog; nr. 182: Stukken betreffende de afhandeling van schade in de Eerste Wereldoorlog, 1918-1924; nr. 183: Stukken betreffende de oprichting van een gedenkteken voor de oudstrijders, 1921; nr. 185: Stukken betreffende veeziekten, 1889-1920; nr. 187: Stukken betreffende landbouwtellingen, 1900-1925; nr. 204: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1901-1923; nr. 207: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1896-1918; nr. 229: Stukken betreffende inenting tegen koepokken, 1891-1928; nr. 231: Stukken betreffende onderscheidingen en eretekens, 1907-1919; nr. 237: Register voor de aflevering van werkboekjes, 1883-1925.
 - Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van Gelinden, nr. 48: Begrotingen, 1808-1929; nr. 49: Rekeningen, 1808-1927.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Gelinden. Overdracht 2000, nr. 28: Dag- en kasboek, 1906-1921.
 - Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Gelinden. Overdracht 2000, nr. 2: Huwelijksregister, 1840-1925; nr. 4: Overlijdensregister, 1856-1925.
 - Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Gelinden. Overdracht 2009, nr. 1: Diverse bescheiden betreffende broederschappen, 19de – 20ste eeuw.
- • B. MARIS, *Gelinden*, in KV, p. 215.
 - • Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Gelinden en Engelmanshoven
 - • Monument voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen, Gelinden-Dorp.

Gorseem

- • SAST, Gemeentearchief van Gorseem, nr. 172.2: Verslagregisters van de gemeenteraad, 1886-1940; nr. 205.1: Register van briefwisseling, 1904-1918; nr. 520.1: Bevolkingsregisters, 1891-1960; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1890-1970; nr. 541.211: Militieregisters, 1893-1914; nr. 541.212: Alfabetische lijsten van ingeschrevenen voor de militie, 1893-1910; nr. 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1913-1946; nr. 541.6: Stukken betreffende militievergoedingen, 1914-1969; nr. 542: Stukken betreffende opeisingen door militairen, 1914-1918; nr. 547.51: Stukken betreffende militaire pensioenen, 1923-1963.

→ Onderzoekstip!

– De bevolking van Gorseem, 1911-1920

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Gorseem, nr. 22: Register van militairen met onbepaald verlof, 1895-1924; nr. 25: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1909-1925.
- • M. DIEDEREN, *Gorseem*, in KV, p. 243-244.
 - • Monument voor de gesneuvelden van Nieuwerkerken en Gorseem, bij de kerk van Nieuwerkerken, Kerkstraat.

Groot-Gelmen

- SAST, Gemeentearchief van Groot-Gelmen, nr. 172.2: Verslagregisters van de gemeenteraad, 1911-1927; nr. 475.1: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1896-1970; nr. 504.72: Register van bekendmakingen, 1907-1969; nr. 520.1: Bevolkingsregisters, 1881-1970; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1897-1970; nr. 541.2: Stukken betreffende de militie, 1861-1970; nr. 541.44: Stukken betreffende militairen met onbepaald verlof, 1906-1961; nr. 547: Diverse stukken betreffende de oorlog, 1914-1918; nr. 547.42: Stukken betreffende graven en monumenten voor oorlogsslachtoffers, 1932; nr. 547.51: Stukken betreffende oorlogspensioenen; nr. 865.1-2: Stukken betreffende de herstelling van oorlogsschade aan wegen, 1920-1928.

→ Onderzoekstip!

– De bevolking van Groot-Gelmen, 1911-1920

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Groot-Gelmen, nr. 15: Begrotingen, 1901-1930; nr. 19: Rekeningen, 1901-1930; nr. 20: Register van militairen met verlof, 1879-1925; nr. 22-23: Stukken betreffende de burgerwacht, 1903-1915; nr. 25: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1897-1925; nr. 28: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1895-1924; nr. 33: Begrotingen van de kerkfabriek, 1916-1928; nr. 36: Rekeningen van de kerkfabriek, 1907-1929.

→ Onderzoekstip!

– De gemeentefinanciën van Groot-Gelmen, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Groot-Gelmen. Overdracht 1998, nr. 5: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1879-1922; nr. 10-11: Dag- en kasboeken, 1848-1918, 1917-1961; nr. 80: Ledenregister van diverse broederschappen en van de opbrengsten van collectes voor goede werken, 1846-1976.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Groot-Gelmen. Overdracht 2004, nr. 40: Begrotingen, 1913-1916, 1918; nr. 45: Rekeningen, 1912-1914.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Groot-Gelmen. Overdracht 2004, nr. 1: Parochiekroniek, 1858-1961.

- *Bouwstoffen betrekkelijk de geschiedenis der Kerk van België gedurende den Grooten Oorlog. Vragenlijst en stofinlevering [Groot-Gelmen]*, in KV, p. 248-249.

- Monument voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen, kerkhof, Bergstraat.

Halmaal

- SAST, Gemeentearchief van Halmaal, nr. 172.2: Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1887-1970; nr. 472.1: Begrotingen, 1880-1971; nr. 475.1: Rekeningen, 1882-1968; nr. 514.11: Register van doodsoorzaken, 1851-1937; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1891-1970.

→ Onderzoekstip!

– De gemeentefinanciën van Halmaal, 1914-1918

- AOST, Archief van het Bureel voor Weldadigheid van Halmaal, nr. 073.521.8: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1914-1916.

- J. CELIS, MOULCKERS, LAMMENS, [*Halmaal*], in KV, p. 287-288.

- Gedenkplaat voor de *helden van Halmaal* uit de Eerste Wereldoorlog.

Kerkom

- SAST, Gemeentearchief van Kerkom, nr. 172.2: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1880-1915; nr. 520.1: Bevolkingsregisters, 1890-1970; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1891-1960.

→ Onderzoekstip!

– De bevolking van Kerkom, 1911-1920

- M. BERGMANS, *Bouwstoffen betreffende de geschiedenis der Kerk van België gedurende den oorlog. Parochie van Kerckom*, in KV, p. 418-419.

97

Ordingen

- SAST, Gemeentearchief van Ordingen, nr. 172.2: 504.5: Verslagregister van de gemeenteraad, 1917-1960; nr. 172.3: 504.6: Verslagregister van de beraadslagingen van het college van burgemeester en schepenen, 1917-1925; nr. 205.1: Briefwisseling, 1909-1970; nr. 472.1: Begrotingen, 1914-1971; nr. 474.1: Dag- en kasboeken, 1890-1936; nr. 475.1: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1896-1970; nr. 484.348: Stukken betreffende belastingen voor verbetering van landbouwwegen en herstelling van buitengewone beschadiging van wegen, 1917-1940; nr. 501.47: Stukken betreffende de plaatselijke geschiedenis, 1888-1966; nr. 504.72: Register van bekendmakingen, 1908-1970; nr. 541.2: Stukken betreffende militielichtingen,

1904-1970; nr. 541.44: Stukken betreffende militairen met onbepaald verlof, 1913-1942; nr. 547.5: Stukken betreffende oorlogsschade, 1914-1918; nr. 861.2: Stukken betreffende werken aan de school, 1914-1940.

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Ordingen, nr. 33-34: Briefwisseling, 1887-1916, 1917-1929; nr. 41: Kiezerslijsten, 1896-1916; nr. 67: Begrotingen, 1885-1922; nr. 73: Rekeningen, 1884-1923; nr. 92: Staten van belastingplichtigen die meer dan 90 frank directe belastingen en 20 frank patentrecht betalen, 1915; nr. 103: Alfabetische lijst van ingeschrevenen voor de militie, 1900-1922; nr. 105: Inschrijvingsregister voor de militie, 1892-1922; nr. 106: Lijst van uitgestelden en uit de dienst ontslagenen, 1872-1922; nr. 109: Register van militairen met onbepaald verlof, 1882-1923; nr. 112: Diverse stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog, 1914-1920; nr. 118: Begrotingen van de lagere school, 1887-1919; nr. 125: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1897-1924; nr. 127: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1896-1918.

→ Onderzoekstip!

- De gemeentefinanciën van Ordingen, 1914-1918

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Ordingen

- Herdenkingsplaat aan de zijgevel van het voormalige gemeentehuis voor een dode uit de koloniale veldtocht 1876-1908, oorlogsinvalide 1914-1915 en doden 1940-1945, Relindisstraat.
- Herdenkingsplaat voor de oudstrijders van beide wereldoorlogen, kerkhof, Lenaertstraat.

Runkelen

- SAST, Gemeentearchief van Runkelen, nr. 172.2: Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1885-1941; nr. 475.1: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1874-1970; nr. 520.1: Bevolkingsregisters, 1846-1970; nr. 521.1-2: Registers van woonstveranderingen, 1891-1970; nr. 541.211: Militieregisters, 1877-1910; nr. 541.212: Alfabetische lijsten van ingeschrevenen voor de militie, 1877-1914; nr. 541.44: Registers van militairen met onbepaald verlof, 1895-1949; nr. 541.6: Stukken betreffende militievergoedingen, 1914-1965; nr. 542: Stukken betreffende opeisingen door militairen, 1911-1962; nr. COO 472.1: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1897-1925; nr. COO 475.1: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1896-1925.

→ Onderzoekstip!

- De bevolking van Runkelen, 1911-1920

- AOST, Archief van het Bureel voor Weldadigheid van Runkelen, nr. 075.1.077:

Verslagregister van de beraadslagingen van het bureel, 1912-1919.

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende een subsidie van het gemeentebestuur van Runkelen aan de Oudstrijdersbond, voor het plaatsen van een monument voor de gesneuvelden, 1934-1935.

→ Onderzoekstip!

– Het oorlogsmonument van Runkelen

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Runkelen, nr. 13: Rekeningen, 1891-1912, 1914, 1924-1930.
- Hasselt, Rijksarchief, Kerkarchief van Runkelen, nr. 3: Ledenregister van de broederschap van de Heilige Familie, 1888-1955; nr. 4: Parochiekroniek, 19de – 20ste eeuw; nr. 5: Dag- en kasboek van de kerkfabriek, 1878-1949; nr. 7: Register van dopen, 1843-1926, vormsels, 1844-1913, overlijdens, 1843-1927, huwelijken, 1843-1926.

- *Verslag over den oorlog 1914-18. Parochie Runckelen*, in KV, p. 787-788.

- Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van beide wereldoorlogen, kerkhof, Runkelen-Dorp.

Sint-Truiden

- SAST, Lijst van de in 1914 weggevoerde burgerwachten.
- SAST, Monographie der gemeente Sint-Truiden 1 augustus 1914 – 11 november 1918 door Beckers en Noblesse, gemeenteonderwijzers.
- AOST, Archief van de Commissie voor de burgerlijke godshuizen, nr. 073.515.14: Stukken betreffende oorlogsschade, 1919-1925; nr. 073.521.1: Begrotingen, 1876-1925; nr. 073.521.8: Rekeningen, 1911-1924; nr. 073.521.8: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1904-1924; nr. 073.564: Ingekomen brieven, 1913-1925; nr. 073.564: Register van verstuurde brieven, 1895-1924; nr. 075.1.077: Verslagregisters van de beraadslagingen van de toezichters, 1910-1920; nr. 078.93: Dossier betreffende de terugvordering van kosten voor de hospitalisatie van militairen, 1914-1920; nr. 11.078: Registers van patiënten en behoeftigen, 1909-1917; nr. 11.078.1: Verzoeken tot opname, 1914-1918; nr. 11.078.4: Staten van vorderingen voor het onderhoud van militairen, 1917-1918; nr. 73: Registers van betalingen aan pleegouders van weeskinderen, vondelingen en achtergelaten kinderen, 1904-1920; nr. 075.1.77: Verslagregisters van de beraadslagingen van de Commissie, 1913-1925; nr. 78: Register van behandelde en geplaatste personen, 1889-1924.
- AOST, Archief van het Bureel voor Weldadigheid, nr. 073.521.1: Begrotingen, 1885-1925; nr. 073.521.8: Rekeningen, 1887-1924; nr. 073.521.8: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1906-1924; nr. 073.564: Ontvangen brieven, 1911-1917, 1919-1925;

nr. 073.564: Registers van briefwisseling, 1895-1924; nr. 532: Staten van begunstigten van geldbedelingen, 1907-1924; nr. 075.1.077: Verslagregisters van de beraadslagingen van het bureel, 1905-1925; nr. 078.1 en 5: Registers van begunstigten, 1892-1927.

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Sint-Truiden aan de Sint-Maartenkerk, 1926.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van de Sint-Pietersparochie in Sint-Truiden, nr. 1: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1888-1971.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Melveren, nr. 9: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1840-1961; nr. 24: Dag- en kasboek, 1905-1962; nr. 29: Rekeningen, 1914-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Melveren, nr. 22-23: Ledenregisters van diverse broederschappen, 19de – 20ste eeuw.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de melkerij Sint-Antonius in Sint-Truiden, nr. 1: Aandeelhoudersregister, 1900-1930; nr. 2: Dagboek van ontvangsten en uitgaven van de coöperatieve *Les Fermiers Réunis*, 1903-1920; nr. 7: Dagboek van ontvangsten en uitgaven van de melkerij, 1912-1916.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het vrederecht te Sint-Truiden, nr. 65-66: Minuten van vonnissen in strafzaken, 1914-1915.

→ Onderzoekstip!

– Straffen in oorlogstijd: vonnissen van de vrederechter van Sint-Truiden in strafzaken, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 252-369: Minuten van notaris Adrien Coemans, 1886-1925.
- Sint-Truiden, Stadsarchief, nr. 5020: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1912-1919; nr. 5415: Besluiten van het college van burgemeester en schepenen, 1910-1927; nr. 5704: Stukken betreffende de wekelijkse uitbetalingen van de werklieden, 1912-1949; nr. 5714.33-39: Begrotingen, 1914-1919; nr. 5719.8-11: Betalingsbevelen, 1914-1918; nr. 5724.4-8: Dagboeken van ontvangsten en uitgaven, 1914-1918; nr. 5729.65-69: Rekeningen, 1914-1918; nr. 5730: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1895-1945; nr. 5741-5742: Stukken betreffende de belasting op slachtingen en op vleeskeuringen, 1904-1942, en betreffende standrechten op de markt, 1902-1945; nr. 5743: Stukken betreffende circussen, 1911-1930; nr. 5849: Bevolkingsregisters, 1910-1920; nr. 5866.2-3: Registers van aankomst, 1911-1926; nr. 5867.3: Register van vertrek, 1915-1926; nr. 5885: Jaarlijkse bevolkingsstatistieken, 1899-1972; nr. 5900.11: Militieregister, 1911-1923; nr. 5902: Stukken betreffende de burgerwacht, 1898-1939; nr. 5903.1: Dossier betreffende kazerne Schuttershof, 1911-1920; nr. 5907: Diverse stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog; nr. 5942: Register van briefwisseling van de politiecommissaris, 1913-1922;

nr. 6032: Stukken betreffende verenigingen van oudstrijders, 1919-1939; nr. 6051: Stukken betreffende de prijzen voor landbouwproducten, 1910-1939.

- 1954 – Huldiging oud-strijders W.O.I., in *De Bink*, 2006, 3.
- M. GERSTMANS, *De oorlogsdagen in augustus 1914 te Sint-Truiden. De belevenissen van een brancardier. Sint-Truiden*, (1965), 126 p.
- H. GIELEN, A. BIETS, A. BELET, *Parochie Bevingen (St. Truiden). Vragenlijst. Bouwstoffen betreffend de geschiedenis van België*, in KV, p. 835-836.
- *Klooster der Zusters Arme Claren Coletienen St. Truiden*, in KV, p. 834-835.
- R. LENAERTS, *Bekende Truienaars – De oorlogsburgemeesters van W.O.I (1914-1918)*, in *De Bink*, 2009, 2.
- *'t Nieuws van Sint-Truiden. Oorlogsblad voor soldaten van St. Truiden en omstreken, 1916-1918*.
- R. NIJSSEN, *Soldatenpastoraal aan de IJzer: 't Nieuws van Sint-Truiden. Een katholiek frontblaadje voor de Sint-Truidenaren*, in *Limburg*, 1991, 70, p. 79-99.
- M. RUTTEN, *De Eerste Wereldoorlog 1914-1918: Gebeurtenissen in en rond Sint-Truiden*, Sint-Truiden, 1998, 166 p.
- M. RUTTEN, E. THIERIE, *De Eerste Wereldoorlog 1914-1918: gebeurtenissen in en rond Sint-Truiden*, Sint-Truiden, 1998, 116 p.
- *Schuurhoven. Bouwstoffen betreffend de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten oorlog*, in KV, p. 836-846.
- J. SEGERS, L. VAN OOST, *Toestand der parochie St. Pieter te St-Truiden gedurende de jaren 1914-1918*, in KV, p. 832-834.
- *Sint-Truiden bedankt Remersdaal*, in *De Bink*, 2002, 3.
- [*Sint-Truiden Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartparochie*], in KV, p. 827-832.
- J. SMEESTERS, *September 1914. Een vader zoekt zijn zoon. Het oorlogsdagboek van Guillaume Boonen*, in *Historische bijdragen over Sint-Truiden en omgeving, opgedragen aan Kamiel Stevaux*, Sint-Truiden, 2006, p. 323-340.
- A. SWENNEN, *De inval der Duitschers te Sint-Truiden: bloedige ontmoeting bij Sint-Truiden tusschen Belgische Gidsen en Duitse Huzaren*, Sint-Truiden, 1920, 46 p.
- *De Tram: katholiek werkmansblad van Sint-Truiden*, 1893-1967.
- *Uit De Stem van Haspengouw (W.O.I.)*, in *De Bink*, 2008, 11.
- F. VANDENBROUCKE, *De noodlottige confrontatie tussen de burgerwacht van Sint-Truiden en de Leib-huzaren*, in *Shrapnel*, 2009, p. 3-16.
- J. VERHEYDEN, *1914-1918: Vluchtelingen in Sint-Truiden*, in *De Bink*, 2006, 1.
- J. VERHEYDEN, *Een Limburgse 'jas' (Aan het IJzerfront, 1917)*, in *De Bink*, 2005, 4.
- J. VERHEYDEN, *Het monument voor de gesneuvelden in de Tiensestraat*, in *De Bink*, 2005, 1.
- J. VERHEYDEN, *Sint-Truidens voetbalspel in 1917*, in *De Bink*, 2006, 2.
- J. VERHEYDEN, *Uit de oorlogsblaadjes voor de Truienaren aan het front (1914-1918)*,

in *De Bink*, 2007, 1.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond*

- Grafmonumenten voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog uit Sint-Truiden, op het kerkhof van Schurhoven, Poelstraat.
- Twee gedenkplaten, één voor de gesneuvelden en één voor de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog van Melveren, tegen de buitengevel links en rechts van de kerkdeur.
- Herinneringsplaat aan de Sint-Truidense burgerwachters die in augustus 1914 in Remersdaal voorbijtrokken op weg naar Duitsland, aan de gevel van het gemeentehuis van Remersdaal.
- Koperen gedenkplaat voor de in Wespelaar gesneuvelde Belgische soldaten, waaronder Joseph Boonen uit Sint-Truiden, in de kerk van Wespelaar.
- Monument voor de gesneuvelden van beide wereldoorlogen, Sint-Maartenplein.
- Gedenkplaat voor de oudstrijders van de Sint-Maartenparochie, in de kerk.
- Gedenkplaat voor de slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog uit Bevingen, in de kerkhofmuur te Bevingen.

Velm

- SAST, Gemeentearchief van Velm, nr. 172.2: Verslagregisters van de beraadslagen van de gemeenteraad, 1905-1964; nr. 205.1: Registers van briefwisseling, 1913-1973; nr. 520.1: Bevolkingsregisters, 1901-1970; nr. 541.44: Register van militairen met onbepaald verlof, 1919-1939; nr. 547.52: Stukken betreffende oorlogspensioenen, 1935-1948; nr. 550: Onderrichtingen voor het onderwijs, 1915-1975.

→ Onderzoekstip!

– De bevolking van Velm, 1911-1920

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden van Velm, 1922.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Velm, nr. 13-16: Briefwisseling, 1910-1924; nr. 24: Begrotingen, 1914-1930; nr. 27: Rekeningen, 1911-1930; nr. 29: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1901-1915; nr. 30: Register van veroordelingen, 1885-1919; nr. 31: Inschrijvingenregister van de militie, 1860-1919; nr. 33: Lijsten van uitgestelden en ontslagenen uit de militie, 1872-1914; nr. 34: Lijsten van belastingplichtigen, 1908-1915.

- F. DECAT, *Clément Peten sr. (1866-1929). Herenboer en boegbeeld van liberaal Limburg*, in *Limburg – Het Oude Land van Loon*, 2001, 80, p. 289-378.

- F. DECAT, *De odyssee van soldaat Gerard Leemans. Een verhaal in de marge van de Eerste Wereldoorlog*, in *Limburg – Het Oude Land van Loon*, 2002, 81, p. 335-341.
- L. VANBOUCKE, *Velm. Dekenij St. Truiden*, in KV, p. 926-927.

- Monument voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen, Gemeenteplein.

Wilderen

- SAST, Gemeentearchief van Wilderen, nr. 172.2: Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1840-1970; nr. 205.1: Briefwisseling en registers van briefwisseling, 1840-1970; nr. 472.1: Begrotingen, 1885-1971; nr. 475.1: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1896-1970; nr. 520.1: Bevolkingsregisters, 1891-1970; nr. 521.1-2: Registers van woonstverandering, 1891-1970; nr. 533.3: Stukken betreffende de gemeenteraadsverkiezingen, 1911-1964; nr. 541.44: Stukken betreffende militairen met onbepaald verlof, 1897-1920; nr. 541.47: Stukken betreffende de mobilisatie, 1914; nr. 541.6: Stukken betreffende de militievergoeding, 1919-1963; nr. 542.31: Stukken betreffende opeisingen door militairen, 1914-1950; nr. 587.7: Strafregister, 1897-1935; nr. 861.2: Stukken betreffende de vergroting van de gemeenteschool, 1919.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Wilderen, nr. 9: Begrotingen, 1884-1928; nr. 12: Rekeningen, 1884-1931; nr. 20: Militielijsten, 1914-1923; nr. 23: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1917-1929; nr. 26: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1915-1929.

→ Onderzoekstip!

- [De gemeentefinanciën van Wilderen, 1914-1918](#)

103

- J. CORTHALS, *Wilderen*, in KV, p. 989-990.

- Monument voor de slachtoffers van de beide Wereldoorlogen, kruispunt, Zoutleeuwsesteenweg – Galgestraat.
- Herdenkingsplaat voor de slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog, kerkmuur, Wilderenlaan.

Zepperen

- SAST, Gemeentearchief van Zepperen, nr. 172: Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1895-1977; nr. 205.1: Registers van briefwisseling, 1895-1977; nr. 472.1-55: Onderwijsbegrotingen, 1894-1919; nr. 475.1: Rekeningen,

1904-1913, 1916-1974; nr. 520.1: Bevolkingsregisters, 1846-1970; nr. 521.01: Berichten van overlijdens buiten de gemeente, voor inschrijving in het gemeentelijk register van de burgerlijke stand, 1915-1976; nr. 521.2: Registers van woonstverandering, 1891-1962; nr. 547.42: Stukken betreffende het monument voor de oorlogsslachtoffers, 1948; nr. 572.102: Register van vergunningen voor begravingen, 1916-1968; nr. 632.11: Registers van koepokineningen, 1898-1934; nr. COO 475.1: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1916-1918.

- AOST, Archief van het Bureel voor Weldadigheid van Zepperen, nr. 075.1.077: Verslagregister van de beraadslagingen van het bureel, 1895-1976.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Zepperen, nr. 35: Stukken betreffende opeisingen, 1914-1918; nr. 61: Stukken betreffende de maatschappij voor vee-verzekering, 1904-1915; nr. 62: Toelatingen voor het oprichten van nijverheidsinstellingen, 1870-1924.

→ Onderzoekstip!

– De inbeslagname van de veestapel van Zepperen op 6 augustus 1914

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Zepperen. Overdracht 1999, nr. 5: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1872-1945; nr. 48: Begrotingen, 1911-1920; nr. 60: Rekeningen en bijlagen, 1911-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Zepperen. Overdracht 1999, nr. 11: Register van dopen, 1887-1928, huwelijken, 1887-1928, overlijdens, 1887-1928; nr. 12: Vormelingenregister, 1886-1928; nr. 14: Register van eerste-communicanten, 1907-1965; nr. 41: Ledenregister van de broederschap van de heilige Genoveva, 1912-1938.

→ Onderzoekstip!

– Dopen, trouwen en begraven in Zepperen, 1914-1918

- J. CELIS, W. DRIESEN, G. FABRY, *Zepperen in twee grote oorlogen*, Zepperen, 1994, 334 p.
- W. DRIESEN, *Zepperen 1850-1950*, Zepperen, 1976, 76 p. p. 24-28: De oorlogsgebeurtenissen 1914-1918 in onze gemeente.
- *Lansier Henri Nobels en andere dienstplichtigen*, in *Leven in Oud Zepperen. Va Kjoozestein tot kurrezoug*, Zepperen, 1999, p. 160-166.
- *Zepperen*, in KV, p. 999-1003.

- Monument voor de gesneuvelde van de Eerste Wereldoorlog, op het kerkhof bij de kerk.

Tribunal des Dommages de Guerre.
Congres.

Congres, le 4 Decembre 1919.

N° 999

Monsieur Schoubben

Me conformant aux stipulations de l'article 51
de l'arrêté-loi du 23 octobre 1918, j'ai l'honneur de
vous adresser copie du jugement rendu, le 19 novembre
1919, par le Tribunal des Dommages de Guerre
de Congres; n° 144
Vous avez un délai d'un mois pour interjeter appel
du jugement.
Je vous prie de m'accuser réception de la copie du
dit jugement.

Le Greffier du Tribunal,
J. Pollen

Tongeren

105

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Berg

- Tongeren. Stadsarchief, Archief van de gemeente Berg, nr. 06.02.02.05: Bevolkingsregister, 1915-1922; nr. 13.02: Stukken betreffende eretekens, 1919-1958.
- K. MERTENS (red.), *Tongeren en omgeving in 1914-1918, door de ogen van tijdsgetuigen. De oorlogsdagboeken van Jan en Nicolas Vrancken*, Balen, 2009, 180 p.
- J. SMEETS, *Berg bij Tongeren*, in KV, p. 89-90.

Diets-Heur

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Diets-Heur, nr. 01.01.01: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1852-1920; nr. 01.03.02: Register van verzonden brieven, 1898-1918; nr. 06.02.02.03: Bevolkingsregister, 1911-1920; nr. 07.02: Kiezerslijsten, 1906-1915; nr. 08.04: Stukken betreffende leveringen aan Belgische en Duitse troepen, 1914-1918; nr. 08.01: Inschrijvingsregister voor de militie, 1888-1917, 1922; nr. 08.01: Alfabetische lijsten van ingeschrevenen voor de militie, 1888-1920, Lijsten van uitgestelden en uit de dienst ontslagenen, 1888-1914, 1920; nr. 08.02: Register van militairen met onbepaald verlof, 1877-1937; nr. 16: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1905-1907, 1917-1930, Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1904-1906, 1915-1917, 1919-1920.
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende een financiële bijdrage uit de gemeentekas voor het monument voor de verdedigers van het fort van Loncin, 1921.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Diets-Heur

- Monument voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen.

Henis

106

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Henis, nr. 01.01.08: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Henis, 1884-1916, nr. 01.01.01: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1917-1928; nr. 04.01.01.30-36: Rekeningen, 1914-1920; nr. 04.01.03.02: Begrotingen, 1905-1920; nr. 06.02.02.05: Bevolkingsregister, 1911-1920; nr. 06.02.05.01: Inschrijvingsregister van nieuwe inwoners, 1893-1926; nr. 06.02.06.01: Register van vertrekken, 1897-1930.

→ Onderzoekstip!

- [De bevolking van Henis, 1911-1920](#)

- J. THEUNISSEN, L. KETELSLEGERS, F. DELVIGNE, *Oorlogs Kroniek [Henis]*, in KV, p. 316-323.

Koninksem

- Tongeren, Stadsarchief, Oud gemeentearchief van Koninksem, nr. 100: Besluiten van de gemeenteraad over het aangaan van leningen, 1916; nr. 104: Stukken betreffende de militievergoeding, 1897-1920; nr. 146: Briefwisseling betreffende de organisatie van de gemeentelijke bibliotheek, 1884-1922; nr. 157: Dossier betreffende hulp aan Franse vluchtelingen, 1918; nr. 162: Stukken betreffende veeziekten, 1897-1925; nr. 167: Lijsten van geslachte dieren, 1899-1929; nr. 169: Ontvangstbewijzen voor leveringen van graan aan het provinciaal oogstbureau, 1918; nr. 171: Briefwisseling betreffende het herstel van oorlogsschade, 1920-1921.

→ Onderzoekstip!

– Franse vluchtelingen in Koninksem, 1918

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Koninksem, nr. 04.01.01.01: Kasboek, 1908-1934; nr. 04.01.02.01: Register van inkomsten van gemeentegoederen, 1865-1928; nr. 06.02.02.06: Bevolkingsregister, 1911-1930; nr. 09.01: Politie-reglement op draaiorgels en mechanische muziekinstrumenten, 1915.

- G. NOBEN, *Koninxheim. Bouwstoffen voor de geschiedenis van den oorlog 1914-1918*, in KV, p. 442-444.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Koninksem

- Monument voor de slachtoffes van beide wereldoorlogen, bij de kerk.

Lauw

107

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Lauw, nr. 00.01: Jaarverslagen, 1901-1957; nr. 01.01.03-05: Verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1897-1917, 1905-1916, 1917-1936; nr. 01.03.01: Ingekozen brieven, 1902-1916; nr. 04.01.01.01-02: Rekeningen, 1910-1920; nr. 04.01.03.12-13: Begrotingen, 1912-1920; nr. 06.02.02.07-08: Bevolkingsregisters, 1911-1920; nr. 06.02.06.01: Register van aankomsten, 1901-1958; nr. 06.02.06.02: Register van vertrekken, 1901-1939; nr. 08.01.02-03: Militielijsten, 1914-1919; nr. 16.18: Begrotingen van het Bureau voor Weldadigheid, 1915-1920; nr. 16.32: Rekeningen van het Bureau voor Weldadigheid, 1913-1920.

→ Onderzoekstips!

- Gemeentefinanciën in oorlogstijd: Lauw, 1914-1918
- De bevolking van Lauw, 1911-1920

- H. JAEKEN, *Bouwstoffen betreffende de geschiedenis der Kerk van België gedurende den grooten oorlog 1914-1918 [Lauw]*, in KV, p. 504-508.
- P. SEVERIJNS, *Het oorlogsmonument 'Zuil met Leeuw' in Lauw gerestaureerd*, in *Tongerse Annalen*, 1998, 12, afl. 2.

• Vaandel van de Koninklijke Nationale Strijdersbond Lauw

• Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, bij de kerk.

Mal

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Mal, nr. 01.01.02: Verslagregister van de beraadslagen van de gemeenteraad van Mal, 1890-1922; nr. 01.01.03: Verslagregister van de beraadslagen van gemeenteraad, 1907-1920; nr. 01.03.04: Briefwisseling, 1915-1920; nr. 04.01.01.28-29: Rekeningen, 1916, 1918; nr. 04.01.03.05-06: Begrotingen, 1918-1919; nr. 06.02.02.04: Bevolkingsregister, 1911-1920; nr. 08.01.06-07: Militielijsten, 1910-1915, 1919-1922; nr. 08.04.01-02: Stukken betreffende de Provinciale Noodcommissie, 1916; nr. 09.02.03: Bulletins van veroordelingen, 1911-1919; nr. 16.10: Begrotingen van het Bureau voor Weldadigheid, 1918-1938.

→ Onderzoekstip!

– De bevolking van Mal, 1911-1920

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden, 1919.

• P. HOCHSTENBACH, *Parochie Mall. Decanaat Tongeren. Eenige plaatselijke aanmerkingen over den oorlog 1914*, in KV, p. 562-572.

• Monument van de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, kerkhof.

Neerrepn

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Neerrepn, nr. 01.01.02: Verslagregister van de beraadslagen van de gemeenteraad van Neerrepn, 1894-1921; nr. 04.01.02.02-03: Dagboeken van inkomsten en uitgaven, 1914-1935; nr. 06.02.02.04: Bevolkingsregister, 1910-1930; nr. 08.01.07-08: Militielijsten, 1903-1928; nr. 08.04: Dossier betreffende de mobilisatie in 1914 en in 1939.

→ **Onderzoekstip!**

- De gemeentefinanciën van Neerrepn, 1914-1920. 'De geldelijke toestand laat te verlangen'

- CH. BOELEN, BUDENERS, G. ROCHUS, [*Sint-Ludgerusparochie Neerrepn*], in KV, p. 663-665.

Nerem

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Nerem, nr. 00.01: Afkondigingen, 1901-1923; nr. 04.01.01.23-31, 04.01.01.66: Rekeningen, 1911-1920; nr. 04.01.02.12: Dagboek van inkomsten en uitgaven, 1917-1928; nr. 06.02.02.05: Bevolkingsregister, 1910-1920; 09.04.02: Register van inentingen, 1910-1932.

→ **Onderzoekstip!**

- De bevolking van Nerem, 1911-1920

- J. LEURS, *Parochie Nederheim. Toestand der parochie gedurende den Grooten Oorlog 1914-1918*, in KV, p. 666-675.

- Monument voor de gesneuvelde in de Eerste Wereldoorlog, bij het kerkhof.

Overrepn

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Overrepn, nr. 01.01.05: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1911-1930; nr. 01.03.06: Ingekomen brieven, 1911-1929; 04.01.01.01-02: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1917-1918; nr. 04.01.01.25-27: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1914-1916; nr. 04.01.01.H11: Rekeningen, 1917-1929; n. 04.01.01.H12: Dagboek van inkomsten en uitgaven, 1893-1916; nr. 04.01.03.H10: Begrotingen, 1890-1930; nr. 06.02.02.03: Bevolkingsregister, 1911-1920; nr. 08.01.01.66: Militielijsten 1910-1922; nr. 08.02.H21: Register van militairen met verlof, 1875-1924; nr. 08.04.05: Stukken betreffende de mobilisatie, 1911-1924, en betreffende het monument voor de gesneuvelden, 1949-1950; nr. 14.01.01: Register van inentingen, 1897-1928; nr. 14.02.02: Staat van auto's in de gemeente, 1919; nr. 16.17-19: Bewijsstukken bij de rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1915-1917.

→ **Onderzoekstip!**

- De bevolking van Overrepn, 1911-1920

- M. KUNNEN, *Over-Repen*, in KV, p. 734-739.
- Gedenkplaten voor de gesneuvelde en voor de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, in het kerkportaal.

Piringen

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Piringen, nr. 06.02.02.03: Bevolkingsregister, 1911-1920; nr. 08.04.04: Stukken betreffende oorlogsschade, 1914-1918; nr. 16.11: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1910-1918.

→ Onderzoekstip!

- [De bevolking van Piringen, 1911-1920](#)

- *Parochie Piringen, dekenaat Tongeren*, in KV, p. 752-754.

- Monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van beide wereldoorlogen.

Riksingen

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Riksingen, nr. 01.01.02: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1908-1929; nr. 06.02.02.06: Bevolkingsregister, 1911-1930; nr. 06.02.05.01-02: Register van in- en uitschrijving van bewoners, 1894-1930.

→ Onderzoekstip!

- [De bevolking van Riksingen, 1911-1920](#)

Rutten

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Rutten, nr. 01.01.04: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1913-1925; nr. 01.03.01: Briefwisseling, 1909-1929; nr. 04.01.02.08: Dagboek van inkomsten en uitgaven, 1910-1934; nr. 04.01.02.10: Register van inkomsten uit gemeentegoederen, 1869-1919; nr. 06.02.02.03-04: Bevolkingsregister, 1911-1920; nr. 06.02.05.21-22: Registers van in- en uitschrijvingen van bewoners, 1911-1928; nr. 08.01.08-09: Militielijsten 1910-1919; nr. 08.04.01: Dossier betreffende de mobilisatie en opeisingen, 1914; nr. 08.04.02: Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden, 1922; nr. 16.15: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en

de COO, 1907-1935; nr. 16.26-27: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1905-1937.

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende een bijdrage van het gemeentebestuur in de financiering van het monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van Rutten, 1927.

→ **Onderzoekstip!**

- De bevolking van Rutten, 1911-1920

- A. HOLLANDERS, *Tijdens den Oorlog. Parochie Rutten*, in KV, p. 789-797.

- Monument voor de oudstrijders van beide wereldoorlogen, bij de kerk.

's-Herenelderen

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van 's-Herenelderen, nr. 01.01.01: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1904-1936; nr. 01.01.12: Processen-verbaal van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1898-1925; nr. 06.02.02.04: Bevolkingsregister, 1901-1920.

→ **Onderzoekstip!**

- De bevolking van 's-Herenelderen, 1911-1920

- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende een bijdrage vanwege de kerkfabriek in de financiering van het monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van 's-Herenelderen, 1920.

- J.W. JANSSEN, *Oorlogsaantekeningen –'s Heeren-Elderen* in KV, p. 811-813.

- Monument voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen, op het kerkhof, Sint-Stefanusstraat.

Sluizen

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Sluizen, nr. 01.01.04-06: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1910-1927; nr. 01.03.02: Briefwisseling, 1911-1921; nr. 01.03.18: Ingekomen brieven, 1917-1932; nr. 04.01.01.59: Rekeningen, 1912-1918; nr. 04.01.01.89-94: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1914-1918; nr. 04.01.02.14: Dagboek van inkomsten en uitgaven, 1916-1937; nr. 04.01.03.51: Begrotingen, 1910-1919; nr. 04.02.04: Aanslagrol voor het onderhoud en de verbetering der buurtwegen, 1909-1925; nr. 06.02.02.05: Bevolkingsregisters, 1911-1920;

nr. 06.02.05.01-02: Registers van in- en uitschrijving van bewoners, 1859-1940; nr. 08.01.17-22: Militielijsten, 1914-1919; nr. 08.02.01: Register van militairen met verlof, 1911-1921; nr. 08.04.02: Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden, 1921; nr. 16.16: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1911-1920; nr. 16.56: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1911-1920.

→ Onderzoekstips!

- De bevolking van Sluizen, 1911-1920
- De gemeentelijke rekeningen van Sluizen, 1914-1918
- Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende de herbegraving en de grafkelder van de gesneuvelden en het monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van Sluizen, 1921.

- F.A. VAN DER HALLEN, *Sluizen a.l.*, in KV, p. 841-846.

- Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, kerkhof.

Tongeren

- Tongeren, Stadsarchief, Archief van de Commissie voor de Burgerlijke Godshuizen, nr. 41-46: Ingekomen brieven, 1914-1919; nr. 67-68: Verslagregisters van de beraadslagingen van de Commissie, 1910-1923; nr. 81-84: Dubbels van verstuurde brieven, 1912-1923; nr. 144: Stukken betreffen begevingen van de beurs Vaes-Valck, 1911-1920; nr. 220-223: Akten van verpachtingen van landerijen van de Commissie, 1915-1919; nr. 276: Stukken betreffende de verpachting van het jachtrecht, 1914-1923; nr. 280: Register van inkomsten uit de verpachting van het jachtrecht, 1905-1929; nr. 407-409: Dagboeken van ontvangsten in geld, 1912-1922; nr. 424-426: Kasboeken van ontvangsten en uitgaven, 1910-1923; nr. 443-444: Dagboeken van uitgaven in geld, 1906-1924; nr. 733: Begrotingen, 1911-1924; nr. 512-514: Jaarrekeningen, 1914-1919; nr. 609-614, 734-737: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1914-1920; nr. 658-659: Stukken betreffende de opname van behoeftige zieken in diverse hospitalen, 1913-1925; nr. 749: Stukken betreffende de verpleging van Belgische soldaten en vluchtelingen, 1914-1918; nr. 661: Stukken betreffende de verpleging van Engelse krijgsgevangenen, 1914-1918; nr. 662: Stukken betreffende de verpleging van Russische krijgsgevangenen, 1914-1918; nr. 750-754: Stukken betreffende de verpleging van Duitse soldaten, 1914-1918; nr. 755: Stukken betreffende Duitse verplegers, 1916-1917; nr. 689: Register van uitbestede weeskinderen, 1890-1914.
- Tongeren, Stadsarchief, Archief van het Bureel voor Weldadigheid van Tongeren,

- nr. 17: Instructies en wetteksten toegezonden door de hogere overheid, 1911-1920; nr. 28-29: Verslagregisters van de beraadslagingen van het Bureel, 1900-1922; nr. 49: Stukken betreffende openbare verkopen van landerijen van het Bureel, 1917-1919; nr. 50: Staat van verkochte goederen en van tijdens de oorlog ontvangen kapitalen, 1914-1918; nr. 84-89: Akten van verpachting van landerijen door het Bureel, 1914-1919; nr. 131-132: Dagboeken van de uitgaven van het Bureel, 1907-1925; nr. 219-224: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1909-1919; nr. 283-288, 348-353: Stukken van het Hulp- en voedingscomiteit, 1914-1919; nr. 328: Lijsten van behoeftigen, 1915-1918; nr. 275: Maandelijks staten van geldverdelingen, 1890-1920; nr. 339: Stukken betreffende het verstrekken van kledij aan behoeftige communicanten, 1901-1926.
- Tongeren, Stadsarchief, Archieven van de kerkfabrieken van Tongeren, nr. 118: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad van de Onze-Lieve-Vrouwerk, 1868-1927; nr. 396: Ledenregister van de broederschap van Onze-Lieve-Vrouw in de Onze-Lieve-Vrouwerk, 1834-1927.
 - Hasselt, Archief van het provinciebestuur, Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelde oudleerlingen en leraars van het Koninklijk Atheneum, 1922; Dossier betreffende twee bronzen gedenkplaten voor de gevallen burgers van Tongeren, te plaatsen in het stadhuis, 1922; Dossier betreffende de bouw van een grafkelder voor de gesneuvelden van Tongeren, 1924; Dossier betreffende het monument voor de gesneuvelden en de burgerlijke oorlogsslachtoffers van Tongeren, 1923-1924; Dossier betreffende de oprichting van een monument voor de oorlogsslachtoffers, te plaatsen langs het stadhuis, 1926.
 - Hasselt, Rijksarchief, Archief van de strafinrichting te Tongeren, nr. 60: Register voor de overschrijving van omzendbrieven, 1907-1924; nr. 74-75: Registers van dienstbevelen, 1909-1921; nr. 80: Dienstorders, 1912-1966; nr. 82: Minuten van de driejaarlijkse verslagen, 1893-1936; nr. 86-87: Minuten van de maandverslagen, 1915-1923; nr. 92: Dagboek van de directeur, 1911-1937; nr. 104: Minuut van het verslag betreffende de toestand van de gevangenis gedurende de periode 1914-1918, 1919; nr. 108: Statistieken en bijhorende stukken, 1914-1929; nr. 189: Dossiers betreffende de aanbesteding van de levering van goederen en diensten, 1914-1918; nr. 203: Stukken betreffende de activiteiten van het Provinciaal Comiteit voor Hulp en Voeding van Limburg, 1915-1920; nr. 219: Register voor de inschrijving van de toelatingen tot het brengen van een bezoek aan de gevangenis, 1879-1930; nr. 252: Dossier betreffende gevangenisarbeid: plakken van zakken, 1910-1919; nr. 262: Dossier betreffende gevangenisarbeid; productie van vissersgerief, 1913-1923; nr. 269: Lijsten van gedetineerden die in vrijheid dienen gesteld wegens het verstrijken van de straftijd, 1913-1924; nr. 270: Verslagen van de directeur betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling van gedetineerden, 1905-1926; nr. 277: Dossier betreffende personen die tijdens de Duitse bezetting

in de gevangenis verbleven, 1920-1922; nr. 278: Stukken betreffende het afleveren van voorlopige identiteitsbewijzen, 1916-1918; nr. 300-302: Dagboeken van in- en uitgeschreven gedetineerden, 1913-1920; nr. 375-402: Opsluitingsdossiers, 1914-1920; nr. 568: Rol betreffende personen opgesloten krachtens een bevel tot bewaring, 1909-1922; nr. 577-580: Rol van opgeslotenene krachtens bevel van de Duitse overheid, met klapper, 1914-1918; nr. 584: Algemene rol van opgeslotenene in het strafhuis, 1914-1923; nr. 595: Rol van opgeslotenene in het huis van bewaring, 1918-1932; nr. 603: Rol van het Justitiehuis, 1906-1945.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Tongeren. Correctionele Rechtbank, nr. 153-173: Minuten van vonnissen, 1914-1920; nr. 700-715: Repertoria van de akten van de rechter, 1913-1924.

→ Onderzoekstip!

– Vonnissen in strafzaken van de Correctionele Rechtbank te Tongeren, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de Rechtbank voor Oorlogsschade te Tongeren, nr. 1-34: Minuten van vonnissen, 1919-1924.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het vrederecht te Tongeren, nr. 15: Minuten van vonnissen in burgerlijke zaken, 1914-1924; nr. 50-54: Minuten van vonnissen in strafzaken, 1915-1917.

→ Onderzoekstip!

– Vonnissen in strafzaken van de vrederechter van Tongeren, 1915-1917

- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 969-1015: Minuten van notaris Joseph de Schaetzen, 1900-1939; nr. 1938-1987: Minuten van notaris Paul Neven, 1899-1925; nr. 3083-3201: Minuten van notaris August van Ormelingen, 1897-1939.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 12158-12161.
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Oorlogsdocumentatie verzameld door Jan Paquay, nr. 4: Aanplakbrieven met mededelingen en bekendmakingen aan de bevolking door het provinciebestuur van Limburg, het stadsbestuur van Tongeren, de gouverneur, de arrondissementscommissaris en de burgemeester, augustus 1914; nr. 5: Aanplakbrieven met bekendmakingen en verordeningen van de Duitse overheid, augustus 1914 – juli 1915; nr. 6: Aanplakbrieven, proclamaties en open brief van de gouverneur-generaal, 1914-1916; nr. 8: Patriottische liederen, 1914-1918.
- Tongeren, Stadsarchief, Archief van het stadsbestuur: Rekeningen, begrotingen en kasdagboeken, 1914-1918; registers van de burgerlijke stand en bevolkingsregisters, 1911-1920; registers van in- en afschrijving van bevolking, 1914-1918; verslagregisters van de beraadslagingen van het schepencollege, 1914-1918; verslagregisters van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1914-1918; processen-verbaal van de politie, 1905-1924; stukken betreffende het slachthuis,

1915-1942; stukken betreffende feestelijkheden, onderscheidingen, politieke gevangenen en weggevoerden, 1919-1950; stukken betreffende leningen, 1910-1918; stukken betreffende het garnizoen, 1919; stukken betreffende de marktprijzen, 1911-1934; stukken betreffende voormalige krijgsgevangenen, 1921-1927; stukken betreffende oudstrijders, 1920-1921.

- Tongeren, Stadsarchief, Collectie Tungrensia, nr. 9: Oorlogsdagboek van Mauriz Alofs, 1914-1915; nr. 98: foto en brief van Franse 'burgerlijke werkgevangenen' te Tongeren tijdens de Eerste Wereldoorlog; nr. 652: lied ter ere van Sint-Antonius en smeeklied voor de soldaten.
- Tongeren, Stadsarchief, Brieven van Jean Christiaens, frontsoldaat, 1914-1918.
- Tongeren, Stadsarchief, Briefwisseling van Mathieu Christiaens, architect, 1914-1916.
- Tongeren, Stadsarchief, Fotocollectie Eerste Wereldoorlog.

- *Het algemeen belang der provincie Limburg*, Tongeren, 1879-1932.
- Zuster M. ALOYSIA, *Zusters van Maria, Pleinstraat 17, Tongeren. Verslag over den toestand en de gebeurtenissen betrekkelijk ons klooster, gedurende den grooten oorlog, 1914-1918*, in KV, p. 892-893.
- C. BAILLIEN, *De intrede van de Duitsers te Tongeren in 1914*, in *Limburg*, 1972, 51, p. 77-82.
- J. CHRISTIAENS, *Mijne eerste indrukken van den Wereldoorlog [Tongeren]*, in KV, p. 898-900.
- *Clinique des Religieuses Augustines de Tongres*, in KV, p. 880-882.
- *Documents relatifs à l'histoire de l'Eglise de Belgique pendant la grande guerre. Couvent des Sacrés Cœurs et de l'Adoration Perpétuelle (Picpus) St. Materne Tongres*, in KV, p. 886-892.
- [A. FRANSSEN], *Tongeren op 18 augustus 1914*, Tongeren, [1919], 24 p, in K. MERTENS, p. 225-232.
- M. FRERE, *Jules Frère – oorlogscorrespondent augustus 1914*, in *Limburg*, 1972, 51, p. 179-182.
- J. GILISSEN, *De Eerste Wereldoorlog te Tongeren*, in *Heemkunde Limburg*, 2011, 2, p. 28-34.
- R. LAHAYE, *Verslag. Parochie van St. Jan te Tongeren*, in KV, p. 875-876.
- *De Limburger*, Tongeren, 1847-1914.
- K. MERTENS, *Limburg in de Eerste Wereldoorlog. De oorlogsdagboeken van Nicolaas Theelen*, Balen, 2011, 536 p.
- W. MOERMANS, *De burgerwacht of Garde Civique te Tongeren*, in *Tongerse Annalen*, 1987, 1, afl. 4.
- W. MOERMANS, *De Burgerwacht van Tongeren en de 1ste Wereldoorlog*, in *Tongerse Annalen*, 1988, 2, afl. 3-4.

- 't Nieuws van Limburg, Tongeren, 1902-1914.
- J. PAQUAY, *De geschiedenis tegenover de Duitse laster*, artikelenreeks in *De Postryder*, 1919.
- J. PAQUAY, *Tongeren in de eerste dagen van den oorlog*, Tongeren, 1919, 240 p.
- J. PAQUAY, P. DE CORSWAREM, *Tongeren gedurende de Duitse bezetting*, Tongeren, 1920, 392 p. Aangevulde herdruk door K. MERTENS, Balen, 2008, 272 p.
- *De postryder der provincie Limburg*, Tongeren, 1854-1939. Op de site van het Stadsarchief.
- M. RUTTEN, *In en rond de elektriciteitscentrale van Tongeren 1908-1947*, Tongeren, 1996, 97 p.
- L. SEVERIJNS, *Een gedenksteen in Diksmuide met een Tongers kantje aan*, in *Tongerse Annalen*, 1991, 5, afl. 4, p. 46-48.
- P. SEVERIJNS, E. VANDEPLAS, *Wereldoorlog I in Tongeren*, in *Tongerse Annalen*, 1998, 12, afl. 4.
- *Te Tongeren*, in *Oorlogsboek van het Davidsfonds. Een en ander over de Duitschers in de omschrijving der afdeelingen 1914-1918*, (Davidsfonds, 193 + 194), deel I, Brugge, 1920, p. 32-46.
- *[Tongeren. Klooster van de grauwezusters]*, in KV, p. 884-886.
- *[Tongeren. Klooster van de zusters clarissen]*, in KV, p. 882-884.
- E. VANDEPLAS, *Een relaas van Joseph Claikens over de Eerste Wereldoorlog*, in *Tongerse Annalen*, 1993, 7, afl. 4, p. 40.
- E. VANDEPLAS, *Tongeren-Aken, Een Duits succes in 1917*, in *Tongerse Annalen*, 1992, 6, afl. 2, p. 20.
- VAN EVENBROEK C., *Het einde van de Eerste Wereldoorlog 90 jaar geleden. De Belgische soldaat van 1918 en het trauma van de oorlog*, in *Tongerse Annalen*, 2008, 22, afl. 4, p. 72-78.
- L. VAN HECKE, *[Tongeren. Klooster van de minderbroeders]*, in KV, p. 879-880.
- Nicolas VELAERS, *Droevig gesprek van Kaizer Wilhem en zijn zoon den Kroonprins*, in K. MERTENS, p. 265-266.
- Nicolas VELAERS, *Nieuw oorlogslied*, in K. MERTENS, p. 264-265.
- *Zusters van Maria van Landen te Tongeren 1914-1915*, in KV, p. 894-897.
- W. MOERMANS, *De Burgerwacht van Tongeren en de 1ste Wereldoorlog*, in *Tongerse Annalen*, 1988, 2, 3, p. 30-33, 4, p. 42-45.
- E. VANDEPLAS, *Een relaas van Joseph Claikens over de eerste wereldoorlog*, in *Tongerse Annalen*, 1993, 7, 4, p. 40-41.
- E. VANDEPLAS, P. SEVERIJNS, *Tongeren en de omliggende dorpen in de oorlog van 1914-1918*, in *Tongerse Annalen*, 1998, 12, 4, p. 61-80.

- Vaandel van de Koninklijke Nationale Strijdersbond Tongeren

- Gedenkplaat voor de slachtoffers van beide wereldoorlogen, in het stadhuis.
- Monument voor de gesneuvelde oudleraars en oudleerlingen van het Koninklijk Atheneum. Opgericht op 23 juli 1922 op het pleintje voor het voormalige Atheneum in de Maastrichterstraat (nu stedelijk administratief centrum). Het monument staat nu bij het Atheneum in de Moerenstraat.
- Monument voor de gesneuvelden van beide wereldoorlogen en de burgerlijke terechtgestelden van 18 augustus 1914, op het kerkhof.
- Monument voor de gesneuvelden van beide wereldoorlogen, Graanmarkt.

→ Onderzoekstip!

- Oorlogsmonumenten in Tongeren

Vreren

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Vreren, nr. 06.02.02.04: Bevolkingsregister 1911-1920; nr. 06.02.05.01-02: Registers van in- en uitschrijving van bewoners, 1901-1937; nr. 16.02: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1901-1924; nr. 16.04: Verslagregister van de beraadslagingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1872-1920; nr. 16.09: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1901-1924.

→ Onderzoekstip!

- De bevolking van Vreren, 1911-1920
- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 13040.

- A. DENIS, *De parochie Freeren bij Tongeren gedurende den grooten oorlog 1914-1918. Geschiedkundige schets*, in KV, p. 954-958.

- Vaandel van de Koninklijke Nationale Strijdersbond Vreren

Widooie

- Tongeren, Stadsarchief, Gemeentearchief van Widooie, nr. 01.01.02-04: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Widooie, 1884-1935; nr. 04.01.01.59: Rekeningen, 1912-1922; nr. 62-69: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1913-1920; nr. 04.01.03.49-50: Begrotingen, 1911-1918; nr. 06.02.02.07: Bevolkingsregister, 1911-1920; nr. 08.02.03: Register van militairen met onbepaald verlof, 1913-1937; nr. 16.21: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid, 1904-1920; nr. 16.43-49: Bewijsstukken bij de rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid,

1914-1920; nr. 16.83: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1904-1917.

→ **Onderzoekstip!**

– De bevolking van Widooie, 1911-1920

- J. KNAPEN, *De inval der Duitschers in Widoye*, in KV, p. 977-982.
- G. LEUS, *Van Wido tot Webede: een plaats genaamd Widooie. Een toponymisch-geschiedkundige studie*, Tongeren, 2005, 217 p. (p. 116-118).
- H. NOSSIN, *Monographie der gemeente Widoye*, 1920.

- Vaandel van de *Oudstrijdersbond* Widooie

- Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, tegen de kerkhofmuur.

Bekanntmachung

Auf Grund meiner Verordnung vom 19. Juli 1917, betreffend die Ernte-Kommissionen, sowie der dazu am 19. Juli 1917 erlassenen Ausführungsbestimmungen habe ich auf Vorschlag der Zentral-Ernte-Kommission die Höchstpreise für den Verkauf von erdroschenem Brotgetreide, Mehl, Kleie und Brot bis auf weiteres wie folgt festgesetzt:

für 100 kg

Für Weizen (Mischweizen), ab Lager oder Mühle geliefert	Franken	73.74
» Roggen (inländischer), „ „ „ „ „	»	38.88
» Mangelkorn, „ „ „ „ „	»	41.46
» Speltz, ungeschälten, „ „ „ „ „	»	37.64
» Kleie, „ „ „ „ „	»	21.50
» Weizenmehl, den Bäckern oder Verbrauchern geliefert	»	82.06
» Roggenmehl, „ „ „ „ „	»	47.02
» Mangelkornmehl, „ „ „ „ „	»	49.65
» Weizenbrot, den Verbrauchern geliefert . für 1 kg „	»	— .69

Diese Höchstpreise treten am 1. Mai 1918 in Kraft.

Den Provinzial-Ernte-Kommissionen wird die Befugnis erteilt, für den Bezirk einzelner Gemeinden, auf Antrag oder nach Anhörung der Bürgermeister, je einen niedrigeren Höchstpreis für Brot, zu dessen Zubereitung Roggenmehl verwandt wird, festzusetzen.

Für die Verkäufe der Erzeuger von Brotgetreide an das Comité National de Secours et d'Alimentation bleiben die in den Ausführungsbestimmungen zu der Verordnung, betreffend die Ernte-Kommissionen, vom 19. Juli 1917 festgesetzten Höchstpreise in Geltung.

Brüssel, den 16. April 1918.

(Gedruckte Nr. 100)

Der Generalgouverneur in Belgien.
Freiherr von FALKENHAUSEN,
Generalsekretär.

N. 1. 1. 1918.

Bekendmaking

Op grond mijner verordening van 19 Juli 1917, betreffende de Oogstkommissies (Ernte-Kommissionen), evenals der uitvoeringsbepalingen van 19 Juli 1917 tot deze verordening, heb ik, op voorstel der centrale Oogstkommissie (Zentral-Ernte-Kommission), de hoogste prijzen voor den verkoop van gedorscht koren, meel, zemelen en brood voorschots als volgt vastgesteld:

per 100 kg.

voor tarwe (mengtarwe) uit stapelplaats of molen geleverd	fr.	73.74
» rogge (inlandsche) „ „ „ „ „	»	38.88
» masteluin „ „ „ „ „	»	41.46
» ongepelde spelt „ „ „ „ „	»	37.64
» zemelen „ „ „ „ „	»	21.50
» tarwemeel aan bakkers of verbruikers geleverd	»	82.06
» roggemee „ „ „ „ „	»	47.02
» masteluinmeel „ „ „ „ „	»	49.65
» tarwebrood aan verbruikers geleverd . . . per kg. „	»	— .69

Dese hoogste prijzen worden op 1 Mei 1918 van kracht.

De provinciale Oogstkommissies (Provinzial-Ernte-Kommissionen) zijn bevoegd, voor de omschrijving van afzonderlijke gemeenten, op verzoek of na raadpleging van de burgemeesters, telkens een lagere hoogste prijs voor brood, tot het bereiden waarvan roggemee wordt gebruikt, vast te stellen.

Voor den verkoop van koren door de verbouwers aan het Nationaal Hulp- en Voedingscomité, blijven de hoogste prijzen, vastgesteld in de uitvoeringsbepalingen tot de verordening van 19 Juli 1917, betreffende de Oogstkommissies, van kracht.

Brussel, den 16e April 1918.

Der Generalgouverneur in Belgien.
Freiherr von FALKENHAUSEN,
Generalsekretär.

Voeren

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Moelingen

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Moelingen. Overdracht 2000, nr. 6: Verslagregister van de beraadslagingen van de kerkraad, 1877-1936; nr. 39: Rekeningen, 1916-1917, 1919-1920; nr. 49: Bewijsstukken bij de rekening, 1917.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Moelingen. Overdracht 2000, nr. 17: Leerlingenlijst van de meisjesschool, 1914-1915.

- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 9060-9082.

- J. DREES, H. BROERS, M. PAGGEN, *Moelingen gedurende den oorlog van 1914-1918*, in KV, p. 608-618.
- J. NIJSSEN, *Monument WO1 Moelingen/Berneau*, in *D'r Koeënwoëf*, 2002, nr. 25.

- Vaandel van de *Association des Anciens Combattants*

- Gedenkplaat voor de burgerlijke slachtoffers van 4 augustus 1914, schoolmuur.
- Monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van Moelingen 1914-1918, Kerkplein.
- Monument voor de op 6 en 7 augustus 1914 terechtgestelde burgers, Batticestraat.
- Monument voor de gesneuvelden en oudstrijders van beide wereldoorlogen, kerkhof.

Remersdaal

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Remersdaal. Overdracht 1999, nr. 13: Dossier betreffende herstellingswerken aan de kerk, 1914.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Remersdaal. Overdracht 1999, nr. 13: Aanbevelingsbrief voor de bestuurder van een soldatenkring, z.d.

- H. MAURER, *De burgerwacht van 1914 uit Sint-Truiden*, in *D'r Koeënwoëf*, 2001, nr. 22.

- Herinneringsplaat aan de Sint-Truidense burgerwachters die in augustus 1914 in Remersdaal voorbijtrokken op weg naar Duitsland: '10 augustus 1914. Dankbaar Sint-Truiden aan de burgers van Remersdaal', in het gemeentehuis.
- Herinneringsplaten voor de gesneuvelde en de oudstrijders van Remersdaal, in de gevel van het voormalige gemeentehuis.
- Monument voor de slachtoffers van de elektrische draadafsluiting van de grens met Nederland, Sinnich.

's-Gravenvoeren

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van 's-Gravenvoeren, nr. 67: Begrotingen, 1914-1930; nr. 72: Rekeningen, 1913-1930; nr. 86: Kasboek, 1911-1916; nr. 153: Alfa-betische lijsten van uitgestelden en vrijgestelden van dienstplicht, 1887-1923;

nr. 156: Register van militairen met verlof, 1902-1925; nr. 197-200: Diverse stukken betreffende het gemeentelijk onderwijs, 1871-1929; nr. 208: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1900-1930; nr. 212: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1900-1930; nr. 222: Kasboek van het Bureel voor Weldadigheid, 1910-1918; nr. 233: Begrotingen van de kerkfabriek, 1841-1930; nr. 235: Rekeningen van de kerkfabriek, 1870-1930.

→ Onderzoekstips!

- De gemeentefinanciën van 's-Gravenvoeren, 1914-1918
- Het Bureel voor Weldadigheid van 's-Gravenvoeren, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Oud kerkarchief van 's-Gravenvoeren, nr. 18: Rekeningen en kwitanties, 1881-1921.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van 's-Gravenvoeren, nr. 7: Verslag-register van de beraadslagingen van de kerkraad, 1870-1940; nr. 56: Rekeningen, 1915-1948.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie 's-Gravenvoeren, nr. 16: Register van dopen, 1910-1925, huwelijken, 1901-1925, overlijdens, 1894-1925; nr. 37: Leden-register van de Broederschap van de Heilige Familie, 1887-1921.

→ Onderzoekstip!

- Dopen, trouwen en begraven in 's-Gravenvoeren, 1914-1918

- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 11516-11526.

- *Fouron-le-comte, le 25 juillet 1919. Réponses au questionnaire adressé aux couvents*, in KV, p. 808-810.
- H. KALLEN, *Verslag over den toestand der parochie 's Graven-Voeren gedurende de jaren 1914-1918*, in KV, p. 805-808.

- Monument voor de strijders van 's Gravenvoeren, bij de kerk, Plein.

Sint-Martens-Voeren

- Brussel, Algemeen Rijksarchief, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, nr. 11747-11751.

- Vaandel van *FNC Fouron-Saint-Martin et Fouron-Saint-Pierre*

- Monument op het kerkhof voor de oudstrijders en burgerlijke slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog.
- Gedenkplaat voor de gesneuvelden en oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog,

aan het vroegere gemeentehuis.

Sint-Pieters-Voeren

- • Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Sint-Pieters-Voeren, nr. 20: Begroting, 1914; nr. 25: Rekening, 1914.
- • H. MAURER, *Belgisch-Nederlands laissez-passer 1916*, in *D'r Koeënwoëf*, 1999, nr. 18.
- B. MERGELBERG, *De elektrische draad week af van de grens*, in *D'r Koeënwoëf*, 1998, nr. 16.
- J. NIJSSEN, *De Elektrische grensversperring*, in *D'r Koeënwoëf*, 1998, nr. 16.
- G. SCHOONBROODT, J. LAENEN, St. Pieters Voeren, in KV, p. 822-826.
- E. VANDENABEELE, *Sint-Pieters-Voeren in de Eerste Wereldoorlog*, in *D'r Koeënwoëf*, 2009, nr. 31.
- *Warsage 19 augustus 1914*, in *D'r Koeënwoëf*, 2002, nr. 24.
- • Vaandel van *FNC Fouron-Saint-Martin et Fouron-Saint-Pierre*
- • Monument voor de oudstrijders van beide wereldoorlogen, op het kerkhof.

Teuven

- • Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Teuven, nr. 121-127: Rekeningen en bijlagen, 1914-1920.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Teuven, nr. 1: *Liber memorialis*, 1825-1950; nr. 4: Register van dopen, 1816-1834, vormsels, 1831-1907, huwelijken, 1816-1842, overlijdens, 1816-1920; nr. 5: Register van dopen, 1835-1902, huwelijken, 1842-1925; nr. 6: Register van dopen, 1902-1949, eerste-communicanten, 1948-1980, vormsels, 1910-1980, overlijdens, 1921-1949; nr. 18: Ledenregister van diverse broederschappen, 19de – 20ste eeuw; nr. 19: Ledenregister van de broederschap van de gedurige aanbidding, 1846-1930.

→ Onderzoekstip!

- [Dopen, trouwen en begraven in Teuven, 1914-1918](#)

- • Vaandel van *FNC Teuven*
- • Monument bij de kerk voor de gesneuvelden en oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog.

10 uren 's avonds

Mynheer Sekretaris,

Ik kryg zooveen bericht uit Tongeren, door de gendarmerie van Corjessaem dat degene die de vluchtelingen-lyst houdt, morgen vroeg, donderdag 5 sept. om 9 uren D. T., zich in Tongeren moet bevinden op den buro van de Compagnie Hamburg, Maestrichtersteenweg, geloof ik.

Ik zend u dus hier ingesloten de vluchtelingslyst mede. Deze moet mede genomen worden, alsook schryfpapier.

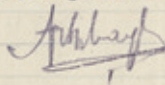
Gy weet dat er maandag acht dagen 3 mannen teruggegaan zyn. Capelle, Julius Logghe Benjamin en Delaeter Hector.

Deze 3 mannen zyn aangegeven op het lystje dat er maandelijksch opgemaakt wordt, maar niet by hunnen naam, enkel als teruggegaan.

Ik heb doen telephoneeren dat het misschien wat later zal zyn als gy aankomt, daar ik U zoo vroeg niet kon verwittigen en dat ik niet kon gaan, aangezien ik belet was.

Doe het dus om 't beste.

Beste groetenissen
De burgemeester,

Wellen

123

- G. MEEKERS, J. GOFFINGS, *De burgemeesters van Berlingen, Herten, Ulbeek, Wellen sedert 1830*, Wellen, 1993, 159 p.

→ Onderzoekstips!

- Frontsoldaten
- De Burelen voor Weldadigheid

Berlingen

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Berlingen, nr. 49-53: Ingekomen brieven, 1914-1919; nr. 80: Register van aankomst van nieuwe inwoners, 1901-1953; nr. 105: Rol van de grondbelasting en van de personele belasting, 1916; nr. 117: Register van eigenaars van honden, 1891-1937; nr. 120: Register van militaire

opeisingen, 1914-1919; nr. 167-172: Rekeningen, 1914-1919; nr. 206: Grootboek van uitgaven, 1914; nr. 240: Alfabetische lijst van militieplichtigen, 1901-1919; nr. 242: Inschrijvingsregister voor militieplichtigen, 1904-1921; nr. 247-248: Lijsten van militairen met onbepaald verlof, 1889-1916, 1916-1937; nr. 284: Kiezerslijst, 1915-1916.

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van het Bureel voor Weldadigheid, nr. 2: Dag- en kasboek, 1851-1914.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Berlingen. Overdracht 1999, nr. 16: Begrotingen, 1911, 1913-1915, 1920; nr. 25: Rekeningen, 1911-1914, 1919.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Berlingen. Overdracht 1999, nr. 5: Register van aankondigingen in de zondagsmis, 1917 e.v.; nr. 15: Reglement van de Broederschap van Sint-Jozef, 1913.

→ Onderzoekstip!

- [Pastoraal in oorlogstijd: Berlingen, 1917-1918](#)

- C. THIJSEN, *Oorlog 1914-1918. Parochie Berlingen*, in KV, p. 127-128.

- Gedenkplaat voor de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, in het kerkportaal.

Herten

- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Herten, nr. 5: Briefwisseling, 1810-1916; nr. 14: Begrotingen, 1880-1920; nr. 19: Rekeningen, 1900-1932; nr. 21: Bewijsstukken bij de rekeningen, 1912-1920; nr. 34-35: Dag- en kasboeken, 1886-1917, 1917-1939; nr. 39: Dubbel van de rol van de directe belastingen, 1837-1916; nr. 45: Stukken betreffende logementen en leveringen aan het leger, 1834-1929; nr. 53: Begrotingen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1854-1936; nr. 54: Rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1833-1835, 1872-1938; nr. 57: Begrotingen van de kerkfabriek, 1873-1928; nr. 58: Rekeningen van de kerkfabriek, 1873-1925; nr. 59: Diverse stukken betreffende de militie, 1806-1920; nr. 66: Stukken betreffende het kosteloos onderwijs, 1882-1915; nr. 80: Stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog, 1914-1919; nr. 81: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1881-1915; nr. 82: Besluitenregister van de gemeenteraad, 1881-1931.

→ Onderzoekstip!

- [Gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Herten, 1914-1918](#)

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Herten. Overdracht 2000, nr. 10: Begrotingen, 1911, 1913-1920; nr. 20: Rekeningen, 1911-1920.

- Monument voor de gesneuvelden en de oudstrijders van de Eerste Wereldoorlog, Hertenstraat.

Ulbeek

- Wellen, Gemeentearchief, nr. 6-7: Besluitenregisters van de gemeenteraad van Ulbeek, 1897-1916 en 1916-1944; Register van veroordelingen, 1853-1942.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Ulbeek, nr. 4: Verslagregister van de gemeenteraad, 1888-1932; nr. 5: Register van processen-verbaal van de gemeenteraad, 1892-1925; nr. 10: Register van briefwisseling, 1913-1921; nr. 14: Begrotingen, 1905-1932; nr. 16: Rekeningen, 1824-1922; nr. 23-26: Dag- en kasboeken, 1901-1932; nr. 35: Begrotingen en rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid en de COO, 1910-1944; nr. 52: Inschrijvingenregister voor koepokinentingen, 1881-1932; nr. 53: Diverse stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog.

→ Onderzoekstip!

– **Beheer van gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Ulbeek, 1914-1918**

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Ulbeek. Overdracht 2010, nr. 2: Doopregister, 1900-1928; nr. 3: Huwelijksregister, 1900-1928; nr. 4: Overlijdensregister, 1900-1928.

→ Onderzoekstip!

– **Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Ulbeek, 1914-1918**

- J. JEHAES, *Oorlog 1914-1918 [Ulbeek]*, in KV, p. 907-910.
- SOEUR MARIE PIERRE, *Couvent du Sacré-Coeur. Ecole des Filles [Ulbeek]*, in KV, p. 911-913.

- Monument voor de gesneuvelden van de beide wereldoorlogen, bij de kerk, Ulbeekstraat.

Uit het verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad van Ulbeek:

Zitting van den gemeenteraad te Ulbeek den 25 november 1918

Tegenwoordig de heeren R.C. Hayen burgemeester voorzitter, D. Hendrickx en R. Weijgaerts, schepenen, P.J. Leruth raadslid en V. Ponet secretaris.

De heer voorzitter brengt hulde aan het heldhaftig gedrag van onzen geeerden en beminden koning bij gelegenheid van den wapenstilstand geteekend op 11 november 1918, hulde aan de dapperheid van ons Belgisch leger, aan onze getrouwe bondgenooten Frankrijk, Engeland, Italië en Amerika en andere verbondene staten wegens de bevrijding van het grondgebied van ons vaderland van de barbaarsche overheersing der Duitschers.

Hij brengt ook hulde aan de soldaten dezer gemeente, vooral aan die genen die hun leven op het veld van eer tot de bevrijding van het vaderland geofferd hebben.

De raad besluit – vooral ter gedachtenis der gesneuvelde soldaten – in het nieuw te bouwen gemeentehuis eene gedenkplaat op te richten, waarop hunne namen zullen vermeld worden.

Aan zijne majesteit den koning zal de volgende gelukwensching gezonden worden:

De gemeenteraad in zitting vergaderd den 25 november 1918, brengt diepe hulde aan zijne majesteit den koning en aan onze getrouwe bondgenooten voor de bevrijding van ons dierbaar vaderland.

Hij biedt zijne nederige gelukwenschen aan zijn majesteit den koning bij de schitterende overwinning met zijne heldhaftige soldaten over onze gehate vijanden en betuigt zijne bewondering over het moedig gedrag onzer geachte koningin bij hare verkleefdheid en opoffering voor de gekwetste soldaten.

Met eerbied en hoogachting drukken wij deze gevoelens uit als bewijs onzer gehechtheid aan zijne majesteit den koning en de koninklijke familie.

Wellen

- Gemeentearchief Wellen, nr. 17: Verslagregister van de beraadslagingen van de gemeenteraad, 1911-1938; nr. 18: Besluitenregister van de gemeenteraad, 1914-1931.
- Hasselt, Rijksarchief, Gemeentearchief van Wellen, nr. 88-89: Briefwisseling, 1916; nr. 93: Begrotingen, 1913-1923; nr. 102: Rekeningen, 1915-1930; nr. 122-125: Bijlagen bij de rekeningen, 1914-1921; nr. 139: Dubbel van de rol van de directe belastingen, 1916; nr. 140: Lijst van de belastingplichtigen, 1916-1917; nr. 164: Begrotingen van

het Bureel voor Weldadigheid, 1884-1916; nr. 174: Bijlagen bij de rekeningen van het Bureel voor Weldadigheid, 1913-1924; nr. 211: Register van militairen met verlof, 1896-1922; nr. 219: Stukken betreffende de gemeentelijke bibliotheek, 1910-1916; nr. 223: Stukken betreffende wegenwerken, 1911-1916; nr. 236: Diverse stukken betreffende de Eerste Wereldoorlog, 1914-1918; nr. 237: Lijsten van in Wellen ondergebrachte vluchtelingen, 1917-1919.

→ **Onderzoekstips!**

- Oorlogsvluchtelingen in Wellen, 1917-1919
- Beheer van de gemeentelijke financiën in oorlogstijd: Wellen, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de kerkfabriek van Wellen. Overdracht 2000, nr. 5: Briefwisseling en besluiten van de kerkraad, 1888-1918; nr. 45: Verhuurregister voor kerkstoelen, 1886-1946; nr. 53: Begrotingen, 1911-1920; nr. 68: Rekeningen, 1912-1920; nr. 93: Bijlagen bij de rekening, 1916.
- Hasselt, Rijksarchief, Archief van de parochie Wellen. Overdracht 2000, nr. 15: Register voor goede werken, 1915-1916; nr. 20: Doopregister, 1901-1928; nr. 21: Register van huwelijken, 1889-1925, vormsels, 1890-1941; nr. 24: Overlijdensregister, 1909-1928; nr. 37: Ledenregister van de Congregatie van Onze-Lieve-Vrouw, 1856-1924.

→ **Onderzoekstip!**

- Dopen, trouwen en begraven in oorlogstijd: Wellen, 1914-1918

- Hasselt, Rijksarchief, Notariële minuten en repertoria. Overdracht 2000, nr. 2671-2701: Minuten van notaris Isidore Thenaers, 1890-1921.

- J. VAN LEMMENS, *Bouwstoffen betreffende de geschiedenis van den oorlog van de gemeente Wellen*, in KV, p. 971-973.

- Vaandel van de *Koninklijke Nationale Strijdersbond* Wellen

- Monument voor de gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog, links en rechts een plaat bijgezet voor de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog, Dorpsplein.

